

A. S. Pușkin

Evgheni Oneghin

„Să declarăm de la început: că nu fără oarecare timiditate ne-am hotărât să începem examenul critic al unui poem ca Evgheni Oneghin. Deoarece multiple sunt motivele ce justifică această timiditate. Oneghin este opera în care Pușkin a pus cât mai mult din sine însuși, copilul răsfățat al fanteziei sale, de cât care puține poeme veți găsi, cari să reflecte personalitatea autorului lor cu atâta plenitudine, cu atâta strălucire și cu atâta luciditate. Toată viața, tot sufletul, toată iubirea lui Pușkin se găsesc aici. Toate sentimentele sale, concepțiile sale, idealurile sale. A formula o judecată asupra lui Evgheni Oneghin înseamnă a formula o judecată asupra poetului însuși, în toată deplina putere a activității lui creatoare” așa sună întâile rânduri din cel de-al optulea studiu pe care, dimpreună cu cel de-al nouălea, însumând, ambele, cam o sută de păgâni și denumite, cum făcea și Sainte-Beuve cu ale sale ample Convorbiri de luni, doar „articole”, le consacră lui Evgheni Oneghin Bielinski și cată să mărturisim că nimic din ceea ce criticul rus a formulat, cu atâta credință, cam cu un veac și-un pătrar în urmă, la apariția primei ediții, în opt volume, din opera lui Pușkin, nu și-a irosit nici cea mai mică umbră de adevăr.

Dar epigramele lui Pușkin, nevinovate sau răutăcioase, nu privesc numai pe colegi sau profesori. Ele țintesc cu mult mai sus, neținând seama de ranguri, cu o independență de spirit demnă de invidiat. Când în iulie 1814 după înfrângerea lui Napoleon și capitularea Parisului, pacificatorul Alexandru I se întoarce în țară, împărăteasa mamă îi oferă un balet și arcure de triumf („prea mici pentru tine”, spunea inscripția), ceea ce îi sugerează poetului o caricatură, de mare succes printre conșcolari, în care țarul, îngrășat pe urma banchetelor din străinătate, nu izbutea să se strecoare prin arcul de triumf, pe care generalii din suită se repezeau să-l lărgească cu săbiile. Însă o dată cu terminarea colegiului, în 1817 cu faima creșeindă a poetului, ecourile colportate ale epigramelor, fie ale sale, fie ale celor ce i se aruncau în seamă, începeau să pună în gardă, să trezească invidii și calomnii, să ridice problema ordinii publice și a siguranței statului. O epigramă din 1818 împotriva lui Karamzin, istoricul rus, contemporan, din care Kogălniceanu va cita în lecția de deschidere a cursului său de la Academia Mihăileană, din 1843 dar care-l va trece cu vederea excesele și nu-l va părăsi în clipa în care se decidea exilul

poetului, insinua cum „în istoria lui simplă și plină de eleganță, Karamzin (totuși) ne explică, fără cea mai mică prejudecată I rațiunile autocrației I și binefacerile cnutului”. În același an se înverșunează împotriva arhimandritului Foțius, rasputinul damelor mistice din Petersburg și mai cu seamă împotriva contesei Orlov despre care se spunea că, evlavioasă, își dăruise lui Dumnezeu sufletul și arhimandritului Foțius „carnea ei de păcătoasă”. Și tot despre ei, în Convorbirea dintre arhimandritul Foțius și contesa Orlov: „Ascultă ceea ce proclam: I La trup sunt eunuc, dar la suflet bărbat. I Dar cu mine, în fond, ce faci i I Îți transform trupul în suflet”. De-a dreptul vitriolant, dar cu paternitate contestată, e distihul împotriva lui Galitzin, cunoscut pederast și ministru al instrucțiunii publice: „Atacați-l pe la spate I Acolo e partea lui slabă”. Arakceev, primul ministru, „fratele și amicul țarului”, e denunțat drept „tiranul tuturor rușilor și călăul tuturor gubernatorilor”. Oda libertății, din 1817 vibrează de puternice accente revoluționare; Pușkin însuși, fericit să iasă nemaculat, cu fruntea sus, din acesta dramatică „captivitate”. La 6 mai 1820 costumat cu o bluză roșie, încinsă pe talie, pe cap cu un fetru cu boruri largi, Pușkin se pornea într-o lungă expediție, ce avea să dureze un bun număr de ani. Recomandat supravegherii generalului Insov, cu reședința la Ekaterinoslav, printr-o binevoitoare adresă iscălită de Capo d'Istria și de ministrul afacerilor externe, Pușkin se bucură de toate favorurile și, după o raită în Caucaz, în tovărășia copiilor generalului Raievski, erou al războiului din 1812 de unde se va inspira pentru poemele Prizonierul din Caucaz și Fântina din Bahcisarai și după aceea, la Camenița, din guvernământul Kievului, se va stabili, o dată cu strămutarea reședinței generalului Insov, la Chișinău, capitala Basarabiei, de curând provincie rusească. Un Chișinău, oarecum rustic, altul decât cel pe care aveam să-l cunosc, un veac mai târziu, după întâiul război mondial, cu largi promenade, cu vaste grădini publice, invadate de mărgăritărel, cu vile, ruinate, la marginea târgului, pe unde Lidia, fecioară, se preumbla melancolică pe țărmul iazului, acel Chișinău despre care și Pușkin și Costache Negruzzi, care s-a bucurat în 1822 de intimitatea poetului rus, au lăsat pitorești și autentice mărturii. Evocând în cea de-a șaptea scrisoare, din septembrie 1839 acel scurt răstimp de bejanie basarabeană, de după revoluția din 1821 și după ce lașul se pustiise, Costache Negruzzi își amintește să fi întâlnit, în dese rânduri, preumblându-se prin grădina orașului, pe Pușkin, „acest Byron al Rusiei, care avu un sfârșit atât de tragic” și pe Calipso, „greaca cea frumoasă” purtând un șal negru și despre care legendele spuneau să fi cunoscut, ba chiar să fi fost amanta lui Byron. Despre exilul de la Chișinău, al lui Pușkin, despre viața lui plină de capricii, despre incidentele cu boierii moldoveni, despre nenumăratele dueluri, despre amorurile lui, îndeosebi, pentru că au lăsat urme, cu Pulcheria Bartolomeu și cu Calipso Polihroni, se pot citi felurite detalii, întemeiate pe documente, în minuțioasa monografie, în două volume, Pouchkine (Albin Michel, 1946) a lui Henri Troyat, cunoscut nouă mai mult ca biograf, dintr-o excelentă „viață” a lui

Dostoievski, în care am identificat, cu IX vin iot epistole, în însori d Ȃ ce sau Unde s-au r J

Ndiciile Încă din epoca i, când, nota inspirațiile!), dar desăvârjit în plină maturitate, Evgheni Oneghin topește în miraculoasa și, nu mai puțin, omogena lui țesătură, toate ecourile unei vieți, pe cât de agitată, pe atâta și de înrădăcinată în solul ca și în istoria poporului rus. „Și după aceea, spunea Bielinski, în încheierea vastului său examen critic, poemul a știut să vorbească de atâtea lucruri și să pomenească în treacăt de atâtea altele ce aparțin universului naturii și șo cietății rusești (îneit) se poate spune despre Oneghin că este o enciclopedie a vieții rusești și o operă în cel mai înalt grad națională” (în treacăt, se cuvine semnalată, cu satisfacție, caracterizarea de „enciclopedie”, pe care Gheorghe Bezviconi și Scarlat Callimachi, autorii prețiosului studiu Pușkin în exil, 1947 o utilizează vorbind de Evgheni Oneghin). Iar în discursul său din 1880 istoricul eseu, ce-l consacră poetului rus și care începea cu afirmația lui Gogol după care „Pușkin este un fenomen extraordinar și, poate, o manifestare unică a sufletului rus”, Dostoievski stăruie îndeosebi asupra caracterului său profetic, întrucât, spunea autorul Fraților Karamazoff, „Pușkin apare în momentul în care noi începem să luăm cu adevărat cunoștință de noi înșine, când în societatea noastră această conștiință, încă în stare de germinație un secol după reforma lui Petru cel Mare, contribuie prin apariția ei, să ne lumineze drumul întunecat și să ne călăuzească. În sensul acesta Pușkin e un oracol și o indicație.” În ce măsură Evgheni Oneghin reprezenta un fenomen nou în literatura rusă, în ce măsură e deschizător de drumuri, se va putea urmări din cele ce urmează. Cum suntem încă la eseul lui Dostoievski și la ciudată, în aparență, apropiere pe care romancierul o face între Țiganii și Evgheni Oneghin, mai exact între eroii lor, căci în Alecu, răzvrătitul social, „vagabondul” frământat, propriu unor anumite epoci din istoria rusă, ce-și află adăpost, temporar, în șatrele și în inimile țiganilor, vedea „deja schițată această gândire puternică, ce se va exprima mai târziu cu o atât de perfectă armonie în Evgheni Oneghin, Unde acest Alecu nu mai apare într-o lumină pe jumătate fantastică, dar înzestrat cu o figură realmente palpabilă și inteligibilă” (ceea ce reprezintă, de fapt, o netă linie de demarcație XI lui TSn” și l rCa ii (, t «r «» °v-”;;;» ••• p”r™ «• „ptui după doi an, a leg frige-mă I în foc vânat puni-mă I Dr m-ai fuge pe cărbune lbovnicu nu-ți voi spune, I Că el este tinerel, I Drăgălaș și frumușel” etc. (p. 16), căruia Donici îi adaugă următoarea sugestivă adnotare, în josul paginei: „Anume acest cântec Pusckin în a sa alcătuire l-au prefăcut în limba rossienească însemnareaaj tâlm [ăcitoruluij” (p. 16).

Că Byron, iscoditor al genului, pentru care mărturisește și în strofele lui Evgheni Oneghin o continuă admirație, i-a fost lui Pușkin model în alcătuirea acestui roman în versuri, aceasta este neîndoios. Însă dincolo de sugestia tiparului epic, nimic nu apropie luminosul poem al lui Pușkin de neguroasele și ardentele poeme ale lui Byron. Poeții Europei, spunea Dostoievski, un Pamy, un Andre Chenier și în primul rând Byron, au exercitat o influență hotărâtoare asupra dezvoltării geniului pușkinian, însă despre o „imitație” a modelelor

străine nu poate fi vorba, dată fiind „extrema independența a geniului său” și dovada cea mai sigură e în începutul acestui Evgheni Oneghin, pe care Dostoievski îl socotește aparținând primei perioade din creația poetului, „atunci când Pușkin își și găsisse idealul pe solul patriei (și) se impregnase de el, regenerându-l, în întregime, cu toată puterea iubitoarei și pătrunzătoarei sale inimi”. Mai mult, Pușkin însuși e conștient de originalitatea sa, pe care o afirmă răspicat și nu o dată în poemul său. Când Tatiana, robită de iubirea pentru Oneghin, după ce îi scrie patetica confesiune, se preumblă cu lecturile ei favorite sub braț, închipuindu-se când o Clarissă, când o Iulie și când o Delfină, Pușkin află prilejul (și romanul tot și într-aceasta stă și întâiul, marele său merit, e un continuu comentariu al evenimentelor și reflexelor lor) să pună problema romanului în versuri, cum era Evgheni Oneghin sau în proză și, o dată cu aceasta, problema „eroului” ce se cuvine luat model și „urmat” și care era în cinste în literatura rusă înainte de Pușkin, cu un cuvânt problema „moralității”, Oarecum somniferă (Morală ne provoacă somn, I Iar viciul și-n roman, ca-n viață, j Ne stăpânește ca un domn.), a romanelor. Cele două strofe din suita ce se cade urmărită în întregime la locul indicat, a XII-a și a XIII-a din cel de-al treilea Cânt al XIII XU poemului, sunt, din acest punct de vedere, întru totul semnificative, atk prin referințele literare, privind „muza” britanică, (șt pe „idolul” ei), cât și, în opoziție, pentru aspirația lui Pușkin de a consacra vieții rusești, patriarhale, un roman în proza: „Ni-s astăzi mințile în ceața, Morală ne provoacă somn, Iar viciul și-n roman, ca-n viață, Ne stăpânește ca un domn! Muza britanică cu basme Tulbură visu-l, cu fantasme, Acuma idol în delir E melancolicul Vampir, Sau biet Melmoth, om fă; a viciu, jidov Rătăcitor, Corsar, Ori enigmaticul Sbogar, Pe care Byron, din capriciu, l-a zugrăvit cu romantism, Cu disperatu-l egoism.

Amicii mei, ce sens în asta f Din voia cerurilor, tac, Nu voi mai fi poet și basta! Intra-va-n mine un alt drac. Uitând că Phoebus m-amenința, Voi coborî cu umilință: Și-atuncea un roman în proza Va lumina apusa-mi poză. Nu chinul tainicelor crime, Cât groaza și desfrâu în lume, Ci-n el voi zugrăvi anume Căminul rus cel din vechime, Cu vis, iubire, noți cu luna Și toată datina străbună.”

Subiectul romanului în versuri Evgheni Otteghin e cele mai simple și, potrivit vchei glume, de prestigiu XIV dintre I și mai ales în circulație, privind conflictele pieselor de teatru, ar putea fi redus la propozițiunea „un băiat iubește o fată”, cu „varianta că, de astă dată, inițiativa revine fetei. Moștenind pe un unchi bogat în domenii, gospodar, dar ferit a; demonul luminilor, căci pe roasa lui, cum spune cu incisivă ironie poetul, nici o pată de cerneală n-ar putea fi identificată, Evgheni Oneghin, posesor al unei vechi experiențe mondene, ale cărei reminiscențe de teatru și baluri au făcut din el un blazat, un dezgustat de oameni, un ins căzut pradă „spleen”-ului, se înfundă la țară, unde plictiseala îl urmărește, ceea ce nu-l împiedică, cu concursul poetului, evident, să aducă, la fel cu străbunul Horațiu, un binemeritat elogiul vieții rustice!

„Am fost născut pentru o viață Tăcută, pașnică, de țară!
Aici răsună mai semeață,
Mai vie, lira-mi solitară.
Aici, după plăcuta muncă,
Mă plimb pe-un lac pustiu, pe luncă,
Și far niente-l a mea lege —
Din zori de ziuă, se-nțelege,
Mă scald în dulcea libertate: Citesc puțin, dorm cât îmi place,
Iar gloria mă lăsa-n pace; Nu tot așa-n vremi depărtate,
Visând la umbră de molifti,
Trăit-am anii fericiți?!
Flori, dragoste, câmpii de țară,
Tot sufletu-mi vă aparține!

Și fac deosebire clară între Oneghin și-ntre mine: Malițiosul cititor,
Sau, poate, vreun biet editor XV SS nu mă clevetească-aki, Glumind cu
bunii mei amici, Să mă denunțe la oricine, C-am zmângălit dl meu portret, Că
Byron, falnicul poet, fiind părtinitor cu mine: De pare că să scrim poeme Și
despre alții, noi ne-am teme!"; întreprinde reforme, ceea ce alarmează pe
megieși, care-l socotesc „farmazon” și „smintit periculos”, se împrietenește „din
plictis” cu tânărul Lenski, poet romantic, kantian și adept al libertății, care
iubește pe Olga, prietenă din copilărie, sora Tatianei, taciturnă aceasta, pe care
Oneghin o cunoaște într-o vizită la Larini, părinții fetelor, când Tatiana se
îndrăgostește fulgerător de Oneghin, îi scrie o epistolă, e respinsă de acesta,
care participă totuși la onomastica fetei, când se dansează mazurci îndrăcite în
furia de alămuri ale fanfarei militare, își tachinează prietenul valțând tot timpul
cu Olga, e provocat la duel de Lenski, pe care întâmplător îl ucide, pentru ca,
după trecere de ani, în care timp călătorește, iar Tatiana strămutată la Moscova
pătrunde, grație căsătoriei cu un general erou, în înalta societate, să o
întâlnească, să o dorească cu înfocare, să-l scrie și s-o implore, dar respins, cu
o demnitate ce n-ascunde totuși dragostea pe care tot i-o mai păstrează și
sfârșească în cele din urmă cu noi lecturi, în care încearcă palidă consolare;
„Porni iar pe lecturi, de zor: Citi pe Cibbon și Rousseau, Manzoni, Herder și
Chamfort, Madame de Stael, Bkhat, Tissot, Citi pe scepticul de Bayle, Pe
prodigiosul Fontenelle Și dintr-ai noștri pe câțiva, Care-l spuneau câte ceva.

XVI Și almanahuri și jurnale, Coloane de morală pline, Unde mă-njură fi
pe mine, Iar alteori, cu madrigale, Mă onorează iarăși ei. E sempre bene, domnii
mei!

Cât el citea cu ochi fierbinți, li rătăcea departe gândul, Tristeți și visuri și
dorinți, Tot sufletu-l întipărându-l. Dar rânduri triste când citea, Cu ochiul
minții parcurgea Altfel de rânduri. C-un suspin în ele se-adâncea deplin Și în
tradiții legendare, Cu datini tainice, bătrâne și-a inimii dureri păgâne, Cu vrăji
și superstiții rare, Ori cu povești mai noi, bizare, Sau scrisul tinerei fecioare.”

Un atare subiect, rectiliniu, fără de siluiri și fără alte meandre, decât
acelea, marginalii și intervenții subiective, autobiografice, pe care însăși

originalitatea compunerii le reclamă, nu putea satisface un public și mai ales o critică deprinsă cu vechile șabloane literare. Criticii, care găseau că Evgheni Oneghin nu e „o lucrare coerentă, ci o pălăvrăgeală poetică, despre orice și mai nimic, din toate”, pentru motivul, îndeosebi, că „poemul nu se termină nici cu un mariaj, nici c-o înmormântare” (și ironia își ajunge sieși) și că, de asemenea, rămâne o enigmă înflăcărea lui Oneghin pentru Tatiana, pe care, altădată, o respinsese, Bielinski îi răspundea cu multă justete că „nimic nu e mai natural, de la un capăt al romanului la altul, decât atitudinea lui Oneghin față de Tatiana, (fi) că fără să fie un erou virtuos, Oneghin nu e nici o brută, nici un destrăbălat. Unul

2 XVII din marile merite ale Ini Pușkin rămâne acela de a fi depășit moda monștrilor vicioși și pe aceea a eroilor plini de virtute, zugrăvind, pur și simplu, oameni.” Iar pentru aceasta ajunge să amintim două din strofele poemului, una din explicațiile lui Oneghin către Tatiana în clipa când își declină virtuți matrimoniale, fragment de rară delicatețe, pe care imaginea caisului ce-51 schimbă florile în primăvară nu face decât să o potențeze: „Ce-a fost, să-ntorci nu se mai poate. Nici ani, nici suflet, e-n zadar. V-o spun că vă iubesc ca frate și, poate și mai gingaș chiai. Să m-ascultați fără mânie: Fecioara tină se-mbie Să-și schimbe visul c-un alt vis, Cum schimbă florile-un cais În primăvara revenită: Așa a hotărât Preanaltul, Curând vei îndrăgi pe-un altul! Dar fiți, vă rog, mai stăpănită: Nu toți la fel vă vor cunoaște Și ceasul rău din umbră paste!” iar a doua, din comentariul poetului, pe temă atât de străveche și atât de lesne de înțeles a „fructului oprit”, fără de care raiul nu e rai: „Și-al mea Oneghin, seara-ntreagă, E ocupat doar de Tatiana: Nu de fetița ca o fragă, îndrăgostită și sărmană, Ci de prințesa glacială, Inaccessibilă vestală, Tronând acum pe țărnul Nevei. Ah, oameni, strănepoți ai Evei, La fel sunteți voi cu străbuna: Xvm Nu ce-l permis îți place fie,

Ci șarpele mereu te-mbie La pomul tănuit, într-una: Doar mărul cel oprit să-l dai,

Căci raiul jar de el nu-î rai!”

Cum nu e vorba să întreprindem un catalog al multelor și feluritelor teme și frumuseți din Evgheni Oneghin, altminteri superfluu câtă vreme grădinile înflorite ale poemului îmbie, la doi pași, cu porțile larg deschise, rămâne să spicuiem, ici și colo, un peisaj, o tristețe, o reflecție de ordin social, cu pitorești ecouri, contemporane sau aproape. Aceasta pentru a nu lăsa impresia că am trecut pe lângă podoabe fără să le fi băgat în seamă și în nădejdea, totuși, că și așa, puține! A număr și izolat prezentate, cele câteva citate vor avea darul să sugereze suspendatele grădini ale Semiramidei, din care le-am smuls. Trec peste strofa a X-a din cel de-al treilea cânt, în care sunt cumulate atributele poeziei practică de Lenski, printre care și vagul romantic, acel nu știu ce, întâlnit și la Eminescu („un nu știu ce” și „un nu știu cum”), altul decât „nu știu ce-ul (el despejo) spaniolului Baltasar Gracian, care vedea în el suprema virtute (maximidades) a eroului militar și mă opresc la strofa a treia din cântul al șaptelea, când, după uciderea lui Lenski și în ciuda primăverii revenite, o

neînțeleasă tristeță învăluie și pe Oneghin și pe rapsodul său: „Să n-avem, oare, bucurie,

Când frunzele, pierdute-n toamna,
Cu primăvara iar învie,
Și zvon din crâng la viață-ndeamnă?
Au, cu natura ce renaște,

Un gând îndurerat ne paște: Tânjim că anii ni s-au dus Cu tinerețea ce-a apus?

Au, poate, ne revine-n minte,
Un vis poetic ce-nfloare,
De-o altă veche primăvară,
XIX Ce țrinde-n inimi să ne cânte,
Visând o țara depărtată Cu nopti și lună fermecată s”

Dintre peisaje și alegerea ar putea merge către diminețile din Petersburg, către nopțile de pe Neva, al căror farmec Pușkin îl admiră și-l reproduce în note și dintr-o minunată descriere a idilei lui Gnedici, mă opresc la una doar din Irtultde strofe închinată peisajului de iarnă: „Și iată, scârțâind fi gerul, Veni pe câmp să toarne-argint. • (Nu roze seamănă-acum cerul,

Ci albe flori de mărgărint.) Pe râu s-așterne gheața-ncet Oglinzi moderne, de parchet Și droaia de copii șțârleaza Pe luciul gheții patinează. Creoi, pe roșii piciorușe, Uitănd să-noate, ca pe apă, Gâscanul gras patina-și scapă, Alunecmd jos. Jucăușe Steluțe albe, de zăpada, Din cer au prins pe țarm să cadă.”

Drumul de strămutare la Moscova, al Tatianeii, pune în contrast prezentul preistoric și viitorul surâzător, deși pentru mult mai târziu profetizat, al civilizației, al binefacerilor culturii: „Când binefacerea culturii Ne-o trece granița târziu, Cu timpul, dând imbold naturii, (Cum filozofii-n table scriu, Se pare, peste ani cinci sute) Avea-vom și noi alte rute, Tăind Rusia cu șosele și poduri ghintuite, grele,

XX D» fontă, arcuind pe-abis,

Vor trece peste vai și râuri; Tuneluri cu boltite brluri Vor sfredeli prin munți, ca-n vis; Întreaga lume creștinească În gări tractire-o să găsească.

Dar azi la noi sunt drumuri rele, Cu poduri vechi ce putrezesc; Prin stații ploșnițe rebele Și purici noaptea te sfârșesc. Nici birturi nu-s. În izba rece, Sub ochi un Preiskurant îți trece Flămând, mâncări inexistente Trezindu-ți poște violente. Prin sate meșteresc ciclopul La foc domol, suflând în foaie, Dreg cu ciocan și nicovale Produsul slab al Europeii, Blagoslovind și deal și vale și toate râpele natale.” în vreme ce o călătorie la Odesa, în timpul exilului ovidian, firește, cu viața ei agitată și liniștindu-se abia în noapte (Doar Marea Neagră n-are pace!), cu prânz de stridii aduse din Țarigrad și stropite cu vinul rece scos din beci, al restauratorului Oton, cu muzică de Rossini, la operă, Orfeul Europeii cum îl numește Pușkin sau „dl. Vacarmini”, cum îi spunea, pentru tonitruanta lui muzică, la cam aceeași epocă, Stendhal, romancierul și turistul, recheamă, vrând-nevrând, în minte, o scenă de peste două decenii, cu toate

sugestiile implicite și pe basarabeianul Stihescu, dvoreaninul benderliu din romanul de la 1850 Tainele inimii al lui Mihail Kogălniceanu, care spunea: „La Odesa • am văzut vapoare. Ian, de ieste nouțăți ada-ne vere; atunce podvozile ar fi mai ieftine, griul s-ar vinde mai lesne și atunce și țara voastră ar însemna mai mult.”

XXI Puținele strofe citate, ici și colo, din poemul Evgheni Oneghin ar ajunge, poate, să dea o idee despre calitatea acestei dificile tălmăciri din poezia rusească. Însă și asimilarea poemului în graiul și stihul românesc și tălmăcitorul însuși au dreptul la mai mult. Ion Buzdugan e un vechi tălmăcitor al liricii ruse, de tainele căreia condiții speciale îl apropiau, dacă nu chiar îl și meneau. Originar de dincolo de Prut, din districtul Bălți și descendent al unei familii de răzeși, cu rădăcini adânc înfipite în viața rustică, Ion Buzdugan a respirat cu intensitate atmosferă proprie a ținutului în care Pușkin și-a petrecut, ca un alt Ovidiu, anii exilului. Studiile speciale, agricole și de literatură, de la Gore Gorki, Camenița și Moscova, i-au înlesnit cunoașterea nu numai a limbii, dar și a literaturii și îndeosebi a poeziei rusești, din care, pe vremea când apărea întâiul volum din Antologia poezilor de azi din 1925 pregătea o culegere antologică. Paralel cu poezia originală, acele arome Miresme din stepă și autumnale Podgorii de aramă, în care peisajul natal predomină și paralel cu activitatea sa de folclorist, de culegător mai cu seamă al liricii populare, Ion Buzdugan și-a urmat cu osârdie și mare iscusință opera de tălmăcitor al poeziei rusești. Amintita antologie din 1925 își surprindea cititorii cu două tălmăciri din noua lirică rusească: Herghelie de Serghei Esenin și Toamnă de Constantin Balmont, în excelenta interpretare a lui Ion Buzdugan. Cât de organic pătrunsese Ion Buzdugan în esența melancolică a elegiei lui Balmont se poate deduce din cele două strofe finale, în care „clopoței de argint cu suspin de cuțit” nu și-au atenuat vibrația nici după patru decenii: „Zboară} runzele-n vînt. Frunze. Vîntul le strînge. Și-mi bat crengi în ferești, poate-l aripa ta? Nu mai pot suferi chinul meu. Cine plînge f. Te implor: taci, o, taci: Nu te pot, nu te pot ajuta!

Vai, tu singur cu tine vorbești, renegându-te însuși.

Ah, veniți înapoi clopoței de argint cu suspin de cuțit.

Noapte adâncă. Iar toamna înăbușe plînsu-ți.

O, Destin nepătruns să iubești pân-la chin și să fii despărțit.

Un an mai târziu (mai exact în numărul din 7 noiembrie 1926 al revistei Universul literar, al cărei redactor se întâmpla să fiu), apărea în admirabila tălmăcire a lui Ion Buzdugan poemul lui Alexandru Blok Scyții, iar în numărul din 26 decembrie, același an și tot din Blok, începutul marelui poem Cei doisprezece, cu o atât de autentică atmosferă revoluționară, pe care-l va continua în numerele 1-7 din anul 1927 ambele poeme susținute de o puternică și originală ilustrație în peniță, datorită lui V. Feodorov și care, neîndoios, a marcat, ca și tălmăcirile lui Ion Buzdugan, o dată memorabilă. În numărul din 2 ianuarie 1927 Ion Buzdugan adăuga o prețioasă schiță de studiu despre Poetul Alexandru Blok, al cărui profil liric îi contura cu măiestrie, insistând

asupra originalității poetului și chiar asupra „zigzagului, de spade încrucișate, al ritmurilor” din poemul Cei doisprezece, pe care tălmăcitorul s-a străduit să-l respecte. Pentru ecourile ei, oarecum, pușkiniene, aș cita din poemul Scyții următoarea strofă: „Noi tot iubim și graiul cifrelor metalic Și harul visurilor grece —

Noi înțelegem tot tăișul geniului galic Și geniul teuton, posomorât și rece!”

Au urmat apoi traduceri din Maxim Gorki, din teatrul lui Pușkin, iar de cel puțin două decenii a continuat șlefuirea lui Evgheni Oneghin. Transpunerea în limba noastră a acestui poem, unul din cele mai moderne ca inspirație și compoziție, de o fantezie pururi tânără în împletirea autobiograficului cu ficțiunea și unul dintre cele mai riguroase sub raportul tiparului metric, cu tirania rimelor simetrice, pune tălmăcitorului variate probleme, de felsimple, pe care tălmăcitorul Ion Buzdugan te-a învins, datorită și sânguinței și priceperii și talentului XXIII său. Utilizarea arhaismelor de speța: op, brac, dădacă etc. Și a neologismelor (prestanță, rute, spleen etc), cu egală prestidigitație, alternarea expresiilor populare (de speța: verzi și uscate, la toartă, câte ceva și elte-oleacă etc), cu termenii străini, uneori cu expresii străine (ar niente, comme ii faat, sempre bene), încrustate în forma lor originală în textul poemului, mulțimea numelor proprii din literatura universală, beletristică sau economică, inițiativele lexicale în rimă (titlu, capitlu) sau rima rarissimă (acațiu-Horațiu, pința-suferință), fără a mai vorbi de ineputabilul efluviu de poezie, propriu originalului, ce curge de-a lungul cânturilor și stanțelor, mărturisesc, cu prisosință, disciplina secundată de fantezie, cu care Ion Buzdugan s-a aplicat în această trudnică, dar victorioasă, operație. În planul tălmăcirilor din alte limbi și-ndeosebi în aceea a poemelor în versuri, din care literatura noastră cunoaște un bogat palmares de titluri și nume dintre cele mai prestigioase, Evgheni Oneghin și interpretul său Ion Buzdugan vor figura oricând printre cele dintâi.

FERPES9ICVUS TABEL CRONOLOGIC

1799 26 mai (6 iunie): La Moscova s-a născut Ale-xandr Sergheevici Pușkin.

1801 în noaptea de 11 spre 12 martie: Printr-o lovitură de palat, este detronat Pavel I, urmând la tronul Rusiei țarul Alexandru I (până în 1825).

1802 24 septembrie: Se sinucide A. N. Radișccv, scriitor revoluționar rus, autorul faimoasei Călătorii de la Pe-tersburg la Moscova (1790).

1809 Anul nașterii lui N. V. Gogol și a poetului A. V. Kolțov.

1811 octombrie: Intră la Liceul de la Țarskoe Seio (astăzi orașul Pușkin). Această instituție de în-vățăământ inaugurată chiar în acel an era destinată copiilor de nobili în scopul de a-l pregăti pentru „posturi importante în aparatul de stat”. În realitate, liceul s-a transformat într-o adevărată școala de „liber-cugetători”. Leagă prietenii durabile cu câțiva din viitorii poeți și luptători decembriști: Delvig, Pușcin, Kiibel-beker și alții,

XXV Se naște V. G. Bielinski, critic și istoric literar, teoretician de seamă al realismului rus.

1812 Anul războiului de apărare a patriei împotriva invaziei lui Napoleon. Victoria poporului rus a contribuit considerabil la creșterea prestigiului Rusiei ca mare putere, în același timp a constituit un factor hotărâtor de trezire la viață a forțelor sociale și naționale ruse. Pușkini a fost educat în atmosfera avântului patriotic creat de anul 1812

Se nasc scriitorii ruși A. I. Herzen și I. A. Gonțarov. 1814 Apare în revista Vestnik Evropâ (Mesagerul Europei) poezia Către un amic versificator, prima operă tipărită a lui A. S. Pușkin. Se naște M. I. Lermontov care după dispariția lui A. S. Pușkin devine cel mai viguros continuator al său în poezia rusă. În același an s-a născut în Ucraina poetul Taraș Șevcenko.

1815 Pușkin recită poezia sa Amintiri din Țarskoe Selo la un examen, în prezența poetului G. R. Derjavin (1743-1816), care a exclamat: „Iată un demn continuator al meu!”

1816 Pușkin frecventează casa lui N. M. Karamzin, care locuia la Țarskoe Selo. Devine membru al asociației literare „Arzamas” care milita împotriva adeptilor clasicismului perimat, grupați în jurul societății „Convorbiri ale iubitorilor de literatură rusă”, condusă de Șișkov.

Încep să se constituie asociații secrete, care aveau drept scop răspândirea ideilor de libertate și organizarea luptei împotriva guvernului țarist.

1817 După absolvirea liceului, Pușkin este numit într-un post la Colegiul Afacerilor Externe, Din această perioadă, devine în poezie purtătorul de cuvânt al tendințelor tineretului nobiliar progresist, animat de sentimente patriotice. Sub influența ideilor revoluționare ale lui Ra-dișcev, Pușkin scrie cunoscuta sa odă Libertatea.

1818 Se împrietenește cu viitorii decembriști N. I. Turgheniev, N. I. Krivțov, I. D. Iakușkin, Nikita Muraviov, S. N. Muraviov-Apostol și alții. Scrie poezia Către Ceaadaev, în care prezice pieirea inevitabilă a autocrației. În același an scrie și poezia satirică antimonarhistă Povești (Noel).

Se naște romancierul rus I. S. Turgheniev.

1819 Devine membru al cercului literar Lampa verde, apropiat de organizația politică secretă Uniunea propășirii.

La adunările Lămpii verzi se discutau probleme literare, de teatru, politice; se citeau versuri antiguvernamentale.

Scrie poezia Satul, îndreptată împotriva feudalismului și iobăgiei.

1820 martie: Termină poemul Ruslan și Ludmila, pe care îl începuse încă în timpul liceului. Cu această ocazie cunoscutul poet rus Jukovski scrie într-o dedicație adresată lui Pușkin, care abia împlinise 20 de ani: „Elevului victorios, din partea dascălului învins”.

Pușkin în surghiunul din sud (1820-1824): Ekaterinoslav (astăzi Dnepropetrovsk), Chișinău și Odesa. Scrie poemele romantice: Prizonierul din Caucaz, Frații haiduci, Fântâna din Bahci-sarai. Guvernul țarist este alarmat de influența poeziilor revoluționare ale tânărului poet. „PușXXVI XXVII kin

declară țarul Alexandru I a inundat Rusia cu versuri instigatoare: tot tineretul le învață pe dinafară. Pușkin trebuie să fie trimis în Siberia”. Datorită stăruințelor prietenilor săi, poetul scapă de greul surghiun în Siberia, în schimb este exilat în sudul Rusiei.

6 mai: Pleacă din Petersburg la Ekaterinoslav. Face apoi o călătorie în Caucaz și Crimeea. Într-o noapte, pe corabia care-l ducea de la litoralul caucazian spre Gurzuf, compune elegia romantică S-a stins în zări mărețul soare.

Septembrie: Poetul surghiunit se stabilește în orașul Chișinău. În perioada exilului din sud, se apropie mult de membrii asociației secrete decembriste din sud (Pestei, Raevski, Orlov, Ia-kușkin și alții). Despre Pestei, conducătorul decembriștilor din sud, poetul afirma că este „unj din cele mai luminate și originale minți din cât (am cunoscut.”

La Chișinău cunoaște personal pe câțiva din membrii mișcării eteriste, printre care pe Alexandru Ipsilanti și frații Cantacuzino.

Izbucnesc mișcări revoluționare în unele țări din Europ (Spania, Italia). La Petersburg au loc tulburări în gimentul de gardă Semionovski.

1821 în insula Sf. Elena se stinge din viață Napoleon Bonaparte. Pușkin semnaleză acest moment prin poci Napoleon.

La Moscova s-a născut F. M. Dostoiewski, iar în sat»

Nemirovo din Ucraina poetul N. A. Nekrasov.

În Grecia începe răscoala pentru eliberarea țării de șu jugul turcesc. Aceste evenimente își găesc ecoul și î creația poetică a lui Pușkin.

Xxviii în același an, în Țara Românească se desfășoară, răscoala „curajosului Vladimiresko, care a adu nat o armată de 7000 de panduri și amăuți”, scria cu admirație și simpatie poetul către un prieten al său. „Ce tablou extraordinar! Două popoare care de mult zăceau într-o stare umilitoare s-au răscolat în același timp și, trezin-du-se din adormire, an renăscut, făcându-și apariția pe arena politică a lumii”. Sub impresia clipelor minunate de speranță și libertate, Pușkin scrie poeziile: Nu plânge, grecoaică fidelă, Sus, Grecie, Războiul, în care poetul își exprimă dorința să participe la luptă împotriva Turciei pentru libertatea națională a Greciei.

La Petersburg se constituie „Societatea secretă din nord” al cărei principal animator va fi poetul revoluționar Râleev; în sud ia ființă „Societatea din sud”, în frunte eu colonelul Pestei.

Pușkin creează poemul Gavriiliada, îndreptat împotriva superstițiilor religioase și a clericalismului, în poezia Pumnalul el cheamă la luptă împotriva autocrației. Pușkin schițează planul unei mari tragedii politice, Vădim, pe o temă din trecutul luptei pentru libertate din vechea Rusie.

22 Apare poemul Prizonierul din Caucaz. În același an apare poemul neterminat, Frații haiduci, cu tendințe vădite spre realism.

23 Scrie poemul romantic Fântâna din Bahcisarai, care împreună cu Prizonierul din Caucaz s-au bucurat de un succes uriaș, fiind „citite în întreaga Rusie, de către toți cei care știau să citească” (Bielinski).

XXIX începe monumentală sa creație romanul în versuri Evgheni Oneghin, operă model a realismului pe plan mondial, despre care Bielinski a afirmat că este o adevărată „enciclopedie a vieții rusești și operă națională în cel mai înalt grad.”

Ultimul an al șederii lui Pușkin în orașul Chiși-nău. Aici stabilește relații strânse cu C. Stamatl (traducătorul Prizonierului din Caucaz) și cu scriitorul Costache Negruzzi (traducătorul poeziei Șalul negru și al nuvelei Cârjaliul, apărută în versiune românească în anul 1837 în Curierul de ambe sexe). Tot în 1837 apare în tipografia lui Eliade poemul Țigani în traducerej lui Al. Donici. Manifestând interes față de folclorul moldovenesc, Pușkin notează două legende: Dafna și Dabija, legendă moldovenească de la 1663 și Duca, legendă moldovenească din sec. al XII-lea, cu intenția să elaboreze opere artistice. Ultima etapă a surghiunului din sud, h Odesa sub supravegherea generalului guvern tor lipsit de scrupule Voronțov.

S-a născut A. N. Ostrovski, dramaturg și animator di seamă al teatrului național rus în a doua jumătate a ie colului al XIX-lea.

1824 începe surghiunul de la Mihailovskoe. Poetu este îndeaproape supravegheat. Cunoaște ne mijlocit viața poporului, obiceiurile, datinile limba lui; adună și notează basme, cânteci populare. În această perioadă, alături de Pușki: se află dădaca sa Arina Rodionovna, „pru tenă la vreme rea”, cum a cântat-o el într-poezie (1826).

Apare ultima operă în spirit romantic - poc mul Țigani, cu puternice elemente realiste.

XXX

825 în luna ianuarie este vizitat la Mihailovskoe de Pușcin, cel mai apropiat prieten al poetului, iar în primăvara aceluiași an de un alt prieten din liceu, Delvig. Acolo, în surghiun, Pușcin printre altele îi adusese în manuscris comedia lui Griboedov Prea multă minte strică, care a produs asupra lui Pușkin „o impresie de nedescris și l-a situat dintr-o dată pe Griboedov în rândul poeților noștri de frunte”.

La 14 decembrie are loc răscoala decembriștilor, prima generație de revoluționari ruși.

În dimineața zilei de 13 (25) iulie 1826 la Petersburg sunt executați prin spânzurătoare conducătorii răscoalei: K. F. Râleev, P. I. Pestei, S. I. Muraviov, N. P. Bestujev-Riumin, P. G. Kahovski.

În timpul surghiunului de la Mihailovskoe (1824-1826) Pușkin se apropie de culmile înfloririi talentului său. Aici el scrie poemul Conte Nulin, poeziile Andre Chenier, Cln-tec bahic, Către A. P. Kern, 19 octombrie și alte peste 100 de poezii, patru capitole (III, IV, V, VI) din romanul Evgheni Oneghin, tragedia Boris Godunov.

1826 Se naște cunoscutul prozator satiric rus M. E. Sal-tâkov-Șcedrin.

În noaptea de 3 spre 4 septembrie, din ordinul țarului Nicolae I, Pușkin, însoțit de un curier special, părăsește Mihailovskoe, sosind la Moscova.

Rămânând pentru totdeauna credincios idealurilor prietenilor săi decembriști, scrie mesajul În versuri, în greu surghiun siberian. În poezia XXXI Prorociți își expune crezul artistic al poetul: - cetățean.

Moare N. M. Karamzin, scriitor și istoric rus, întemeietorul curentului sentimentalist în literatura rusă. A colaborat la Istoria statului rus în 12 voi, apărute între anii 1816-1829 despre care Mihail Kogălniceanu a vorbit elogios. Cuvânt pentru deschiderea cursului de Istorie Națională, expus în Academia Mihăileană la 23 noiembrie 1843 (!) în fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România se păstrează cele 12 volume ale Istoriei lui Karamzin,

1827 Scrie poezia alegorică Arion, în care, de asemenea, își exprimă adeziunea la idealurile revoluționare ale decembriștilor. Scrie capitolul VI din Evgheni Oneghin care cuprinde o descriere profund realistă a vieții societății din Moscova în vara anului 1827 poetul începe să lucreze: romanul istoric Arapul lui Petru cel Mare (operă rămasă neterminată), care constituie prima încercare mai însemnată a lui Pușkin; domeniul prozei literare.

1828 Locuiește la Petersburg de la sfârșitul anului 1827 și aproape întreg anul 1828. Aici se întâlnește cu Delvig, cu compozitorul Glinka, și Griboedov. Scrie poemul eroic Poltava. Solicită fără succes, să se înroleze în rândurile trupelor rusești care luptau în Caucaz împotriva Turciei. I-a fost respinsă, de altfel și cererea pentru aprobarea unei călătorii în străinătate. În acea vreme se naște Lev Tolstoi și N. G. Cernomîșevski și scrie mai târziu despre A. S. Pușkin că „a fost primul la noi care a ridicat literatura la rang de cauză națională”.

XXXII

1829 Pleacă în Caucaz. Acolo reușește să se întâlnească cu câțiva din participanții la răscoala din 14 decembrie 1825. La 27 iunie sosește la Arzur. Din călătoria poetului în Caucaz au rezultat notele sale de drum (Călătoria în Arzur), poeziile Caucazul, Avalanșa, Pe dealurile Graziei și altele. În Caucaz va întâlni carul ce transporta trupul neînsuflețit al prietenului său Griboedov, ucis la Teheran de supușii fanatizați ai șahului Persiei.

Atunci Pușkin va spune: „Griboedov și-a îndeplinit datoria și a scris Prea multă minte strică.”

1830 Apare la Petersburg, sub redacția lui A. Delvig, Literaturnaiia gazeta (Gazeta literară), la care Pușkin colaborează în mod activ cu o serie de articole și note critice. La acest organ mai colaborau Viazemski, Baratanski, criticul O. Somov și alții. Pușkin tindea să dea revistei o orientare realistă.

În iulie izbucnește revoluția din Franța, care se bucură de simpatia poetului. În noiembrie izbucnește răscoala din Polonia, care a produs o impresie puternică asupra lui Pușkin.

În vederea apropiatei căsătorii cu Natalia N. Goncharova, pleacă în septembrie la Boldino, satul de pe moșia părintească, pentru reglementarea unor treburile administrative. „Toamna de la Boldino” (septembrie-noiembrie 1830) a constituit cea mai rodnică perioadă de creație a poetului. Cităm câteva din cele mai importante lucrări scrise la Boldino:

3 Evgheni Oneghin XXXIII

9 septembrie Dricarul 13 septembrie Povestea cu popa fi argatul: său
Balda

14 septembrie Căpitanul de postă

18 septembrie terminat capitolul al VIII-lea din Evgheni Oneghin
(intitulat mai târziu Călătoriile lui Oneghin) 20 septembrie Domnișoara
țărăncuță

25 septembrie termină capitolul al IX-lea al Romanului Evgheni Oneghin
(ulterior devenit ultimul)

1 octombrie O, criticul meu rumen, glume cu pântec mare

5-10 octombrie Căsuța din Kolomna

12-14 octombrie împușcătura

16 octombrie Genealogia mea

20 octombrie terminat Viscolul

23 octombrie terminat Cavalerul avar

26 octombrie terminat Mozart și Salicri 1 noiembrie Istoria satului
Goriuhino

4 noiembrie Oaspetele de piatră La Boldino, Pușkin a mai scris
numeroase poc zii scurte și note critice. Aici a desăvârșit opera sa
fundamentală: Evgheni Oneghin.

1831 18 februarie: Căsătoria cu Natalia N. Goncc. - Rova. Peste puțin
timp, soții se stabilesc 1; Țarskoe Selo, iar apoi, începând din toamnă, 1
Petersburg.

Pătruns de un înalt spirit patriotic, ia o atitu dine fermă împotriva
dușmanilor externi ai Ru șiei, care o amenințau cu intervenția. Scrie poeziile
Aniversarea bătăliei de la Borodino, Pune gitorilor Rusiei. În același an, el scrie
și poezi; XXXIV În fața sfântului mormânt, închinată memoriei lui Kutuzov.
Începe să lucreze la romanul Ros-lavlev (rămas neterminat). Poetul continuă să
lucreze la Istoria satului Goriuhino.

1831-1832 Apar Serile în sat la Dikanka ale lui N. V. Gogol. După lectură,
Pușkin scria: „Iată o veselie cu adevărat sinceră, firească. Și cita, poezie! Cită
sensibilitate!”

1832 Scrie romanul în proză Dubrovski. Va apărea pentru prima dată în
traducere românească în Noutatea din Iași (1897), sub titlul Răzbunarea unui
fiu sau Din viața unui haiduc rus.

1833 întreprinde călătorii în localitățile care au fost cuprinse de răscoala
lui Pugaciov (1773-1775). Scrie Istoria lui Pugaciov, poemul Călărețul de aramă,
Basmul cu pescarul și peștișorul, Basmul cu domnița adormită și cei șapte
voinici.

1834 Apar lucrările în proză Damă de pică, Kirdjali și altele.

În revista Telescop apare amplul studiu al lui Bielinski, Reverii literare,
care îi aduc recunoașterea unanimă. Pușkin a întrezărit în el „un talent de mari
speranțe”.

1835 Primește autorizația de a edita revista Sovre-menik. Primul număr
apare în aprilie 1836 Pușkin atrage în jurul revistei colaboratori valoroși ca:

Gogol, Viazemski, V. F. Odoevski, Kolțov, Tintcev și alte forțe scriitoricești ale vremii.

XXXV N. V. Gogol scoate volumele Mirgorod și „Arabesc u, după care autorul lor este proclamat de Bielinski dr. „capul literaturii, capul poezilor (Despre nuvela rusă despre nuvelele demnului Gogol),

1836 Scrâe romanul istoric Fața căpitanului. La no romanul apare pentru prima dată în revista Fă milia (nr. 1-9 1866). Până la 23 august 194-1 Fața căpitanului a apărut în 10 versiuni roma nești, aproape toate traduse din limba francezr În Franța romanul a apărut în 1859 în tradu cerea lui Jous Viardot. Scrie poezia Cioplit-an. Nu cu mâna, un monument, adevărat testamen artistic al poetului-cetățean, brodat pe tema ho rațiană.

Apare piesa lui Gogol Revizorul. Subiectul din comedia Revizorul cât și din Și flețe moarte i-a fost sugerat autorului de câți A. S. Pușkin.

Se naște criticul democrat-revoluționar rus N. A. Di broliubov.

1837 27 ianuarie: în urma intrigilor țesute în juri poetului de către cei de la curtea țarului, are Ic duelul dintre Pușkin și Dantes, un aventurii francez, refugiat în Rusia după revoluția fraij ceză din 1830 Poetul cade rănit mortal.

29 ianuarie (10 februarie): La orele 14 și 45 v nute, Pușkin a încetat din viață. Moartea po • tului a zguduit întreaga Rusie. 3 februarie: Temându-se de demonstrații, ța a ordonat scoaterea din oraș, în timpul nop a sicriului și transportarea lui în taină la Mih lovscoe, sub supravegherea jandarmilor. Puși a fost înmprmântat în cimitirul mânăstirii Svia-togorsk.

Adânca mâhnire și mânia poporului și-au găsit expresie în poezia lui Lermontov Moartea poe tului.

Ecouri despre moartea lui Pușkin apar în revistele românești Albina românească, nr. 18 (4 martie), Curierul românesc, nr. 2 (18 martie), nr. 14 (21 mai).

Apar primele traduceri din opera lui Pușkin în România (Șalul negru și Cârjaliul).

1948 în revista Viața românească (nr. 7) este tradus de N. I. Ilion un fragment din Evgbeni Onegbin.

1949 M. Sadoveanu semnează în Viața românească (nr. 5—6) un articol despre Pușkin.

1954 Este realizată de către George Lesnea prima traducere integrală a romanului în versuri Evgbeni Onegbin (Viața românească, nr. 1) Apar două volume de Opere alese în românește de Mihai Beniuc, Maria Banuș, Eusebiu Cami-lar, George Lesnea, Mihu Dragomir, Miron Radu Paraschivescu, Al. Philippide, Victor Ef-timiu, Nina Cassian, Eugen Jebeleanu, Adrian Maniu, Victor Tulbure).

1955 Romanul Evgbeni Onegbin în tălmăcirea lui George Lesnea apare separat în două. Ediții.

În prezent, o mare parte din scrierile lui A. S. Pușkin sunt traduse în limba romană.

GHEORGHE BARBA XXXVI Petri de vankk, ii avait encore plus de cette espece dorgueil, qui fait avouer avec la meme indifference les bonnes comme les mauvaises actions, suite dun sentiment de superiorite, peut-etre imaginaire. Țăre dune lettre particuliere”

Nu vreau să-neînt trufaşa lume; Simţind prietenesc îndemn, Permite-mi să-ţi prezint anume Un dar de preţ, de tine demn, De sufleteasca-ţi măreţie, De visuri sacre întrupate, De poezie clară, vie, De cuget nalt şi simplitate; Primeşte-n braţe amicale Acest mănunchi pestriţ de pagini, Cu triste şi hazlii imagini Şi din popor şi ideale, Rod efemer de desfătări • Pătruns de vanitate, el mai era cuprins, pe deasupra, de acea mândrie care îl făcea să fie la fel de indiferent faţă de bunele şi de relele sale acţiuni, ca urmare a sentimentului sau de superioritate, poate imaginară. Dintr-o scrisoare particulară (fr.).

De insomnii, dulci inspiraţii, Din ani necopţi, pierduţi în zări, Reci, ale minţii observaţii Şi-a tiistei inimi însemnări.

Capitolul întâi „Şi-n viaţă se grăbeşte şi-n simţuri se pripeşte.”

Cneazul Viazemski „Mi-e unchiu-n toate om corect: De când căzu la pat şi zace, El le-a pretins la toţi respect Şi nu putea mai bine face. Exemplul lui e-nvăţătură, Dar, Doamne, oare nu-l tortură Să stai c-un bolnav zi şi noapte, Pășind tiptil, vorbind în șoapte? Ce josnică fățarnicie: Pe-un muribund să-l delectezi, Sub coaste perna să-l așezi, Trist să-l îmbii cu doctorie, Oftând, cuprins de-un gând mișel: Când naiba voi scăpa de el!

II Așa, gonind în diligentă, Gândea un tânăr zvăpăiat; Pe orice rudă la scadență S-o moștenească i-a fost dat. Şi Zevs îl copleși cu mila. Amici ai lui Ruslan, Ludmila, Permiteți-mi, într-un cuvânt, Pe-al meu erou să vi-l prezint: Oneghin, bunul meu amic, Născut pe-al Nevei țărni slăvit, Pe unde poate-ai strălucit, Drag cititor şi tu de mic, Pe unde m-am plimbat şi eu, Dar Nordul. Nu-mi prieşte, zău!

III Slujbaş distins, plin de noblețe, în datorii bogatu-l tată Dădea pe an vreo trei ospete Şi-şi irosi averea toată. Evgheni fu cruțat de soartă: întâi, Madame b de mână-l poartă, a Notele lui Pușkin, plasate la sfârșitul romanului, au pr mit cifre arabe, în vreme ce notele redacției, însemnate cu 1 tere mici (a, b, c, d etc), figurează în subsolul paginii.

B Madame şi Monsieur pentru guvernantă şi preceptof Apoi Monsieur o-nlocuia: Copil ştrengar, dar bun era. Monsieur lAbbe, franțuz sărman, Nu-l îndopa prea mult cu carte; Din toate-l învăța o parte, Muștrându-l rar pe năzdrăvan şi-n seri de vară, pe sub arc, Adesea îl plimbă prin parc.

IV Iar când aprinsa tinerețe Şi la Evgheni a sosit,

Trezind speranțe şi tristețe,

Monsieur din curte-a fost gonit.

Oneghin zburdă-n libertate!

Un dandy 2 strălucit în toate,

Deprins cu viața lui comodă,

Tuns după cea din urmă modă,

În lume a pășit în fine: Știa să scrie, să citească Perfect în limba franțuzească,

Dansa mazurca foarte bine.

Ce vreți mai mult? Toți spun anume Că e deștept și om de lume.

Noi toți am învățat de-acasă” Câte ceva și câte-o leacă: C-o astfel de cultură-aleasă E greu un tânăr să nu placă! Oneghin, după judecată (De critici aspri, nu de gloată), Trecea în lume drept savant, Dar, ce e drept și cam pedant; Fără sfortăre-n conversații Știa de toate să discute, Cu ifos de-nvățat s-asculte, Păstrând tăcerea-n contestații, La doamne zâmbet să reclame Cu foc bengal de epigrame.

VI Latină nu mai e la modă; La drept vorbind și fără hulă, Să judece-un crâmpei de odă Știa latină prea destulă: Știa și cine Iuvenal e. Să-ncheie un bilet cu vale Și, pe de rost, cam șchiop, ades, Din Eneida câte-un vers. El n-avea înclinări savante,

Să șteargă colbul cronologic De pe trecutul geologic, Dar anecdotele picante Cam de la Romula până azi Le povestea cu mare haz.

VII Lipsit de patima-l firească, în cântul vieții ditirambic, El nu știa să osebească Un vers troheu de unul iambic Bârfea pe-Omer și Teocritb Și îl citea pe Adam Smith c Era-n concepții optimist, Chiar un profund economist: El calcula, cu agerime, Cum poate-al statului tezaur Pășii prosper și fără aur; Când prisosesc materii prime. Iar tatăl său, necalculat. Moșia și-a amanetat. Vale rămâi cu bine (lat.).

A Romulus întemeietorul legendar al Romei.

• Teocrit (310? 250? Î.c.n.) poet grec din Alexandria.

C Adam Smith (1723-1790) economist englez clasic, autor al tratatului Cercetări asupra naturii și cauzelor bogăției popoarelor.

VIII Și câte mai știa Evgheni Nici eu nu pot să le mai știu; Dar unde-l întrecea pe genii Cu zestrea lui din țată-n fiu, Din tot ce-l atrăgea, prin fire, în zilnica lui lenevire, Din frageda-l copilărie Drept muncă, chin și bucurie, Era într-a iubirii artă Cândva de Naso a proslăvită, O faptă foarte scump plătită, Căci în surghiun pe veci îl poartă în stepa tragică moldavă, Departate de-a Italiei slavă.

Cum de copil era fățarnic,

Nutrea nădejdi și gelozie,

Necredincios, cu sine darnic, încins în crusta-l de mândrie: Când sobru și docil și-atent,

Când rece și indiferent,

Când tandru, taciturn, superb,

Când izbucnind vulcan în verb. - În scrisu-l câtă tinerețe,

Și ce uitare-a lui de sine: El te iubește doar pe tine!

Iar în privire ce tandrețe!

Din ochii-l galeși, sfab sprâncene,

Lucește-o lacrimă sub gene.

Publius Ovidius Naso poet roman, exilat (Constanța de azi) pentru că a scris *Arta iubirii*. B Strofele și versurile omise aparțin originalului.

XI El inocența e în stare C-o glumă nouă s-o aprindă și-apoi c-un gest de disperare Naivitatea să-l surprindă. În mrejele-l de linguire, Prindea nevinovata fire, în ciuda anilor plâpânzi Să-l smulgă patimii izbânzi: S-asculte-n inima-l firavă O șoaptă de mărturisire, Să-l fure-o tainică-ntâlnire,

Pândindu-l dragostea suavă; Și-acolo, în tăcerea firii, S-o-nvețe șoaptele iubirii.

XII Cum știe-n pripă să trezească Iubirea-n inimi de cochete Și cum se abate, să zdrobească Rivalii săi, lovind cu sete! Cum știe el prin clevetire Să-l prindă-n laț de uneltire! Dar voi, bărbații de pe-aici, Voi rămâneți cu ei amici: Un soț șiret l-a mângâiat Elev al vechiului Faublas a Bănuitor, bătrânul gras și-un arătos încornorat Cel mulțumit de prânz, de sine și de nevasta lui. Vezi bine!

XIII, XIV XV Mai lăfăiește încă-n pat Când bilețelele îl cată: Ce vor? El este invitat! Trei case l-au poftit deodată. Colea-l serbare de copii, Iar colo-l bal. Unde vei fi Ștregarule? Indiferent! Cu toți vă fi galant și-atenț! Și iată că de dimineață, Pe cap cu nou-l bolivara 3 Spre bulevard porni-ta dar, Ca să respire aer, viață Pân-ce Breguet b-ul ne-adormit Nu va suna de prânz grăbit!

XVI E seară; -n sanie se-așază: Hei-he-ep! Și vizitiul mâna. Pe blana lui de castor, fină, Zăpezi de-argint îi scânteiază.

A Protagonistul frivol al romanului *Aventurile cavalerii Faublas* de scriitorul francez Jean Baptiste Louvet de Couvr; (1760-1797).

3 Pălărie cu boruri largi, la modă în rândurile tineretului progresist din jurul anului 1830 care simpatiza cu mișcarea de eliberare a popoarelor din America de sud, unul din conducătorii acestei lupte fiind Simon Bolivar (1783-1830).

B Marcă de ceas după numele inventatorului francez Breguet (1737-1823). De obicei, ceasornice de buzunare, cu dispozitiv de sonerie.

Oneghin spre Talon se-ndreaptă: De mult Kaverin îl așteaptă.

Când intră, dopuri sus detună,

În cupe vinul se adună.

În fața-l un roast-beef în sânge,

Trufe, plăcintă de Strasbourg,

Brânzeturi fine de Limburg: Gust franțuzit și nu se plânge Nici de-auriul ananas Ce se răsfată, stând în vas!

XVII Dar setea cere cupe noi, Stropind grăsimea de cotlet, Curând spectacolul e-n toi, îl cheamă ceasul la balet. Al teatrului legislator Și infidelul amator De nostime și dulci actrițe, Cel ce-n culise-ncurcă ițe, Oneghin zboară înspre teatre și liber respirând așa, S-aplaude la entrechata; Blamează Phedre, Cleopatre, Bisând pe Moina b (aprins, Să-l vadă lumea dinadins).

U «salt grațios la balet. K Phedra, Cleopatra, Moina Stentate în acea vreme.

Erone din tragediile reprim XVIII Loc minunat! Aci-n trecut Fonvizin a strălucea-n satiră, Cu Kneajnin b cel neîntrecut Strunind a libertății liră. Și Ozerovc purta cunună Cu Semionova d împreună. Poporu-a răs și lăcrimat, Katenine când a triumfat Atras de geniul lui Corneille; Iar Șahovskoi roi de rachete în comediile-l cochete Pe Didelotg îl slăvea-ntre ei. Aici printre culise, sus și tinerețea mea s-a dus.

A D. I. Fonvizin (1745-1792) autor de comedii satirice, apreciat de Pușkin.

B. B. Kneajnin (1742-1791) dramaturg rus, autorul tragediei Vădim, foarte populară în cercurile decembriste.

C V. A. Ozerov (1769-1816) dramaturg rus, a cărui: ragedie, Dimitri Donskoi, a fost foarte apreciată pe vremea aceea.

E. S. Semionova (1786-1849) tragediană admirată și de Pușkin.

E P. A. Katenin (1792-1853) poet, dramaturg și critic,; raducătorul unor tragedii ale lui Corneille (1606-1684).

F A. A. Șahovskoi (1777-1846) om de teatru rus.

6 J. Charles Lottis Didelot (1767-1838) balerin, core-; raf și autor de balet care au stârnit entuziasmul unanim al contemporanilor lui Pușkin.

XIX Zeițe dragi, v-admir în stampă! Vă amintiți de glasu-mi trist? Mai străluciți și-acum la rampă, Sau v-a schimbat vreun alt artist! Voi auzi eu sub decoruri Pe Terpsihora a rusă-n coruri Dm sufletu-mi smulgând elanul, Saunu mai voi vedea brelanul De chipuri dragi și pururi vii? Și ațintind privirea netă Prin dezgustata mea lormetă, Privi-voi trist scene hazlii, Căscând distrat și abătut, Gândind la vremea ce-a trecut?

XX E teatrul plin. În loji feerie, În stal, fotolii, lumea fierbe; Aplauze la galerie Cortina suie. Ce superb e. Cu-aeriana ei splendoare Istominab sclipind apare,

Urmând neîntrecut arcușul C-un roi de zâne. Piciorușul De-abia se-atinge de pământ. Și-n ritmul de Eol și harpe Mlădie trupul zvelt, de șarpe, în aripatul ei avânt: Când saltă, când se-nalță-n zbor Pe-al ei picior fermecător.

XXI Aplauze. Oneghin vine Către fotelul ce-l așteaptă,

Spre loji cu doamnele străine Lornieta dublă și-o îndreaptă.

Măsoară cu un ochi atent Stal și balcon indiferent Și dezgustat. Dar demn salută În juru-l lumea cunoscută.

Cătând distrat pe scenă. - N sală Privirile-l scârbit își plimbă: „Aici nimic nu se mai schimbă?!

Și-n toate-l numai plictiseală.

Destul am îndurat baletul,

Didelot mi s-a acrit, cu-ncetul!” 5 a Muză protectoare a dansului.

• Renumită balerină care a jucat ro! U! Cerchezei din baletul lui Didelot, Prizonierul din Caucaz, după” poemul cu acciaji titlu al lui Pușkin.

XXII Pe scenă zarva încă-l mare, Cu șerpi, cu draci, cu amorași; Lachei trudiți Ungă intrare, Pe blăni se las, de somn atrași. În noaptea albă de lumină De zgomot sala încă-l plină, Hârșit și tuse mai răsună Și-aplauzele încă tună, Iar surugii sub felinare, Pătând din palme, lângă focuri, Pe domni îi ocărăsc,

pe-alocuri, Strunind un aprig armăsar; Oneghin a plecat de-acum, S-a dus să-și pună alt costum.

XXIII Voi zugrăvi într-un tablou, Cum în retrasul cabinet Prea elegantul meu erou Se-mpodobește distins, discret Schimbându-și din capriciu. - O haină Cu altă nouă. Nu-l o taină, Că tot ce are Londra șic, Pe ce dăm noi pentru nimic Trecând prin Bălticile vame, Păduri și grâne și untură și ce mai crește-n băătătură,

Tot ce Parisul cu reclame, A inventat în lux și modă Să ne jupoaie cu metodă Se află-n scumpul cabinet Al filosofului cochet.

XXIV Pe mesele de bronz și-opal Țarigrădenele lulele,

Și-n sticle scumpe, de cristal,

Parfum și mirodenii grele; Ce piepteni, forfecuțe, pile,

Nimicuri scumpe și utile!

Iar pentru unghii, dinți în serii —

Dulapul are zeci de perii.

Rousseau (v-o spun în paranteze)

Pe Grimm a nu-l cam înțelegea Când unghiile-și șlefuia În fața-l, fără să se jeneze! E —

Greșea tribunul libertății Știrbind din farmecul vieții.

A Frederic Melchior von Grimm (1723-1807) scriitor francez, diplomat și corespondent literar al multor monarhi europeni, în special al Caterinei a II-a a Rusiei. J. J. Rousseau îl menționează cu antipatie în *Confessions* (vezi nota 6 a lui Pușkin).

XXV Ades poți fi un om de treabă Și să râvnești la unghii fine: Nu ne-om certa cu „veacu”-n grabă, Când despot obiceiul vine. Evgheni noul Ceaadaev a De critici n-avea nici un chef; Era-n ținută cam pedant Un as al modei, impozant. Pășind din cabinet, preferă Să stea trei ore, cel puțin, A se-oglinde-n costumul fin.; Ca fluturateca Venera înestumată ca bărbat, Grăbind de zor la bal mascat.

XXVI De gustul toaletei, poate,

Eram dator să vă fac proba, în fața lumii educate Să-l etalez și garderobă.

Ideea e cam îndrăzneată: Oricum, ce-l drept, descriu o viață!

Dar pantaloni și frac și veste Lipsesc cuvintele aceste Din limba rusă -cer iertare și-așa mi-l stilul cam sărac Și cam pestriț, ce să mă fac: Vocabular străin se pare, Deși am consultat anemic Dicționarul Academic. A XXVII N-aveam aceasta ca obiect!

Să ne grăbim la bal, mai bine,

Unde sosi-n landou select Oneghin val-vârtej, în fine!

Pe ulițele somnoroase,

Pe lângă case-ntunecoase,

Trec troici sclipind din felinare,

Și-mprăștiind pe trotuare Lumini ce scapără-n zăpezi: Acolo, revărsând lumină,

O curte fastuoasă-l plină De lume la ferești s-o vezi!

Prin geam profiluri se perindă De snobi și doamne, ca-n oglindă.

- 77 Ceaadaev (1794-1855) scriitor și rus din cercul decembriștilor.

I filosof iluminist a Pușkin se referă la Dicționarul Academiei Ruse, apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea, în care nu figurau cuvintele străine, chiar și cele intrate în uzul curent.

XXVIII Priviți, eroul nostru vine; Printre lachei, din treaptă-n treaptă,

Zbură pe scări de marmor fine,

Și părul în oglinzi și-ndreaptă.

Intră. O lume-ntreagă-n sală,

Fanfara sună. - Ngheșuială,

Și larmă în tavan se urcă,

Perechi bat tactul de mazurcă: Husari, în zăngănit de pinteni,

Cu tinere la subsuoară,

Ce-n salt de piciorușe zboară.

Se-aprind priviri sub pașii sprinteni; Geloase șoapte de nurori Se pierd în cântec de viori.

XXIX Mărturisesc că-n tinerețe, Eram după vreun bal nebun; Pentru scrisori de-amor, tandrețe și intrigă nu-l alt loc mai bun! O, voi, bărbați și soți de treabă, Eu vă ofer serviciu-n grabă, Luați aminte sfatul bun: Doresc în gardă să vă pun! Și voi, o, mame iubitoare, Vegheați superbe copile,

Fixând lornietele febrile? Altminteri. Iese poznă mare! Y-o spun aceasta drept consult, Căci eu. Nu mai greșesc de mult.

XXX, Vai, în petreceri jinduite. Viața în van mi-am irosit. Moravuri de n-ar fi jignite și azi la bal m-aș fi priplit. Iubesc avântul tinereții Cu nebunii și larma vieții, La doamne rochii cu panglici și piciorușele lor mici. Nu știu, dacă-n Rusia dragă Afla-veți piciorușe fine Să le-ndrăgiți și voi ca mine, Să nu le uiți o viață-ntreagă! Și astăzi două dintre ele îmi tulbur inima cu ele!

XXXI Vai, unde. - N ce pustietate,

Le vei uita, sărman smintit?

Dragi piciorușe delicate,

Ce flori sub tălpi ați mai strivit?

Crescute-n țări orientale Nu v-ați întipărit, domoale, în trista Nordului ninsoare; Doar răsfățatele covoare De-abia le atingeați în mers. De mult, uitând de-amar surghiun, De părintescul meu cătun, Eu v-am slăvit pe voi în vers l V-ați dus voi, ani ai tinereții, La fel ca rouă dimineții.

XXXII Sâni Dianei, chipul Florei Sunt minunați, amicii mei! Dar piciorușul Terpsihorei E cel mai îndrăgit de zei! El, fermecând a mea privire, îmi dăruiește prețuire: Nebănuita-l frumusețe îmi răscolește-o tinerețe! Eu îl iubesc, scumpă Elvină, a Sub masa-ncinsă cu dantele, Când cresc pe pajiști viorele, Sau focul în cămin suspina și pe parchetul lustruit, Dar și pe stânca de granit.

Înclinate spre o morală nu kân și adresat fetei Severă.

XXXIII Țin minte furtunoasa Mare! Cât de gelos eram pe valuri, Când fugărite la picioare Grăbeau să-l cadă, lângă maluri! Cum mă doream la fel

căzut Glezna gingașă să-l sărut! Nu! Niciodată-n tinerețe, Când clocoteam de dor, tandrețe, Eu n-am dorit cu pătimire Să vă sărut pe voi, Armide, a Sau rozele de buze-avide, Ori sâni coști pentru iubire! Nici când de-al patimii tumult N-am suferit nici eu mai mult!

XXXIV Îmi amintesc și de-un alt timp Icoana zilelor fugară Când călărind în doi pe câmp Simțeam picioru-l drag în scară. Mi-apar imagini dragi, superbe Și-n piept tot sângele îmi fierbe: Tristețea iarăși mă cuprinde. Iubirea inima mi-aprinde.

A Armida eroină din poemul lui Torquato Tasso (1544-1595), Eliberarea Ierusalimului, devenită sinonimă cu o seducătoare.

Dar vai, comoară mult cântată, Bârfeli, zavistii, ce conspiră Destul v-am proslăvit dm Ura în tinerețea-mi zvăpăiată! Nu meritați voi inspirații, Nici piciorușe mici, nici grații.

XXXV Ce-l u Oneghin? Somnolent, Din bal grăbește la culcare Când Petersburgului strident -Bat tobele a deșteptare. Treaz negustoru-n prag așteaptă, Spre târg birjarul se îndreaptă și lăptăresele, dând zor, Strivesc zăpada sub picior, în larma albei dimineți. Scrâșnesc zăvoarele la ușe Și fumuri cercuri jucăușe Se-nalță-n cer. Brutarii nemți, Cu coif de paie-n capul ras, Deschis-au micul vasisdas a în nemțește Was; s das (ce este aceasta) termen folosit în sens de ferestruică. Brutarii germani din vremea lui Puști» înlocuiau ultimul ochi de geam de la ferestrele prăvăliilor Io: cu o placă de alamă care aluneca în jos, permițându-le să șef vească pâinea și să încaseze banii pe o tablă orizontală.

XXXVI Așa, făcând din ziuă noapte, Frânt de puteri, de bal sleit, Netulburat nici chiar prin șoapte, Oneghin doarme liniștit. Pe la amiază s-o trezi Și iar din noapte-o face zi Și monotonă și pestriță Mâini, ca și azi doar altă iță! Evgheni fericit vă pare?! Om liber, tânăr, plin de glorie, Cu străluci te le-l victorii și-n orice zi c-o desfătare?! Nu în zadar el își pierdea Și ani și sănătatea sa?!

XXXVII Nu! Patima-l se stinse-n grabă, De-al lumii mers i s-a urât: Frumoasele fără zăbavă, Fără regret le-a părăsit. Trădările îl obosiră Prietenii îl plictisiră; Ca să mănânce-ntotdeauna Becf-sleaks nu prea era de-a burra Stropite-n vinuri de Champagne. Și-apoi, de glume să-l mai ardă, Când tigva îi plesnea din toartă —

S Svgheni Oneghin Biet pătimaș de-atâția ani!

Astfel i se urî de toți,

De certuri, sabie și glonț.

XXXVIII Purcese-o boala să-l consume,

De mult se cere-a o afla —

SpEen-ul cel englezesc anume,

În limba rusă-l zic: bandra!

Dar câte nu îndura omul: Să-și tragă-un glonț? Ferit-a Domnul!

N-a încercat firea-l semeață,

Deși s-a plictisit de viață: Ca Childe Harold, plin de rmhmre,

S-arată el pe la ospete: Nici dansuri dragi, mei frumusețe,
Nici ochii galeși, cu iubire,
Nu-l tulbură pe dânsu-acum» Eroul poemului narativ și filosofic al lui G.
Byron, inajn! Lui Childe Harold.

Vele XLII Matroanelor din lumea mare, întâi de voi s-a-ndepărtat!
La drept vorbind, nu-l de mirare,
Că-l sterp bon-ton-ul și ingrat.
Deși-n colocvii între doamne Discută pe Say și Bentham Dar vorbăria lor
deșartă E turuiala fără artă.

La doamne câtă neprihană Și câtă minte-n inocență,
Cucernicie și decență,
Că le poți pune la icoană: Pentru bărbați de-atins nicipăt,
Te băga-n spleen numaidecât! 7

XLIII Și voi, frumoaselor sirene, Pe care-adesea, dup-amurg, Vă poartă
droște-aeriene Pe-o uliță din Petersburg, Evgheni și pe voi vă lasă Frânându-și
patimile-n casă, a] ean Baptiste Say (1767-1832) economist francez și jeremia
Bentham (1748-1832) jurist și publicist englez. Amândoi se bucurau de-o mare
popularitate în cercurile liberale rusești de la începutul secolului al XIX-lea.

Unde se-ncuie sub zăvor, Luându-și pana scriitor Dorind să fie. Dar de
muncă, î; este silă. Și-un căscat l-a prins. Apoi s-a dezgustat Și tocul supărat l-
arunca La drept vorbind, n-aș judeca Pe un coleg din tagma mea!

XLIV Și iar cuprins de trândăvie, Cu, suflet gol și răvășit, Se-așaza lacom
el să fie De minți străine instruit. Înșiră cărți pe etajere, Romane seci și
efemere, Cu conținut și sterp și-anost Citește mult și fără rost. Dar un urât de
moarte-l paște: Ici se agită-o pocitură, Colea o nouă secătură. Femei și cărți îl
fac să caște; Ș: peste tomurile grele, tTonând în praf, a tras perdele.

XLV Scăpând de-a lumii grea povară,
Ca el, fugind de vălmășag,
M-atrase prietenia-l rară Și chipul său atât de drag: Cu însușirea-l spre
visare Și înclinările-l bizare; La minte rece și tăios,
Eu învrăjbit, el neguros,
Ne-am potrivit în patimi jocul: Pe ambii viața ne-a învins Și-n inimi focul
ni l-a stins,

Căci pe-amândoi orb Nenorocul Și oamenii pizmuitori Ne pasc din ale
vieții zori.

XLVI Cine-a trăit gândind, nu poate Fi-n suflet nescârbit de semeni;
Cine-a simțit viața în toate, Trecutul vis nu-l uită-asemeni: Și-l pare tot
dezamăgire, Când șarpele din amintire În sânul inimii neroade Căința-și
cuibărește, roade.

Adesea-n toiul de discuții Oneghin fin mă încolțea Cu tonul său de
zeflema, Dar m-am deprins, în execuții, Ca glumă lui usturătoare Și epigrama-
l mușcătoare.

XLVII Ades, în nopțile de vară, Când ceru-albastru, luminos Deasupra Ne
vei se coboară 8 Și luciul apelor sticlos Nu poartă chipuri de Diane, Noi ne-

amintim, ca în romane, De anii tineri de iubire Sentimentali și cu uimire.
Sorbind aroma nopții, fină, Precum respiră aer, soare Un om scăpat din
închisoare în crângul verde cu lumină, Eram purtați pe-aripi de vis Pe-al
tinereții drum deschis.

XLYHI în sirflet, viscolind regrete, Plecat pe-un soclu de granit, Stătea
Evgheni ca-n portrete,

Un gânditor poet vestit⁹

Tăcere-n noapte; roi de stele.

Strigau departe sentinele.

Un faeton ce seînteia Pe Milionaia gonea.

Doar jos, pe râu, plutea o barcă Vâslind pe unde legănate.

Și-un cânt de goarnă, de departe,

Trist picura, din ceruri parcă —

Dar ale lui Torquat octave a Mai dulci răsună-n nopți suave.

XLIX Voi, adriaticelor valuri, O, Brenta b, v-oi vedea eu oare? Să mă
avânt spre idealuri, S-ascult frumoasa-vă cântare Cu strănepoții lui Apolo e: O
știu, deși n-am fost acolo, Prin lira unui bard englez d. În nopți italice visez Să
mă desfăt în libertate.

Gondolierii venețieni obișauiau să cânte strofe din poemul lui Tasso,
foarte popular în Italia de atunci.

• Fluviu din Italia de nord care se varsă în Marea Adriatică.

C Adică poezii, Apolo fiind considerat și protectorul poeziei, d Aluzie la
Byron care a locuit la Veneția și a scris mult despre Italia.

Și să plutesc în gondoletă Cu venețiana mea cochetă: Rostind cuvinte-
nflăcărate, Va gănguri, săltându-mi barca, lubirea-n limba lui Petrarca!

Veni-vă ziua Libertății?! E timpul! O conjur să vină l Pe țarm marin¹⁰
din valul cetii Mi-aștept corăbiile-n lumină: Pe mare, cu furtuni în ceartă, S-o
pot porni, scăpând de soartă și-aceste țarmuri urgisite, De care m-au legat
ursite, Plutind descătușat în larg, Sub cerul Africii natale u, Oftând să râd, să
plâng de jale, Umbrit de-al Rusiei catarg, Unde-am iubit și-am suspinat Și
inima mi-am îngropat!

LI Noi cu Oneghin eram gata Să ne-avântăm în țări străine, Dar
nestatornica de soartă, Curând l-a despărțit de mine!

Pe-atunci, părinte! E-l murind,

Văzu Oneghin năvălind Toți creditorii hrăpăreți,

Grăbind să-l smulgă cu-orice preț.

Averea. El pentru prestigiu,

S-a mulțumit frânt de ursită —

Să-și lase-averea părăsită: S-o-mpartă corbii în litigiu,

Sau prevăzând că nu departe,

Mai are-un unchi pe pat de moarte.

LII Și iată că, de bună seamă, Vestiră de la intendență, Că unchiul pe
nepot îl cheamă La el să vină de urgență: Să-și ia adio, să-l dea sfat. Citind
misiva, tulburat, Evgheni la întrevedere Se-avântă fără-ntârziere. Și, de pe-

atunci, a prins sărmanul, Să joace pentru bani, meschin Rol trist cu of-uri și suspin (Cu-aceasta-mi începui romanul) Dar, când sosi el la moșie, Găsi pe unchi pe năsălie.

LIII De forfot, curtea era plină Cu cei veniți din depărtări; Dușmani și-amici, lume vecină,

Toți amatori de-nmormântări l Pe răposat îl îngropară,

Cu popi și oaspeți, toți mâncară,

Băură și-au plecat bărbații La zilnicele ocupații.

Pe-Oneghin iată-l și la țară Stăpân deplin pe latifundii,

Păduri și fabrici, mori. Dar vmdel Cel care ordinea coboară în conturi apt să și conducă?!

Voios, pe toate el le-ncurcă!

LIV „Vreo două zile-au fost să-l fure „Vederi mai noi: câmpii, coline,

Răcoarea umbrei dirt pădure,

Șoptitul nurilor line.

A treia zi nici crâng, nici vale Nu-l mai grăiau inimii sale,: Apoi îl adormeau cu totul.

Numaidecât văzu nepotul, Că e urât și-aici, la țară,

Ca și-n oraș, deși nu-s străzi,

Palate, baluri, nici parăzi,

Nici versuri, joc de cărți pe seară; Urâtul peste tot l-adastă Ca pe barbatu-l o nevastă.

LV Am fost născut pentru o viață Tăcută, pașnică, de țară!

Aici răsună mai semeață,

Mai vie, lira-mi solitară.

Aici, după plăcuta muncă,

Mă plimb pe-un lac pustiu, pe luncă.

Și far niente-l a mea lege —

Din zori de ziuă, se-nțelege,

Mă scald în dulcea libertate: Citesc puțin, dorm cât îmi place,

Iar gloria mă lăsa-n pace; Nu tot așa-n vremi depărtate,

Visând la umbră de molifți,

Trăit-am anii fericiți?!

LVI Flori, dragoste, câmpii de țară, Tot sufletu-mi vă aparține î Și fac deosebire clară Între Onegliin și titre mine: Malițiosul cititor,

Sau, poate, vreun biet editor Să nu mă clevetească-aici,

Glumind cu bunii mei amici,

Să mă denunțe la oricine,

C-am zmângălit al meu portret,

Că Byron, falnicul poet,

Fiind părtinitor cu mine: De pare că să scrim poeme Și despre alții, noi ne. - Am teme!

LVII Spun printre altele: poeții Visează toți despre iubire; Ades și eu, în goana vieții, Cu drag visam la fericire. Și mi-a rămas a lor icoană, Căci Muza

mea, chiar în prigoană, în suflet tainic te-a păstrat Cercheză fată! A. V-am cântat Pe țărml undelor Salghire, Captive dragi! B Amici de treabă Și azi răutăcios mă-ntreabă: Referire I i poemulm la.

Prizonierul „Ce cânta struna dulcri lire? Din roiul fetelor zglobii Cui mai dedici azi poezii?

LV ni Ce ochi, ce gingașă privire Ți-a inspirat duiosul cânt?

I. A ce zeițe-n nemurare Ți-nalți tu ruga în descânt!”

Amici, vă spun: Zău, la nici una!

Iubirea m-a-ncercat, nebuna,

Adesea crud și nemilos!

Ferice bardul glorios,

Care-a-mpletit-o doar în rime,

Și muze! E-l săltară barca,

Văslind pe urma lui Petrarca —

Să-nece chinu-n adâncime!

Și lauri căpătând cu rost.

Iubind am fost și mut și prost.

LIX S-au dus iubiri, venit-ai, Muză și mintea mi-ai străluminat, Iar gându-l liber, călăuză Pe versul lirei fermecat! Eu scriu și inima îmi crește Și până nu-mi mai zugrăvește,

Lăiiga necoaptele catrene, Nici piciorușe, nici sprâncene, Nici frunți de zâne, nici meduze.

Tot mai regret. Furtuni vor trece!

Curând s-or stinge-n vatra rece.

Taciunii-ncremenind sub spuze.

Atunci, iar voi porni să scriu Un nou poem de flăcări, viu!

LX Mi-am înjghebat în minte planul Cu ce erou, cu care titlu. Dar, deocamdată, cu romanul Mi-am încheiat primul capitlu. Am răsfoit din nou prin pagini, Sunt contradicții în imagini; Să corectez nu mă gândesc: Cenzurii polița-l plătesc Spre cină, criticilor, vouă Dau rodul muncii mele-aieve! Te du spre țărml mândrei Neve, Creațiunea mea cea nouă, Ca să-mi aduci cununi de glorii, Invidii și bârfeli notorii.

Capitolul al doilea O, rus!

Horați» O, Rusie!

Cătunu-n cari tânjea Evgheni Era un colț de farmec plin! Alt om, în pacea din domenii, Putea slăvi pe Cel divin. Conac: o curte izolată, Sub deal, de vânturi apărată, Pe-un mal de râu. În depărtare Zăreai câmpiile în floare: Finețe, holde dând în spic; Ici-colo sate presărate, Prin lunci pasc turme revărsate Cu umbra lor peste colnic și parcul vast cu-alei bătrâne Unde-s driadele stăpâne.

Joc de cuvinte între cuvântul latinesc rus (țarină) și Rusia, care în original se pronunță aproape identic. În Rusia acelor timpuri predomina elementul rustic, nu cel urban.

Castelul nobile zidit,

Cum se clădeau pe-atunu estete.

Stil trainic din bătrâm, cro. T în gustul vremilor acele. Saloane nalte, tapisate Cu sobe-n fel și chip omate. Și prinse-n cuie, pe perete, Priveau a țarilor portrete: O lume-apusa, învechita. Și-amicul meu habar n-avea, La toate astea doar zâmbea PHmbându-Și masca plictisita ptin săli mai mn, sau vechi -Căscând mereu nepăsător I III El se mutase-n odăița Bătrânului de-același neam, Certându-și veșnic chelărița Și muștele strivind pe geam. E totul simplu-aci: pe jos Podea de cer, divan pufos, Vechi scrinuri și o masă goală Nu află pată de cerneală. Oneghin trage un sertar: Un catastif de cheltuieli,

Lichioruri, cidru fel de țel} Din anul opt un calendar Uitat. Cu gându-n alte părți, Bătrânul nu privise-n cărți.

IV Stăpân deplin peste domenii Cu treburi vremea să-și mai treacă,
De la-nceput gândi Evgheni Orânduiri mai noi să facă; în tristă lui pustietate El chibzui-nțelept că poate Să schimbe jugul boieresc C-un bir mai drept, mai omenesc.

Cu soarta robu-l mulțumit,
Dar un vecin hain și-avar S-a supărat pe el amar,
Iar altu-n ciudă a zâmbat Și-au spus cu toții, mânios,
Că-l un smintit primejdios.

Întâi, veneau vecini cu carul; Dar el prin curți din dos la scară
Încălecându-și armăsarul De Don gonea pe câmp afară,

Cum au7ea că iarăși vine Convoitul droștelor vecine Văzând în faptă lui jignire, Boierii și-au ieșit din fire: „Vecinu-l fire prost crescută, Un farmazon un om năuc: Bea roșul vin ca un haiduc, La doamne mâna nu sărută, Doar da și nu, nicicând poftim „ îl osândiră unanim.

VI în satul său, pe-aceeași vreme Un alt boier sosi-n vecini, Stârnind aidoma dileme La moșierii cei meschini. Vladimir Lenski se numește, Direct din Gottirngen sosește: Frumos și tânăr și poet, Lui Kant discipol, interpret, j El din Germania cețoasă

I Aduse roadele științei —
S-aline greul suferinței; Ființă-aprinsă, curioasă, Cu negrul păr adus pe spate Vorbea cu foc de libertate.

Adică francmason, aici în sens de libcr-cugetător.

VII Ferit de tina infamiei,
Cu sufletul cuprins de-ardoare,
Credea-n căldura prieteniei Și-n duioșie de fecioare.

În inima-l ce ignoranță! —
Nutrea statornic o speranță.
Și-a lumii larmă, strălucire îi răscoleau tânăra-l fire, împodobind ideea-n haină De reverii și dulce vis; Scrută cu sufletul deschis în viață-un scop, în lume-o taină Ce-l frământa adâncă minte,

...Visând minuni, țintind nainte!

VIII Credea el că un suflet mare Se va uni cu el, odată, Că chipul gingașei fecioare L-așteaptă undeva curată; Sau că amicii-s plini de zel Să poarte lanțuri

pentru el, Să sfarme-n țândări brațul lor Ulciorul clevetirilor; Că-n viață sunt aleși ai sortii, Prieteni sfinți ai omenirii, Ce hărăziți sunt nemuririi,

Cu veșnica văpaie-a torții Și. Raza ei de înnoire S-aduci-n lume fericire.

IX Revolta și compătimire, [ubirea binelui avea Și-a slavei dulce pătimire
De june-n sânge-l clocotea. El lira și-o plimbă cu sete Sub cerul lui Schiller și
Goethe Și sufletu-l vibra patetic, Aprins de jarul lor poetic. Și-a muzelor înaltă
artă N-a rușinat-o el nicicând. Și nimeni de semețu-l gând N-a fost în stare să-l
despartă, De dorul sfânt al tinereții Și gingășia simplității.

Cânta iubirea floare rară Și cântul lui era senin, Ca gândul gingaș de
fecioară, Ca visul unui prunc blajin; Ca luna-n nemișcate ceruri —

Zeiță-a dulcelor misteruri; Cânta tristeți și-nstrăinări, Un nu știu ce și
sombre zări; Cânta romantici trandafiri Și-acel îndepărtat meleag Pe unde-a
colindat cu drag Și-a lăcrimat cu blânzi zefiri; Când moartea grabnică-și jelea,
Nici optsprezece ani n-avea.

În pusta, unde doar Evgheni Putea pe daru-l pune preț, Vecini cheflii cu
rubedenii îi provocau profund dispreț; Fugea de cearta cu limbuții, De
înțeleptele discuții Despre cosit, vin și fânețe, Copoi și rude cu noblețe.
Palavrele aceste toate Nu scăpărau de strălucire, De loc poetic și simțire, De
duh și arta vieții, poate și-apoi, nevestele locvace Erau la minte mai sărace.

XII Frumos e Lenski și bojat,

Dorit ca ginere fățiș,

Astfel de obicei e-n sat: Pe fete pentru măritiș —

Le-arată, fără de prepus,

Acestui tânăr semi-rus. Cum intră vorba și aduc: Ce tristă-l viața singur
cuc î O iau colea, pe ocolite, Iar Dunia vine-n pas sprintar, Servește ceai din
samovar. I-aduc ghitara. Doamne sfinte, Cum miorlăie pițigăiat: 7e-aștept,
iubite, în palat! L2

XIII Dar Lenski, nicidecum dispus Să-și pună jugul căsniciei, Cu-
Oneghin a dorit nespus Să-ntinda punți prieteniei,

Și se-ntâlnira: val cu piatră; Cu gheața flacăra din vatră; Cu proza versul,
bunăoară.

Diversitatea îi separă.

Ei unul pentru altul fură La început ca doi străini!

Dar, zilnic, tot mai buni vecini Se-mbrățișară cu căldură. Și din plictis
(mărturisesc) Doi oameni se-mprietenesc.

XIV Și, înfruntând prejudecăți, Dar nefiind prieteni, poate, Pe toți îi
credem nulități, Pe noi, desigur, unicate! Suntem cu toți Napoleoni! Bipezii
chiar și-un milion Sunt pentru noi unealta vie! Ne batem joc de omenie. Avea
Oneghin largi concepții, adânc îi cunoștea pe oameni, Disprețuind pe răi și
fameni: Dar, totuși, el făcea excepții! De-aceea-l remarca, de-asemeni și-l
respecta pe unii semeni.

XV Zâmbind îl asculta-n tiradă Pe Lenski, tânăr înzestrat, Mlădia, minții
judecată Și ochiul pururi inspirat: Totu-l părea atât de nou Și-n suflet îi trezea
ecou!

Oneghin, să nu-l stingă-avântul Pe buze își frâna cuvântul, Gândind: ar fi nesăbuintă Să-l frâng un vis de fericire Credința în desăvârșire, A lumii-nalta năzuință; Lăsăm mereu pe cei prea juni Să creadă-n visuri și minuni!

XVI Cei doi dezbat, fără-ncetare.

Probleme noi și discipline,

Și soarta tristelor popoare,

Trecut, știința, rău și bine: Pe rând prejudecata goală,

Și moartea tuturor -fatală,

Destin și lume, laolaltă,

Le trec prin rațiunea-nalta!

Poctu-n aprigul sobor.

Cu mult avânt, din vreme-n vreme,

Recită Nordice poeme!

Evgheni, prieten cruțător.

Străin de-a muzelor știință,

Ascultă plin de sânguință!

XVII Adeseori și patimi greJe li animau pe-anahoreți: Oneghin povestea din ele, Trecând peste vâlton măreț, Din piept scoțând suspine-amare. Ferice de aceia care Uită emoții și regrete, Sau de iubiri departe stete, Străin de orice vrăjmășie, Trăind tihnit în lumea asta, Căscând cu-amicii și nevasta, Nici când mușcat de gelozie Și nepierzând, ca alți nebuni, La cărți, averea din străbuni.

XVIII Iar când ne-om aduna sub steag De tacituroă-nțelepciune,

De patimi priponite-n prag,

S-or stinge-n piept, cu-amăraeiune,

Porniri și doruri zvăpăiate,

Reminiscente-ntârziate,

Ce ni le-am frânt trudind din greu; Atunci gusta-vom toți mereu Străine patimi și durere,

Ce mișcă-al inimei elan,

Asemeni unui veteran,

Plecând urechea cu plăcere, S-asculte snoave de holtei Uitat de ani într-un bordei.

XIX Ades aprinsa tinerețe Nimic nu poate să ascundă: Iubire, ură și tristețe, Tot sufletu-l pe buze-abundă! Frângând al dragostei avânt, Oncghin, veteran înfrânt, Des asculta, demn și discret, Spovada blândului poet: Evgheni, fără multă trudă, I-află muștrări de conștiință, Iubirea plină de credință, Povestea patimilor, crudă. Inșă nimic nou nu mai este într-o asemenea poveste!

XX Ah, el iubea ca nimeni altul, Atât de sincer și discret, Cum poate să iubească-naltul, Aprinsul suflet de poet. Mereu același tainic vis, Aceleași doruri de nestins.

Aceeași veșnică chemare.

Nici anii lungi de-nstrăinare.

Nici gelozia despărțirii,

Nici timpul cel pretins de Muză,

Tot ce-n străine țări te-amuză.

Nici ispitirile iubirii în pieptu-l nu au micșorat Tot focul sacru, minunați
XXf Cu Olga, din adolescența, Ei se iubeau ca doi copii î La jocu-l pururi cu
decentă Părtașul de zburdălnicii; Ei nu simțeau un chin în inimi, La umbra
crângului, de nimeni Supravegheați, zburdau cumiști Vecini și rude și părinți
Le prorojeau ior cununie. Iar Olga. - N umbra tăinuită, Creștea frumoasă și
smerită, O lăcrămioară timpurie, Din iarba nevăzută bine De roi de fluturi și
albine.

XXII Poetului ea îi împarte întâiul vis de doruri plin, Pe coardă lirei
fermecate întâiul dragostei suspin. Adio, jocuri aurite! Iubea acum poieni
umbrite Și singuratică tăceri, Cu stelele și luna-n cer O lună, candelă de strajă,
Sub care am iubit și noi, în seri tăcute, sub zăvoi, Vărsând o lacrimă de vrajă,
în taină. Însă azi ne pari Că-nlocuiești un felinar.

XXIII Discretă și ascultătoare, Voioasă ca o dimineața, Frumoasă, ca o
sărbătoare. Ca prima sărutare-n viață; Albaștrii ochi cer luminos -Și zâmbetul
misterios: Mișcare, voce, corp mlădiu în Olga totul este viu! Voi, răsfoind orice
roman, Al ei portret puteți afla, Drăguț. Eu l-am iubit cândva; Dar, zău, ajuns-
am la aman: Mi s-a urât. Dragi cititoare, M-atrage sora ei mai mare!

XXIV Surorii-l zice Tatiana 13 Și cu-acest nume poporan Gingaș vom
boteza codana în paginile din roman. Ei și? Doar numcle-l sonor De vremuri
vechi amintitor Și de domnițe. Sunt silit Șo spun: un farmec deosebit Nu vei
găsi nici într-o doară în noi și-n numele purtate (Și chiar în versuri, din păcate),
Iar în cultură, bunăoară Pe rând, cu toții mai ades, Cu fandoseala ne-am ales!

XXV Așadar se numea Tatiana, Nici frumusețile surorii, Nici prospețimea-
l diafană, Ca rumenelele-aurorii,

Ea nu le-avea. Mereu tăcută, Mereu pe gânduri, abătută, Chip sperios, de
căprioară, Această gingașă fecioară Părea în casa-l orfelină. De părinteasca
dezmiardare Ea nu știa, nici de-alintare; Ades, între copii, străină, De joacă nu
știa. Sihastră, Stătea de veghe la fereastră.

XXVI Visarea, veșnică părtașa,
Din zile fragede, din leagăn,
Cu închipuirea-l pătimașă îi înflorea pustiul tragăn,
Și degetele ei, nici ele,
Nu-s înțepate de andrele: Cu flori și cusături frumoase Nu-nviora câmp
de mătase.

De mică se visă stăpână Și pe păpușa ei s-o-ndrume,
Spre-a ști, cum să se poarte-n lume,
La joc o dădăcea în mână,
Și-ale mămişii sale lecții Le repetă cu predilecții.

XXVII Chiar pe păpușa ei trufașe Tatiana-n brațe n-o lua, Nici după
moda din orașe Cu dânsă-n joc nu zăbovea. Copilăreștile capricii N-o amuzau.
Numai piticii i Iubea în nopți întunecate, De iarnă basme fermecate. Dădaca,
viind ca la un loc, Pentru Otguța, pe câmpii S-adune fetele zglobii, Tatiana nu
intra în joc: Privind la droaie, cum petrece, La răs și joc stătea tot rece.

XXVIII Ei îi placă-n balcon s-aștepte Ivirea rumenelor zori, Când, dalbe, razele, pe trepte, Se prind cu stelele în hori, Iar vântul, sol al dimineții, îndepărtează vâlul ceții; Când iarna, cu a nopții umbră și-ntinde mantia ei sumbră, întreg pământul să-l cuprindă, în taciturna-l sărbătoare, Iar răsăritul trist, din zare Lumina-ntârzie s-aprindă: Tatiana-n zori când se trezea Aprinse luminări gașca.

XXIX Romanele-l plăceau de mică, Aftând în ele tot ce vrea; Din Richarson sorbea cu frică, Iar pe Rousseau îl îndrăgea. Părintele-l era om bun, întârziat din veac străbun, Vedeă în carte-o jucărie Șt, necitind, nu sta să știe, Ce cărți copila lui citește Și ce ascunde ea sub pernă, Păstrând enigma ei eternă: Cu ce se îndeletnicește?! Cât despre soața lui prea bună. Tot după llichardson nebună.

XXX Ea îl iubea pe llichardson Nu pentru că n-o supăra, Nu pentru că pe Grandison Lui Lovelace l4 îl prefera; Alina, o prințesă-vara Din Moscova, odinioară Vorbea de-aceștia cu uimire. Pe-atuncea soțu-l era mire: Dar, chiar de-aceea, pentru altă Persoană suspina-n credință Și-l arăta lui preferință: Ce inimă, ce minte-naltă Un Grandison! Ce elegant! Sergent de gardă și galant!

XXXI Ca el și ea era-mbrăcată Ultima modă, o minune! Părinții, fărșă-ntrebe fata, Au dus-o-n pripă s-o cunune. Și ca s-o cruțe de durere, Cuminte, soțul, cu plăcere, A dus-o-n grabă la moșie Și unde Dumnezeu doar știe Samuel Richardson (1689-17(1) scriitor englez, autorul romanelor sentimentale și moralizatoare Parnela, Clarifu Harlozv și Grandison.

- Erou al. Romanului cu același nume al lui S. Richardson, tipul omului virtuos, iar Lovelace, erou al romanului Clartssa Harlow, tânăr aristocrat destrăbălat, tipul seducătorului.

7 Evgheni Oneghin Ce oameni o înconjurară.

Întâi a plâns și. - N toi de ceartă,

Era de soț să se despartă,

Dar treburile-o prind în gheară: Știți, obiceiul a două fire —

Ne ține loc de fericire. Î5

XXXII Obișnuința schimbă firea: în jalea-l neastâmpărată, Curând făcu descoperirea Și-a fost cu totul consolată. Ea între treburi și plimbare Descoperi o taină mare: Cum poate stăpâni bărbatul Și-l merse bine-atunci veleatul! Supraveghea peste moșie: Ea conserva bureții spornici Rădea în cap pe cei datornici, Știa răboajele să ție, Iar sâmbăta mergea la baie, Snopea pe slujnice-n bătaie.

- Aluzie la străvechiul obicei feudal rusesc, de a rade capul țăranilor, pedeapsă care atrăgea recrutarea în armată. Celor găsiți apți pentru serviciul militar li se rădea jumătatea dârî țață a capului, spre a fi recunoscuți în cazul când fugeau.

XXXIII Cândva cu sânge, expansivă, Scria-n albumuri de fecioare; Pauline era o Paraschivă Și vorba ei părea cântare; Corsetul îl purta îngust și n-ul rus scanda cu gust, Ca-n franțuzește, gutural. Dar s-a schimbat azi radical: Corset, album, pnncesse Alina, Caietul dorurilor sale, Cu versuri dulci,

sentimentale, Au fost uitate: pe Selina O strigă-Aculka! Azi, cocheta Și-a pus capotul și boneta!

XXXIV Dar soțul ei un om de treabă, Supus din inimă-o iubea; Nefiind din cei ce tot întreabă, Sta în halat, mânca și bea! Viața i se scurgea în pace Și-n serile pustii, încoace Veneau cu droaia de copii Vecinii buni, la sindrofii: Să mai glumească, să se plângă, Să chicotească de ceva, Bârfind mereu pe cineva,

Glumind în obștia nătângă; Apoi cinau. Priveau la ceas Luându-și, noaptea, bun rămas!

XXXV În viața pașnică de țară Păstrau ei datina bătrână: în săptămâna brânzei, dară, Serveau clătite cu smântână; De două ori pe an spovadă, Iar vara horă în livadă; Cântau de răsuna tot corul La înălțare cu poporul; Căscând de plictiseala-un ceas, Vărsau vreo două-trei mărgele De lacrimi peste viorele, Ca la Te Deum. Și beau cvas Iar masa oaspeilor, în gang, Li se servea tot după rang! -

XXXVi Așa, în doi, îmbătrâniră Și într-o zi s-au și deschis, în fața soțului vă miră? Porți de lumină-n paradis.

Muri chiar în ajun de cină. Și plâns de obștia vecină și de copii și de soție, Fu dus la locul de vecie. Boier blajin și din cei tari în Noblețe, gospodar de țară, Stă scris pe piatra-l funerară: Smeritul rob Dimitri Larin, Brigadier, aicea zace, Gustând sub piatra-l lungă pace!

XXXVII întors în parțile-l natale, Vladimir Lenski-a vizitat Cu sufletul cernit de jale Mormântul celui răposat. Și-n inima-l a suspinat: „Poor Yorick • •, zise întristat El m-a ținut pe mine-n brață! De câte ori, copil de viață, Nu m-am jucat cu-a lui medalie în bătălie câștigată; Pe Olga mi-o meni odată.” Și-n sufletu-l cuprins de jale, Vladimir scris-a-n amintire Un epitaf de pomenire.

• Un fel de băutură răcoritoare, făcută din pâine de secări dospită și asemănătoare cu braga.

XXXVli Și-ntr-o inscripție de jale I-a plâns pe bunii săi părinți La pietrele patriarhale, Vărsând dulci lacrimi fierbinți. Astfel, recolta, generații, Din tainice porunci, sub spații Răsar, se coc de seceriș. Și altele grăbesc grăpiș. Și ginta mea-n zburdalnic joc Zglobie crește și se-agită, Către mormânt străbun grăbită. Dar va veni și-al ei soroc! Când de nepoți, la ceas anume, Yom fi mutați din astă lume l XXXIX Iar pân atunci, din cupă plină

...Viața sorbiți-o, dragi amici: Deșertăciunea ei păgână O știu de mult. Legat aici De mușuroiul de țărână,

Sunt prea puțin. Râvnind lumină,

Un gând în viitor mă scurmă: Eu n-aș dori fără de urmă Să-mi las destinul trist în lume,

Lipsit de luminoase jerbe.

Și-n inimă speranța-mi fierbe: Trăiesc și scriu nu pentru nume,

Dar amintească-și un amic De-un vers de-al meu, oricât de mic!

XL Și-n inima cuiva va trece El, ocrotit de-al sorții deget,

Și-n Lete n-or să se înece Aceste strofe, fără preget; Iar vreun pedant (speranța tristă!)

Va arăta că mai există Și gloriosul meu portret,
Spunând: A fost slăvit poet!”
Primește-mi, dar, tu mulțumirea,
La Aonide a-nchinător,
Ce vei păstra stăruitor,
Și opera-mi și amintirea: Și mâna ce-mi va mângâia,
Uscată și cununa mea!
A Muze.

Capitolul ai treilea „El le hait jitie, el le hait amoureu-se” • Malfflatre
Cum, pleci? Ciudați sunteți, poeții! Oneghin, te-am lăsat, cu bine!

Nu te rețin! Dar rostul vieții Pe unde-l afli-n seri senine?
La Larini! Iată un miracol! Și ție nu ți-e greu, săracul,
Să câști cu ei în orice seară?

De loc! Nu pot pricepe iară și asta o observ prea bine: Întâi (ascultă n-am dreptate?),

O casă rusă, simplă-n toate,
De oaspeți bucuroși ca tine —
Dulceața și discuții goale: De ploi, de câmp, despre-animale.
U Nu văd vreo catastrofă-anume.
Dar plictiseala, vai de «âne!

Urăsc mondena voastră lume, Iubesc doar viața din cămine! Acolo pot.
Iar, paranteză! Dar dragul meu, îți iei viteză. Tu pleci! De ce? Îmi pare rău.
Ascultă, Lenski: pot și eu S-o văd pe nostima Phillidăa,

Obiectul gândurilor tale Și-a rimelor pline de jale Și chiar de lacrimi dulci
avidă?

Să mi-o prezinți! Glumești! —
Nicum I S-or bucura! Dar când? —
Și-acum!
III Să mergem!

Și-au plecat amicii. S-au prezentat. Și foarte-amabil Au fost primiți de
toți, aici, Curtenitor și serviabil. E-un obicei străvechi la țară: „Era copilă și
îndrăgostita” (Citat din poemul Narcis postului francez Mafmatre, 1733-1767)

Nume convențional atribuit frecvent eroinelor din idilele poezilor antici
greco-latini.

Dulceață pe-o farfurioară și din ulcior în cupe toarnă O zeamă roșie de
coarnă.

Lege IV Spre casă-n goană IT, pe-nserate, Pe drumul cel mai scurt
plecară: Să le-ascultăm, pe furișate, Chiar convorbirea lor de seară.

Ce zici, Oneghin? Câști în Tabietul, Lenski! Se-nțelege! Mai plictisit? Ba
nu, egal! Coboară noaptea peste deal.

Hei, mână tu, Andriușka, mână!
Ce locuri triste și haine!

Dar, apropo, despre vecine: Să-ți spun, că Larina-bătrâna E o simpatică
vădană: Mă tem. de zeamă ei de coarnă.

Dar, spune-mi, care-l Tatiana?
Acea care sta sihastră Și taciturnă, ca Svetlana. Intrând s-a tras lângă fereastră.

Cum, o iubești pe cea mai mică?
De ce? De-aș fi poet, adică, O preferăm pe cealaltă.
În chipul Olgăi nu tresaltă Viața. Ea o madonă pare De-a lui Van Dyck: e dolofană.

Ca luna rumenă, profană,
Pe orizont nepăsătoare.
Răspunse Lenski abătut,
Apoi tot drumul a tăcut.

VI Oneghin, la Larini intrând, A fost un oaspe remarcabil, Pe toți vecinii-nviorând, Tipicul său atât de-amabil, Iar ei, răstălmăcindu-l gândul, Tatianeii mire alegându-l, Pornesc guri rele, din păcate, Să macine verzi și uscate: A Eroina baladei cu același nume a poetului V. A. Jukovski (1783-1852).

B Antbon Van Dyck (1599-1641) celebru pictor olandez. 69
Că nunta lor e proiectată,
Par n-aveau la bijuterie Inele noi de cununie.
De altfel, totul este gata!
Cât despre Lenski, toți știu bine,
Că nunta. E pe drum. Și vine!

VII Tatiana asculta cu ciudă Aceste zvonuri, dar în taină, Prea bucuroasă să le-audă Un gând își ascundea sub haină: Și-n inima-l zălog simțirii Căzu grăuntele iubirii, Cum cade-n brazda milenară Sămânță-n zori de primăvară. Închipuirea ei, de mult, Ardea cu patimă tirană, Flămândă de fatala-l hrană, Tânjind cu-al inimii tumult; De mult în pieptu-l jinduia Și aștepta. pe cineva.

VIU Și a sosit. Cu ochii trează, Privind: „Acesta-l el!” și-a zis. Și zi și noapte cât veghează, Torcându-și tainicul său vis —

De el e plină. Pe fecioară Iubitu-l chip o înfioară. Nimica-n lume n-o mângâie, Vrând singură să tot rămâie: De slugi și vorbele lor fuge Pe gânduri dusă și tăcută. Nici cu vecinii nu discută Și prinde blesteme să-ndruge, Când mosafiri îi vin în casă, Ba zăbovesc și după masă.

IX Acum, cu câtă-atențiune,
Citește dulcile romane,
Cum soarbe cu vioiciune înșelătoare baloane —

De fantezie-nsuflețite, în pagini calde zugrăvite: Cu-amantul Iuliei Wolniara,

Malek-Adel și de Lânar 18
Și Werther suferinței frate -
Și nentreutul Grandison,
Ce nouă ne provoacă somn —
Toți pentru dânsa, din păcate,
S-au concentrat într-o persoană. - N Oneghin, dulce fără seamă.

» Amantul Iuliei Wolr nmantul iuliei Woraar, protagonista romanului lui Jcaa-Jacques Rousseau, Noua Heloiza, este Saint Prcux.

X închipuita eroină, A creatorilor făpturi Clarissă, Iulie, Delphină a Tatiana-n tainice păduri, Cu cartea-l sumbră rătăcește, în care cată și găsește Dor, mângâiere în suspine, Ca jarul inimii s-aline; Oftează și-n închipuire Străine doruri și tristețe Repetă-n suflet, cu tandrețe, Scandând scrisoarea-l către mire Dar orișicine-ar fi eroul, Nu Grandison era ecoul!

XI în stilu-l plin de importanță,
Ades autoru-nflăcărat Eroul său, om cu prestanță,
Ni-l prezenta demn de urmat.
El dăruia obiectul drag Cu nimb de prigoniți pribeag,
Cu suflet mare și cuminte,
Cu chipu-l demn de luat aminte.

...Delpbina eroina romanului cu aed rei franceze M-me de Stael (1766-1817).

Isl nume al scriko. V în pieptu-l, clocotind de grații Și-aprins de patima-l sublimă, El totdeauna se animă Să se jertfească pentru alții. Și-n fine, viciul e blamat, Iar binele-l încununat!

XH Ni-s astăzi mințile în ceață,
Morală ne provoacă somn,
Iar viciul și-n roman, ca-n viață,
Ne stăpânește ca un domn!
Muza britanică cu basme Tulbură visu-l, cu fantasme,
Acuma idol în delir E melancolicul Vampir,
Sau biet Melmoth, om fără viciu,
Jidov Rătăcitor, Corsar,
Ori enigmaticul Sbogar)9
Pe care Byron, din capriciu,
I-a zugrăvit cu romantism,
Cu disperatu-l egoism.

XIII Amicii mei, ce sens în asta? Din voia cerurilor, tac, Nu voi mai fi poet și basta! Intra-va-n mine un alt drac!

Uitând că Phoebus m-amenință, Voi coborî cu umilință i Și-atuncea un roman în proză Va lumina apusa-mi poză. Nu chinul tainicelor crime, Cu groază și desfrâu în lume, Ci-n el voi zugrăvi anume Căminul rus cel din vechime, Cu vis, iubire, nopți cu luna Și toată datina străbună.

XIV Voi povesti-n cuvinte simple C-un unchi bătrân, sau c-un păruite, De cele ce-au fost să se-ntâmpie Sub tei bătrâni, la râu. Cuminte Privind la zburda tinereții, La certuri, lacrimi și iubire, La încercări de despărțire. Și, în sfârșit, la cununie I-oi duce pe copiii lor: S-ascult cuvinte de amor, Pe care-n vremi de bucurie Le-am spus și noi la vreo iubită, Dar nu mai cad azi în ispită.

XV Tatiana, draga mea Tatiană! Cu tine lăcrimez la toartă: Pe mâna-l de monden, tirană Ți-ai dat necruțătoarea soartă! O să te pierzi; dar pân-atunci Nădejdi punți de-argint i-arunci Chemi fericirea nebuloasă, Să sorbi din cupa

ei spumoasă, Gustând otrăvile-l amare; Te-avânți pe aripi fermecate Cu visuri dulci, de voluptate, Spre întâlniri imaginare: Și-n fața ta, îmbietor, Fatalul tău ispititor.

XVI Tatiana-n dragostea ei tristă Nu-și află loc, iese-n grădină, Apleacă ochii în batistă, Adânc, la orice pas suspină: Tresare sânu-l, iar obrazii S-aprind că flacăra, ca fragii. Suflarea-n piept i se-ntretaie, Zvon în urechi, în ochi văpaie. Sosește noaptea; luna-n strajă Privește hat din depărtare Și tainica privighetoare Suspină-n triluri dulci de vrajă; Tatiana-n noapte priveghează, Vorbind dădacăi și ea trează: XVII Nu pot s-adorm, o, doică. - I cald! Deschide geamul, stai cu mine, Vorbește-mi de trecut, să-mi scald în lacrimi ochii. Ce-l cu tine? Să-ți spun despre trecut ce vorbă? Aveam demult vrăjita torbă Cu basme și povești namte. Acuma mi s-au șters din minte Pitici și zmei și zâne, Tania: Acum pe toate le-am uitat, Pe toate le-am înmormântat. Și grea e bătrânețea. Neanea Să-mi spui din vremea de demult: Tu ai iubit pe-atunci? Te-ascult.

XVIII În anii mei, vesti tu, se știe, N-am auzit despre iubire, Că soacra mă-ngropa de vie, De-aș fi încercat vreo-mpotrivire, • Ntanea doică, dădacă (rus.).

Dar cum te cununară, ncanca f Cum vrut-a Domnul. Al meu,
Yanea,

Era mai tânăr decât mine. Ani treisprezece n-aveam bine și-o pețitoare pe la tata Trei săptămâni a tot umblat, Până ce el s-a-nduplecat. Am plâns de frică, de, ca fata, Cosița-n plâns mi-au despletita: Spre-altar cântând m-au însoțit.

XIX Și iată-mă-n cămin străin.

Dar tu m-ascuți? Ce lume-ngustă!

Ah, manea, nu mai pot de chin!

Și viața asta mă dezgustă: Mă prinde plânsul cu suspine.

Copila mea, dar nu ți-e bine! Și Dumnezeu de rău te scape! Ce-ți este?

Vino mai aproape,

Să te stropesc cu sfântă-agheasmă, Arzi toată. Te-ai îmbolnăvit?

Nu, neanea. M-am îndrăgostit.

• Despletirea. Cosițelor la fețele care plecau să se cunune era ault? CWe tMdlMl. • » nu”t»™ «i care prevedea Și Cel sfânt, te apere de iastna Copilă dragă, fii pe pace! Și doica fetei cruce-l face.

XX Suspină: Sunt amorezată. Șoptind bătrânei, cu-ntreruperi.

Copila mea, ești deocheată!

Ba, chiar iubesc. Să nu mă superi! De sus, din ceruri, luna plină Vărsa nostalgia lumină, Pe chipu-l plete revărsate. Pe bancă stau ele-ntristate; Bătrână-n eontăș ghemuită, Trăgând basmaua-l peste frunte Pe-argintul pletelor cărunte, Trist lacrima cu-ndrăgostita. Și totu-n pacea picurată isa sub luna inspirată.

XXI Dar îmma-l zbură nainte Tatianeii tânguind la lună Și-un gând îi fulgeră prin minte. Acuma lasă-mă, fii bună,

Dar adu-mi pană și hârtie.
Vreau să mă culc, ora-l târzie; Să-mi tragi măsuța. Noapte bună!
E singură. Tăcere. Lună.
Stă păru-l luminat de-o rază.
Tatiana stă proptită-n cot —
Evgheni o robi de tot.
Și-n scrisul ei naiv visează La dragostea-l. Dar cum, nu-mi spui,
Tatiana, cui îi scrii tu, cui?
XXII Ades știam frumoase fete,
Că iarna reci, imaculate,
Inaccesibile cochete Și în enigmă îmbrăcate.
De-a lor mândrie nentrecută,
De-a lor virtute înnăscută,
Mărturisesc că am fugit.
Cu groază-atunci, când le-am citit Pe frunți ca-n poarta spre infern:
„Lăsați pe veci orice speranță.” iO
Iubirea lor e cu prestanță: Să sperie li-e visul tern.
Pe malul Nevei, vrei nu vrei,
Găsești asemenea femei.
XXUI Printre adoratori, atent,
Văzut-am alte ființe stranii,
Cu suflet rău, indiferent.
Și ce-am aflat la pocitanii?
Nici laude și nici suspine Nu le mișcau nicicând, vezi bine!
Cu atitudinea lor sumbră,
Când alungau iubirea-n umbră, Când, zădărind, știau s-ațâțe: Ba c-o
Matură de regrete, Ba c-o privire de cochete și, încurcat din nou în ițe, Orb,
tinerelul lor amant, Iar se-nhăma la jug galant.
XXIV Cu ce-l Tatiana mai de vină? Că-n gingășia-l de-nțeles, Minciuni de
buza-l nu se-anină Și crede-n visul ei ales? Că ea iubește fără artă Și, în
credința-l neschimbată, Cu suflet generos și-atent Ascultă doar de sentiment,
Că e de ceruri înzestrată C-O furtunoasă fantezie, Cu minte și voință vie Și-o
inimă înflăcărată: Și cum, nu-l veți ierta voi, oare,
Ușoara patimii eroare?
XXV Cocheta e o calculată; Tatiana-n schimb nepregetat Se dăruie
iubirii-ndată, Ca un copil nevinovat. Nu zice: Vreau o amânare! Punând iubirii
preț mai mare. Și mai ușor întindem plasa; întâi să-l înțepam cuirasa De
vanitate cu speranța, Rănindu-l inima pe loc; Apoi, cu-al geloziei foc, Să-l
provocăm nesiguranța, Căci, plictisindu-se-n plăcere, Captivul liberat se cere.
XXVI Mai e și altă-ncurcătură: Salvând onoarea țării mele Tatiane-l să-l
traduc scriptura, Chiar de m-așteaptă piedici grele: Căci ea știa rusește prost,
Credea jurnalul fără rost; De grai natal fugind mereu, Gândirea-și exprima cu
greu, Scria de-aceea-n franțuzește. Și-o spun, în ciuda tuturor: Și astăzi

doamnele. - N amor, Nu se exprimă în rusește și astăzi mândra noastră limbă în proza poștei rar se plimbă.

XXVII Știu bine eu că vor pe doamne în graiul rus să le căznească: Sărmanele, să le condamne Pe Retrogradul2l să-l citească! Poeți, vă iau drept mărturie: Le-ați pus și voi în poezie, Obiect de taină, din păcate și le-ați scris versuri delicate: Lor inima vă e-nchinată S Au nu tot ele-n limba rusă Rostesc cu caznă vorbă spusă, Slab gângurind-o și-ncurcată, Iar graiul lor străin sadea Mai grabnic cel natal părea?!

XXVIII Să nu dea Domnul, la vereun bal Să întâlnesc fapt inuman! Vreun teolog în galben șal, Sau un academician! Cum buzele nerumenite Și fără zâmbet sunt urâte, La fel și limba mea natală Far a gramaticii greșală! Dar, cred, mondenele vestale în pas cu-al timpurilor mers, Vor adopta și-al nostru vers, Stârpind greșeli gramaticale! Dar eu. Ce treabă am cu asta? Rămân la obicei și basta!

XXIX Chiar când rostirea li-e stricată, Străină verbului natal, Eu tot cu dragostea-mi curată Rămân în inimă egal! Să mă căiesc la bătrânețe? Nu pot: rămân la galicisme a, La Bogdanovici cu-arhaisme, Păcatul meu din tinerețe.

3 Familiarizat cu literatura franceză. Pușkin folosea în operele lux unele galicisme.

B. F. Bogdanovici (1743-1803) autorul unei poeme fcwte populare în vremea aceea, Duscnka.

Destul! Mă-ntorc la ocupații, La scrierea frumoasei mele, Mi-am dat cuvântul. Sarcini grele, Cum să mă scap de obligații? Știu, azi ca gingașul Pamy a Nu e la modă a mai seri!

XXX Poet al tristelor Ospete -2 De-ai fi măcar și tu cu mine, Să-ți smulg o notă de tandrețe, Cum m-aș putea ruga mai bine?! Ca tu, în melodii cântate, Să-mi pui pe coarde fermecate Străine, slovele gingașe Ale fecioarei pătimășe. Ah, unde ești? Vino la mine, Onoruri să-ți cedez și liră. Dar dânsul munți măreți admiră Pe linie țarm, sub zări străine. Și sufletu-l, pribeag pe cale, N-aude-al meu suspin de jale.

» Evarist Deșire de Pamy (1753-1814) poet francez care a avut o marc influență asupra loricilor ruși din vremea aceea. Poemele timpurii ale lui Pușkin din perioada liceului erau saturate de motivele elegiilor lui erotice.

XXXI Scrisoarea Tatianeii, iată,
O țin ca pe-o relicvă sfânta,
Când o recit, imaculată în suflet dragostea-l îmi cântă.
O, cine-n slova-l elegantă, în neglijența-l captivantă I-a pus nimicuri dulci și sterpe,

A inimii nebune verbe Suave și periculoase?

Nu înțeleg! Dar iată. - N grabă,

Și tălmăcirea lor prea slabă —

Imagini vii deși sfioase,

La fel cum opera Freischütz Printre eleve o ascuți.

SCRISOAREA TATIANEI CĂTRE ONEGHIN I Vă scriu, mai mult ce vă pot spune?

Ce alt cuvânt mi-ngăduiți?

Sunt la capriciul voiei bune: Puteți să mă disprețuiți!

Dar, pentru cruda-mi soartă-anume Un strop de mila veți avea: Eu știu că nu mă veți lăsa.

Țintarul fermecat opera compozitorului german Cari Maria von Weber (1786-1826) se bucura pe-atunci de o mare popularitate în Rusia.

Dintâi, am vrut să nu vă scriu: Mă credeți, rușinoasa pată N-ați fi aflat-o niciodată, De-aș fi nădăjduit să știu, Că doar la săptămână-o dat Ne vom vedea la noi, în sat și-ntr-un crâmpei de convorbire Să vă aud cuvântul bun, Eu doar o vorbă să vă spun; Și-apoi un vis de fericire Să-mi torc în taină zi și noapte Să-mi depăn gândurile-n șoapte —

Pân la o nouă întâlnire.

Trăiți retras, ca-ntr-o pustie,

Ursuz și plictisit o știm.

Iar noi. cu ce să strălucim?

Dar te-așteptăm. cu bucurie!

La noi de ce v-ați abătut în colț pustiu, în sat străin?

Nicicând nu v-aș fi cunoscut.

Și nu-nduram amarul chin!

Și-a sufletului meu suspin,

Frângând cu timpul (cine știe?

Mi-aflam un soț și un cămin,

Să-l port credință-n căsnicie Și, poate, chiar de bună seamă —

Să fiu o virtuoașă mamă!

Un altul? Nu! Nicicând în lume!

Altuia inima n-aș da!

E hotărât de sus anume: De cer sortită, sunt a ta!

Zălog îmi este viața-ntreagă De la-ntâlnirea cea dintâi!

Trimis de Providența dragă,

Pân la mormânt o să-mi rămâi!

Tu, nevăzut de mine încă, îmi tulburai amarul vis: Privirea, glasul tău deschis Vibrau în inima-mi adâncă!

De mult? Nu! Asta n-a fost vis!

Te-am cunoscut, cum ai intrat,

Și toată m-am cutremurat: Și-n gând: Acesta-l Elf. Mi-am zis.

Nu-l drept? Eu te-auzeam pe tine Și tănuiam în noi tăcerea,

Când la săraci le dăm eu pâine,

Sau când prin rugăciuni divine în suflet potoleam durerea?

Și, chiar acum, când bate clipă,

Nu tu, vedenie-adorată, în noaptea mea înfrigurată,

Ușor ți-ai sprijinit aripa De fruntea mea înfierbântată?

Nu tu cu dragostea-ți curată Mi-mbii speranțele în șoapte: Mi-ești înger păzitor în noapte,

Sau un ispititor perfid? Dezleagă-mi gândul împietrit, Destramă-mi tainica-ndoială, Ce poate-l numai rătăcire, A sufletului amăgire, Deșertăciune, vai, fatală! Și alta-mi este-a mea menire? Dar, fie! Soarta mea umilă Ți-omcredințez, de astăzi, ție: Cerându-ți ocrotire, mila, vărsându-mi lacrima târzie.

Închipuie-ți: sunt singurică Și nimenea nu mă pricepe. Și mintea mea, în nopți, de frică Să rătacească-n van începe. Au va veni a mea piele?! Te-aștept. C-o singură privire Nădejdea inimii mi-o-mbie: Sau curmă-mi visul pe vecie. C-o meritată dojenire!

Închei! Să recitesc aceste. Mă prinde frica și-o sfială. Chezaș, onoarea voastră-mi este Și mă încred cu îndrăzneală!

XXXII • Tatiana suspinând îndură, Țmând scrisoarea-l tremurată
Drageul i se-ncinge-n gură, Arzând pe limba ci uscată. Căpșoru-l aplecând profund, Lin peste umăr dalb, rotund, în străvezia ei cămașă,

Stă gânditoare și gingașă.

Se sting și razele de lună,

Albește ceața pe colină,

Pârâul argintat suspină.

Și cornul de păstor răsună,

Trezind în zori la munci țăranii Puțin îi pasă doar Tatianii.

XXXIII Ea nu zărește cum vin zorii, Plecându-și fruntea-nfierbântată și peste pagina scrisorii Nu-l monograma ei presată. Lung scârțâind ușa-n țățâni, Intră Filipievna bătrâna,

Ducându-l ceaiul pe tăviță.

E timpul să te școli, fetiță!

Dar tu, frumoasa mea, ești gata? Î Ah, păsărică matinală,

S-a dus pârdașnica de boală!

Și-aseară ce-am mai fost speriată?! Dar, slava Domnului, nu zaci! Și-obrajii-ți înfloresc doi măă.

XXXIV Dădacă, fă-mi, te rog, un bine!

Poftim, drăguță, poruncește!

Să nu gândești ceva. de mine. Dar, vezi. Să nu mă lași, firește.

Ah, scumpa mea, pe sfânta lege!

Trimite-l pe nepot, s-alerge La O. cu-această scrisorică, Dar să nu-l spună lui nimica, Să nu-l vorbească de la cine-l Nici un cuvânt, de-o să-l întrebe.

Dar cui să dea scrisoarea trebe? Căci sunt p-aci destui vecinii. Nici nu-l mai știu acum la număr, Cu anii grei ce-l port pe umăr.

XXXV Ah greu mai înțelegi tu, neanea! Doar sunt bolnavă, fată dragă! Bătrână și uitucă, Tania; Am fost și eu cu mintea-ntreagă, Când la porunca boierească.

Ah, iar pornește să-mi vo «-rx? Aseă.

Dar ce nevoie-am de a ta minte? - Nu vezi, ia bine tu aminte: E vorba de o scrisoare, doară, Pân la Oneghin. Bine! Bine! Tu nu te supăra pe mine. Pălești? Doar lumea n-o să piară? L Nimic nu se întâmplă, zău l Trimite-l pe nepotul tău!

XXXVI Trecu o zi, răspunsul nu e. Trecu și alta: nu-l și nu-l! Și, ca o palidă statuie, Așteaptă ea răspunsul lui. Veni la Olga Lenski iarăși: Dar unde vi-l bunul tovarăș? Zărindu-l, întrebă bătrâna —

Că nu-l vedem cu săptămâna! S-a zguduit Tatiana toată.

El, astăzi, mi-a promis că vine, Probabil, poșta-l mai reține! Răspunse Lenski deîndată. Tatiana s-adumbri-n privire: Mustrare e, sau potrivire?!

9 Evgheni Oneghin XXXVII Se însera. Sclipind pe masă,

Fierbea luciosul samovar.

Și-n ceainicul chinez se-ndeașă Un nor de aburi, inelar.

Iar mâna Olgăi, temerară,

Ca gospodina, prin pahară Ceai cu mireasma strecura Și-n cești caimacul picura; Tatiana sta lingă fereastră și-n geam suflând, când aburea, Cu degetu-l mereu scria, îngândurată și sihastra, Aceleași scumpe monograme: Un O și-un E acum pe geam e!

XXXVIII Și sufletul în ea plângea, Prvinle-s de lacrimi pline. Deodat-un tropot. O-ngheța. Și iată-l mai aproape. Vine EvgVieni! Tăinuita umbră, Tatiana, de pe scara sumbră, Zbură departe, prin gradină, Printre aleile cu tei, Peste câmpia cu părâng, Spre eleșteul de sub crâng,

Neîntorcând privirea ei, înăbușită, lângă lac, Pe banca de sub liliac.

XXXIX Căzu. Evgheni e aice, Ah, Doamne, ce-o gândi, acum! Și-n inima-l străbat alice, Când de nădejde, când de plumb. Ea tremură de doruri plină Și-așteaptă: vine? O să vină! Dar nu se-aude. Printre haturi Culeg fragi fetele din straturi, Cântând în coruri, laolaltă; Mereu să cânte, să horească, Neîntrerupt: ca să nu poată Mânca fragi boierești vreo fată, C-așa-l porunca boierească: Pricepi: invenție drăcească!

CÂNTECUL FETELOR Fetelor, frumoaselor, Dragelor, fecioarelor, Mândrelor, în piept cu dor, Mai cântați-mi voi în cor Și cu foc jucați-mi horă, Bucuria tuturor.

S2

Mai cântați-mi cântecul Cântecul, descântecul; Tot horind așa mereu, Să-mi momiți ursitul meu: Cum îl veți zări pe vale, Aruncați-l flori în cale Fragi și vișini și mălina, La horă, la noi să vină. Nu umbla tu, tinere, Să ne-ascuți secretele, Nu pâ. Di tu, ginere, Cum se joacă fetele!

XL Mai cântă. Dar cu nepăsare Ascultă glasul lor Tatiana Și-așteaptă ea cu nerăbdare Să-l tacă inima, sărmana: Să-l stingă flacăra-n obraz Și-n sânii plini de zbucium azi. Dar arde inima-l nestinsă Și fața-l toată e aprinsă La fel c-un flutur solitar: Se zbate-n scăpărări de-aripă, Agonizând clipă de clipă, în plasa unui rău școlar, Sau ca un iepuraș ce-ngheța, Zărind pe-un vânător în față.

XLI Și iată, răsuflând în fine, Se saltă de pe banca ei. Dar nu făcu un pas mai bine Când dintr-o dată, din alei, Evgheni cu ochi plini de foc O pironi din mers pe loc Și, ca atinsă de-un cărbune, Nu mai putu o vorbă spune. Dar, despre această întâlnire, Eu, astăzi, dragii mei amici, Nu pot să povestesc aici, îmi trebuie o păsuire: Să mai mă plimb și eu, ca ©mul. Pe altădată! Mi-nchid tomul.

Ir Capit olul al patrulea i, l-7? T nature des „La morale est d, s Neeker I, II, III, IV, V, VI VII Iubind femeia mai puțin,

Mai tare inima-l aprindem,

Noi astfel focu-l întetăm Și, seducând-o. - N mreji o prindem.

Desfrâul, rece în simțire,

Fălos în știința de iubire,

Sec trâmbițând izbânda sa,

Fără iubire s-amuza.

A „Morala stă în firea lucrurilor” (fr.). Aforism al cunoscutului om de stat francez Jacques Necker (1732-1804), citat de Madame de Stael (fiica lui Necker) în considerațiile sale despre Revoluția franceză, apărute în 1815.

Dar desfătarea asta gravă li demnă de vechi maimuțoi, Babacii cruce-ne pe noi Cu timpuri bătrânești, de slavă, Cu Lovelace-l lăudăroși Nalți în peruci și-n tocuri roși.

VIII Cui nu-l e silă de-un fățarnic Ce tot pălăvrăgește-ntr-una, Grav convingând pe toți, zadarnic, De ce-s convinși din totdeauna. S-ascuți aceleași vechi maliții, Să-nfrunți prejudecăți și-ambiții, Necunoscute de-o copilă La treisprezece ani pupilă. Și, oare, frică și momelile Nu zăpăcesc o crudă minte Cu rugi, minciuni și jurăminte, Scrisori și lacrimi și inele, Deși n-o pierd din ochi cu toți: Mătuși și prieteni ce sunt soți!

» Filfizonii secolului al XVIII-lea purtau tocuri roșii. 97

IX Evgheni stă pe gânduri dus, Că-n tinerețea-l timpurie A fost în rătăcirii sedus De-a patimilor vijelie. De unda vieții dezmiardat, Era de-o clipă fermecat Și dezgustat de-o altă clipă, Dorința, patima în pripă îl îmbătau prin cucerire: în jinduri după plăcere, în zarva lumii și-n tăcere, Umbrind în suflet răzvrătire; Opt ani, între căscat și răs, El tinerețea și-a ucis. A X

Azi nu mai îndrăgea cochete, Ci doar ușor se amuza: Respins nu mai avea regrete; Trădat pe loc se resemnă. Le căuta fără plăcere, Le părăsea fără durere: De-amor și răutăți scârbit, își amintește plictisit.

A Având în vedere că Oneghin a intrat în societatea cercuri lor înalte în 1812 întâlnirea lui cu Tatiana s-a petreci prin 1820 0

Sosit ca oaspe pe-nserat, La whist participă absent, Sfârșește jocul indolent Și-n zori nu știe unde iară Și-o irosi cealaltă seară.

XI Primind scrisoarea Tatianii Oneghin fu adânc mișcat: Grai feciorelnic, visuri stranii, Roind în gând, l-au tulburat. Și-o aminti pe Tania dragă, Gingașu-l chip, paloarea vagă: Și-n dulce vis fără păcat Tot sufletul și-a cufundat. Și patimi vii, de altădată, Pe-o clipă, poate, l-au momit, Dar, nu! Să-

nșele n-a voit încrederea-l nevinovată! Și-acum în parc la Tania-n zbor î Să mergem la-ntâlnirea lor.

XII Tăcură două-trei minute, Apoi, pășind spre ea, a zis Oneghin: Fără vorbe multe, Să recunoașteți că mi-ați scris.

Eu v-am citit mărturisirea, Din suflet revărsând iubirea: îmi place-a ei sinceritate, Căci pasiuni de mult uitate Mi-au răscolit simțirea iar; N-o spun spre lauda deșartă, Mărturisirea-mi fără artă Primiți-o, drept răsplată, dar Destăinuirea mi-ascultați, Apoi, vă rog, mă judecați.

XIII Dac-aș fi fost menit de soartă Să-mi înfirip un cald cămin,
Să fiu un tandru soț și tată,
Din voia blândului destin,
De-ar fi la rând cu altă lume —
Un cuib plăcut să-mi fac anume,
Mă credeți, nu-mi aflam sub soare Mireasă mai încântătoare!
Și, fără flori de madrigal,
V-o spun, mărturisind pe față,
C-aleasă mi-ați fi fost pe-o viață; Să-mi fii tu vechiul ideal,
Zălog frumosului în toate,
Chiar fericit aș fi fost, poate!

XIV Dar nu-s născut spre fericirea Cuiva, mi-e sufletul străin: Vă e-n zadar desăvârșirea, Eu nu sunt vrednic de-un cămin! Credeți-mă (pe conștiință!), Viața ne-ar fi doar suferință și întrucât nu v-aș iubi, Deprins altfel, v-aș dușmăni. Și-atunci, doar hohote în perne! Și lacrimile cc-ați vărsa N-or îmblânzi mima mea: Gândiți, ce roze ni-o așterne, în căsnicie, Himeneu Ținându-ne legați mereu!

XV Ce poate fi mai rău pe lume,
Decât căminul, unde soața De soțul său nedemn de nume Și-ar plânge zi și noapte viața?!

Unde bărbatul, prețuind-o (Și totuși soarta-l blestemând-o),
Mereu e încrunțat, tăcut,
Gelos și pururi abătut!
La fel sunt eu. Luați aminte!

• Zeul căsătoriei la vechii greci. 101

Atare om ați căutat, Cu suflet pur și-nflăcărat, Cum scris-ați simplu și cuminte? Și-atât s-aducă-ntr-un cămin Răsplata crudului destin?

XVI Ce-a fost, să-ntorci nu se mai poate!

Nici ani, nici suflet, e-n zadar.

V-o spun că vă iubesc ca frate,

Și, poate și mai gingaș chiar.

Să m-ascultați fără mânie: Fecioara tânără se-mbie Să-și schimbe visul c-un alt vis,

Cum schimbă florile-un cais în primăvara revenită: Așa a hotărât Preanaltul,

Curând vei îndrăgi pe-un altul!

Dar fiți, vă rog, mai stăpânită: Nu toți la fel vă vor cunoaște Și ceasul rău din umbră paște!”

XVII Așa îi predica Tatianii Evgheni. Cu-ochii în pământ De lacrimi plini, fără jelanii, Tatiana n-a spus un cuvânt.

Oneghin brațul i-a întins (Ea mașinal doar l-a atins), Tatiana l-a urmat tăcuta, Pe gânduri dusă și-abătută! Pornind spre casă, prin răzoară, Sentoarseră-amândoi grăbit și nimeni nu i-a bănuț: Are și viața de ia țară Noroc de libertate-o dată, Ca-n Moscova cea-nfumurată!

XVIII Tu, cititorule, cu mine Vei fi de-acord: amicul meu Cu Tama s-a purtat prea bine,

Și nu e-ntâia oară, zău!

Mereu a dovedit noblețe,

Deși alți oameni (injustețe!)

Nu au cruțat la el nimic: (Nu-s două noțiuni opuse!) r Toți îl cinsteau la fel pizmași!

Dar care om n-are vrăjmași?!

De-amici păzește-ne, Isuse!

Ah, nu-n zadar, iubiți amici, Vă pomenesc pe voi aici!

XIX De ce? Așa! Ca să-mi reteze Pustiul negrului coșmar,

Să-mi stâmpăr spun în paranteze Revolta-n sufletul amar: Că nu-l batjocură sfruntată Și clevetire deșănțată Cu care pleava lumii-nalte —

Prin calomnii să nu te-asalte!

Și nu e josnică bârfeală,

Sau epigramă de nimic,

Pe care bunul tău amic Să n-o repete. Din greșeală, în nobila-l societate: Căci, te iubește. ca pe-un frate!

XX Hm! Cititorule notabil,

Ce vă fac rudele: sunt bine?

Permiteți-mi: acum, probabil,

Doriți s-afljți și de la mine,

Ce-nseamnă rudele, anume: Ce oameni buni și cum, în lume,

Le datorăm respect, iubire,

Răsfăț din suflet, mulțumire.

Și, după datina străbună,

De ziua lor să-l vizităm,

Prin poștă să-l felicităm,

Iar ei tot anu-n voie bună Că noi trăim să nu mai știe. Și-așa. Cel sfânt, mulți ani să-l ție!

XXI În schimb, iubind vreo frumusețe Te simți în brațele nădejzii: Și-n toiul furtunos al vieții Ades te smulge din primejdii! Așa-l! Dar modă-n toi de furii, Dar transformările naturii, Cu valul lumii furtunos Ne fură sexul cel frumos, Precum viitoarea fulgul spumei. Apoi și soțului cu vază Cu o soție virtuoasă Respect cuvine-se în lume-l: Dar, vezi și-amica-l credincioasă Se mai amuză câteodată: Satan oricând de pozne-l gata!

XXII Pe cine să iubim noi, dară,
Ce nu ne va trăda nicicând?
Și când și fapta ne măsoară Cu-arșinul a nostru-n pas și gând?
Cui îi repugnă-o clevetire Și te răsfață cu-ngrijire?
Pe cine nu-l jignesc păcate,
Cui nu i se uraște-n toate,
Visând himere-n necuprinsu-ți?
O, preastimate cititor,
Nu-ți pierde muncă fără spor; Iubește-te pe tine însuși!
Căci știi un alt obiect solemn De stima ta nu e mai demn!

XXIII Ce s-a întâmplat, după-ntâlnire? Nu-l greu, desigur, de ghicit!
Nebuna inimii iubire Nu s-a astâmpărat, nicicât. Și-n sufletu-l fără nădejde S-a
ațate patimi, deznădejde, Tatiana nu mai doarme, zace: Se mistuie de chin și
tace;» Ar finul metrul.

Unitate rusă de măsură, puțin mai mică decât Putere, bucuria vieții Și
pace, zâmbetui sfios Sunt toateacuma de prisos; Se stinge-l floarea tinereții: La
fel, cum norii grei s-adună, În zori de zi, vestind furtună!

XXIV Tatiaina mi se vestejește, Pălind, se mistuie și tace! Nimic n-o mai
ademeneste, Nimic în suflet nu-l mai place! Grav. Capetele clatitnd, Șoptesc
vecinii, rând pe rând: „E timpul, timpul s-o mărite!” Destul cu grijile-amărâte! E
vremea să ne-nveselim, Să răsfoim și alte pagini: Gu-ate iubirii dragi imagini,
Tristeți din suflet să gonim! Dar, vezi, de dragă mea Tatiana, Regret să mă
despart, sârmana!

XXV Din ceas în ceas înlănțuit De frumusețea Olgăi, dragă, Vladimir,
dulce-ndrăgostit, I-nchină inima-l întreagă. Mereu cu ea. Stau seară-n toi, Pe
întuneric amândoi: Sau braț la braț, de dimineață, Se plimbă-n parcul cu
verdeață; Și tulburat, roșind sfios, în suflet beat de fericire, încurajat de-a ei
zâmbire, De-abia s-atinge, drăgăstos, De buclă ei cea jucăușă, Sau îi săruta-a
ei mânușă.

XXVI Cu Olga-n farmecul naturii Un autor ades petrece: El în
cunoașterea naturii Chiar pe Chateaubrianda întrece; Citindu-l tinerei copile, îl
vezi sărind două-trei file (Niște prostii periculoase Pentru fecioare rușinoase),

1 François-Reni de Chateaubriand (1768-1848) - scriitor anco, a cărui
operă a avut o influență considerabilă asupra Fran dezvoltării literaturii
romantice Roșindu-sc, plin de sfială, Sau, alteori, în colț retras. Stau gânditori
și fără glas și joacă șah: fără-ndoială, Că, Lenski, visător diurn, Răstoarnă
propriul său turn, xxvii Venind acasă, el și-acolo, Cu gândul tot la Olga este și,
în album, slujind pe-Apolo, Pictează, scrie tot acestei: Ba-l zugrăvește o silfidă;
Criptă său templu de Cypridă a, Sau, alb, un porumbel cu ram, Bătându-l
dragostei la geam; Sau, alteori, cântând din liră, El în albumuri delicate,
Semnând sub cei ce iscăliră: Un gând duios drag monument De ani, același
sentiment.

XXVIII Văzurăți nu o dată-aici, Albumul unei domnișoare Provinciale; mulți amici, L-au smângălit, fără cruțare, • închinat Cypriei, zeița Venus, adorată în Cipru. 10 109

Sfidând din cap și până-n coadă, Ortografia cea neroadă: EXilci nerozii gramaticale. Drept semn credinței amicale! Grăbit stă scris pe-ntreaga filă: „Quecrerez-vous sur ces tablettes f” a Semnat jos t.a. v, Annette; Și-n ultima cea mai subtilă: „Mai mult ca mine de-o iubiți, A continua nu vă codiți”.

XXIX Aici, o floare veți vedea.

Cu două inimi legământ —

Și-un jurământ, ce glăsuia: „Te voi iubi până mormânt „

Și un poet-locotenent A scris un vers cu sentiment.

În astfel de albume mic Mă prind și eu să scriu, amici!

Convins în sufletu-mi, de muză,

Că orice dulce nerozie Nu-o vor privi cu gelozie Și cu amar surâs pe buză:
Nu voi fi aspru criticat,

C-am fost tăios, sau am trișat.

Ce veți scrie pe aceste foi?; a dumneavoastră, Annette (fr.).

XXX tur voi, desprecinacr tomuri, Din biblioteca diavuiimei,

Incomparabile aJbumuri, Bieți mucenici moderni i rimei î Vot» zugrăvirilor de artă De pensulă cea „Jolstoiană. I Sau de-a lui Baraiimkib pană, Din ceruri trasiKtul vă ardă! Pe cînd strălucitoarea doamnă Al său in-quarto t-mi înmâna, Ln drac în suflet mă-ndmna: S-o măgulesc c-o epigramă, Iar tu, poștește de-o imfeie C-unmadrigal de simpatie î XXXI Dar Olgăi tmere-n albume N, u! Lenski nsadrigall nu-4 scrie, Nu4 scapăa-ă săgeți de glume, Ci paaa-l dragostea i-ombie! Șa. Tot ce-aude, tot ce vede, Prin pană Olgăi n încrede; • E vorba de F. P. Tolstoi (1783-1873) sculptor, desenator și gravor rus, care a exprimat în stil clasic eroismul războiului popular de eliberare din 1812 b E. A. Baratwski {1800-1844) poet și prieten al lui Pușkin.

C Album de format mare (un sfert de coală).

Și-adevărata viață vie îi curge râu de poezie. La fel Iazâkov a și tu scrii, Gârid inspirat, smulgând suspine, Cânti, Dumnezeu știe pe cine și-un toni prețios de elegii Va spime-odată despre ține Povestea tristelor destine.

XXXII Tăceți! Un critic cu asprime Ne siperie melancolia, Spre frații ce- Inpletim la rime Strigând: Lăsați voi elegia și încetați în cor de broaște Să mai tot plângeți după moaște, Jelind trecu tu-n veci apus: Aveți și altceva de spus!” Și pare-se că ai dreptate, Când goarnă, mască și pumnal Și-al gândului mort capital Ne-arați să le-nviem pe toate. Așa-l, amici? De loc, pigmei! Scrieți voi ode, domnii mei, • N. AL Iazâkov (1803-1846) poet elegiac înzestrat, căruia Puțkin îi prezisese un mare viitor, prezicere infirmată însă de cel vizat de ea.

H2

XXXIII Cum se scria în vremi străbune,

Când au luptat viteji pj-aice.

Solemne ode, de minune!

Același lucru nu-l amice?

Tu știi ce spune un satiric: Cu „tâlc străin” șiretul liric îți este oare mai pe plac Decât un trist elegiac?

Dar elegia-l nulitate Și țelul ci e lamentabil: La oda totu-l lăudabil, înalt și nobil! Se prea poate!

Dar nu doresc să se despartă Un veac de celălalt cu ceartă! B XXXIV Cu gândurile-l vijelie, închinător de libertate, Vladimir poate ode-ar scrie De Olga ele nu-s gustate.

» Aluzie la I. I. Dimitriev (1760-1837) poet, autorul satirei Tacuri străine, în care sunt persiflați scriitorii mediocri de ode din secolul al XVIII-lea.

B Ultimele două strofe sunt ecoul unor polemici ale timpului despre prioritatea elegiei, odei sau baladei. În 1824 poetul W. G. Kiichelbecker (1799-1846) pornise lupta împotriva elegiei, sub steagul odei pe care Pușkin o considera un gen perimat, produs tipic al vieții de curte din secolul precedent.

N-ați auzit cândva poezi Citind iubitei plângăreți Din inspiratele volume? O, nu-s mai fericiți pe lume, Decât autorii-ndrăgostiți. Destăinui-nd visele lor Obiectului gingaș de-amor, Frumoasei lor! Barzi fericiți! - Citindu-și odele la muze De care ele să se-amuze.

XXXV Re Le Tot rodul meu de gânduri gr Și-armonioasă fantezie îl recitesc dădacei mele, Amica-mi din copilărie. Și-ades după modesta cină Pe vreun vecin, sau vreo vecină, Prinzându-l într-un colț, de hamă, C-o dramă îl sufoc, în taină a. Sau, câteodată (fără glumă), Cu-a rimelor cumplite paști Sperii sălbatice răzuști Deasupra lacului în spumă: Și la catren u-mi muzical Se-avântă-n stoluri de pe mal.

A Paralel cu redactarea capitolului. Ii [V-k-a Evgh? Ni Oneghjin, Pușkin a scris drama sa oris care a citit-o unui amic vecin.

Oattiov, p”

XXXVI—XXXVII Ce-l cu Oneghin? Rog confrății Să-mi dea o clipă de răgaz: Și zilnicele-l ocupații Le voi descrie, pas cu pas. Oneghin, ca anahoreții, își susura clipele vieții: în diminețile de vara, Făcea plimbarea-l solitară, Pân peste deal, la râuleț, Ca și-al Gulnarei cântăreț, Trecându-și micul Hellespont, Apoi cafeaua își sorbea, Jurnalul-n treacăt răsfoia, Apoi, în fine, se-mbracă.

XXXVIII—XXXIX Plimbări, lectură, somn adânc, Crâng adumbrat, suspin de nu, Gonind cu mâna-l pe oblânc Sau mai strunind fugaru-n frâu. Iar câteodată-o sărutare A blondei, gingașe fecioare a Giibiare —eroina poemului byronian Corsarul. Excelent înotător, Byron a trecut fnot strâmtoarea Dardanelelor (anticul Hellesponx) pentru a reedita performanța legendarului Leandro, care făcea această escapadă noaptea, spre a o vedea pe iubita sa, Hero.

Cu ochi căprui. Cina gustoasă, în sticla vinul alb pe masă. Tăcere și singurătate. Astfel Oneghin viețuia, Pe nesimțite-atras de ea, Sorbind a verii voluptate, Aici uită de plictiseală, De prieteni și de capitală.

XL Dar vara noastră de la Nord Imită iarna de la sud: Sclipi și nu-! Suntem de-acord Dar o negăm pânla absurd!

Sub cer sosește toamna iar,

Lucește soarele mai rar Și codru-n umbra lui de taină Dezbracă aurita-l haină.

Trist ziua clipele-și scurtează,

Și-așterne ceața sura blană,

Trec găștelc în caravană Spre sud. Din geană lăcrimează.

Sosește timpul urgisit: Prin curți noiembrie-a poposit!

XL I Mijește geană-n nori plăpâtidă: Pe câmpuri munca tace-acum și cu lupoaica lui flămândă, Sălbatic lupul iesc-n drum; Simțindu-l, călător și cal O iau la goană peste deal, În zori păstorul nu mai scoate Din staul turmele bălțate Și, lângă râu, ele. - N amiază, Ascultătoare nu se-adună La cornul lui ce nu mai sună; Doar câte-o fată s-n cânt hiciează, Torcând din furcă ghem pe laiți În nopți de iarnă, la opaiț.

XLII Și iată, scârțâmd și gerul, Veni pe câmp să toarne-argint. (Nu roze seamănă-acum cerul, Ci albe flori de mărgărint.) Pe râu s-așterne gheața-ncet Oglinzi moderne, de parchet Și droaia de copii sfârlează -4 Pe luciul gheții patinează.» Greoi, pe roșii piciorușe, Uitând să-noate, ca pe apă, Gâscanul gras patina-și scapă,

Alunecând jos. Jucăușe Steluțe albe, de zăpadă,

Din cer au prins pe țârm să cadă.

XLIII în timpu-acesta, ce poți face Pierdut la țară? Trist e-n sat. Plimbări s-au dus. Nimic -nu place Privirii: totu-l despuiat. Să călărești pe dealul gol? Dar calul, dând un rotocol, Potcoava de vreun ciob și-agață Și, zdup! Te pomenești pe gheață. Mai bine stai sub coperiș, Citind pe Pradt, său Walter Scotte De nu vrei? Fă-ți bilanț la tot Venitul seară pe furiș; Sau bea urâtul să-ți alungi Pân trece toiul iernii lungi.

XLIV Oneghin, ca și Childe Harold, S-a cufundat în trista-l lene: în zori, băi reci ia ca imbold și toată ziua-apoi, alene.» Domintque de Pradt (1759-1837) publicist liberal francez. Romanele istorice ale lui Walter Scott (1771 -1832) erau foarte apreciate de Pușkin.

Când face singur socoteli, Când, săturat de plictiseli, Armat cu tacurile-abile, La biliard, cu două bile, Ades de unul singur joaca, Căminul când se-aprinde-n seară, Tac tacurile. Căci la țară Servesc de cină pe la toacă: Cu troica Lenski a venit întindeți masa, în sfârșit!

XLV Și vinuri binecuvântate,

Un vechi cliquat sau un moeta,

Se-aduc în sticle înghețate,

Grăbit servindu-l pe poet Și seînteieri de Hippocrenă b 25

Fierb în pahare. Fără jenă,

V-o spun și-acum, când vin spumos Sorb din paharul luminos.

Vai! Și pe taina, nu o dată,

Acest nectar, amici plăcuți,

M-a stors de ultimii bănuți: Și câte nebunii, în ceată,

Și glume, versuri, gărgăuni Nu le-am făcut, cu toții, juni!

A CUqunt, moet renumite vinuri franțuzești. Hspocrene izvorul
inspirației poeților în m;: greacă.

XLVI Dar cu spumoasele-l mărgele, Mi-am deranjat bietul stomac și,
cumințit, de vinuri grele, Bordeaux îmi este mai pe plac! Nu mai beau Ay a
îmbătător Cu-amanta-l asemănător: Când flușturistică, zglobie, Capricioasă și
zurlie. Iar tu, Bordeaux, amice bun, Care-n tristețe și nevoi Mereu prieten tot în
doi Ești gata, de serviciu bun: Să-mpărtășim o clipă. - Aice, În sănătatea ta,
amice!

XLVII S-a stins și focul; sub cenușă Cărbunii jăruie-aurii, își suie boarea
jucăușă, Torcând inele fumurii. Căminu-l cald. Fumul din pipă, Se deapănă pe
coș, în pripă, Mai sfârâie pe masă încă Cupa-nspumată. Seara-adâncă» O
băutură tare, cu mult alcool.

Se furișează pe tăcute. (Iubesc discuțiile acerbe, La un pahar de vin ce
fierbe, Pe timpul când, din colțuri mute, Nici dinele la lup nu latră.) Și-amicii
sfătuiesc la vatră.

XLVIII Ce fac vecinele? Tatiana Și Olga, căprioara ta?
Mai umple-mi, rogu-te, stacana I Destul amice! Te-aștepta.
Sunt bine. Multe complimente.
Ah, ce drăguțe-s, ce atente!
Iar Olga frumusețea-ntreagă —
Ce piept superb, ce suflet, dragă!
Să mergem într-o zi, promite: O să le faci mare plăcere: Vn de trei ori și-
acum, tăcere. •

Gândește-te și tu, iubite!
Dar, ce nerod mai sunt și eu: Ești invitat de ele, zău.
XLIX La onomastica Tatianii Pe sâmbătă. Olga cu mama Prin mine te
poftesc: mătăanii Doar n-o s-aștepți, de bună seamă.
Dar, fiv-a lume-acolo, droaie, Adunătură, hărmălaie.
Chiar nimeni! Rogu-te, să vezi! Familia și-atât, mă crezi?
Să mergem! Mie fă-mi plăcere: Ce zici? Vom merge!
Admirabil! Pentru vecina sa, amabil Golind paharul, bea-n tăcere; Și iar
începe convorbirea De Olga lui: așa-l iubirea!

E vesel. Doar o săptămână Și s-a și împlinit sorocul Să guste dragostea-l
deplină; Cununa-l împletind norocul, Ca soț, în brațe conjugale. El nu știa de
griji banale, Nevoi, tristeți și plictiseli și nevisate socoteli. Iar eu, de Himeneu
nedemn, Privesc la zilnicul menaj, Tabloul crud, de surmenaj: Roman gustat de
Lafontaine. Dar Lenski-ndragostit deplin Parcă-l făcut pentru cămin.

LI Era iubit. Și cum se vede,
Credea în dulcea-l amăgire: Și, fericit e cel ce crede, Cine-ndoială din
gândire Și-adoarme în suflet prin elan -Ca și drumețul beat la han. Sau și mai
dulce, ca un flutur, înfipt în florile ce-și scutur Polenul. Dar, ce lamentabil, E-
acela care-n lume crede, Că mintea-l toate le prevede, Cine-n mișcarea-l
deplorabil Rutină-n inimă și-ngheață: Și visul și-a-ncuiat ps-o viață!

11 Evgheni Oneghin Capitolul al cincilea „O, să nu știi tu visele de groa.
Ă Draga med Svetlana!”

Jukovski În anu-acela toamna lungă Ne-a poposit mai mult în curte și
iarna nu grăbi s-ajungă, Decât prin iamiar cu scurte, Reci zile și nopți lungi.
Spre zori [Văzu Tatiana numai flori Albind peste colini, pe gard, Pe-acoperișuri
și cum ard Pe geam conturul lor gravat. Sub arbori îmbrăcați cu-argint, Pe
dâmb cernut cu mărgărint, Stau coțofenele la sfat; în jur covor de nea se-
așterne în strălucirea albei ierne.

Q E iarnă. Chiuie țăranul Cu sania făcând cărare; Căluțul lui, brăzdând
troianul,

O ia la trap. Te-ntrebi: cum oare?
Tăind zăpada cea pufoasă,
Chibitca zboară zgomotoasă; Pe capră vizitiu stă moșu Peste cojoc cu
brăul roșu.

Prin curte un copil aleargă,
Plimbând coteiu-n săniuț,
Iar el închipuit căluț înoată prin nămeți, să-l tragă.
El degeră trăgând la ham,
Iar mama-l muștră de la geam!

III Un astfel de tablou sărac, Nezugrăvit cu mare artă, Poate să nu fie pe
plac: Pastel vulgar, natură moartă. Și-un alt poet, cu stil pompos, Mai inspirat
de-un zeu gelos, Vă va descrie primii fulgi²⁷ Lințoliul iernilor sub giulgi,

Căruță de poștă cu coviltir, caleașca, sau sanie cu coviltir.

1 el vă va-ncânta sunt sigur —• în vers aprins chemând vedenii, Cu
tainice plimbări în sănii; Dar eu renunț la luptă singur: Nu îndrăznesc a
indispune Pe bardul finlandezei june 2S.

IV Tatiana suflet de rusoaică lubește iarna rusă, vie, Cu frumusețea-l
rece (mai că De ce ea singură nu știe); Cum licăresc nămeții-n soare, Fug sănii,
lunecând sub zare, în zori ard roze pe zăpezi, Vezi ceața-n seri de Bobotezi,
Ținuta-l datina străbună: Solemn ajun de sărbătoare, Cu servitori și servitoare
Ce sunt cuprinși de voie bună: Vrăjesc domniței, an de an, Menindu-l soț vreun
brav oștean.

Tatiana se-ncredea deschis în datinile din bătrâni, În cărțile de joc și-n
vis,

Și-n vraja lunii la fântâni. Pe ea o tulburau, pesemne, Preziceri, tainicele
semne și-n orice lucru bănuia O taină, presimțind ceva; Pisică ce torcea sub
sobă, Când botul cu lăbuța-și spală, Știa atunci că nu se-nșală: Vin mosafiri și
asta-l probă Cu două coarne-n stingă sa Crai-nou pe cer când se iveau,

VI Ea tremură îngălbenită; Și-n noapte steaua căzătoare. Când de pe cer,
nestânjenită, Cădea spre hăuri de pierzare, Sclipind în pulberi risipită, Tatiana-
și descânta grăbită Dorința inimii în șoapte Pân nu pieria steluța-n noapte, Un
iepuraș de-l sare-n drum, Au vreunul din cerniții popi Grăbit de-l trece pe sub
plopi, Tăindu-l calea vai, de-acum! Ce zbucium inima-l străbate Nenorociri
presimte-n toate.

VII Chiar tainic de-cnncerca tortura,
Află Tatiana mângâieri; _Așa ne-a plămădit natură: Din contradicții și
dureri!

Sosi Ajunul! Bucurie!
Cei tineri, plini de veselie,
Cu desfătărilor în minte, Au toată viața înainte, Nemărginit de luminoasă;
Bătrânii lâng-al morții prag Cei ce-au pierdut tot ce li-e drag Și viața-n urmă li-
e rămasă Se lasă păcăliți docil De al nădejdiei copil.

VIII Tatiana, urmărind atentă, Privește la topita ceara și-n îninia-l o gnjă-
ardentă, În taina-o mistuie, bizară. Iar în platoul plin cu apă, Inele rând pe
rând le scapă. A • Ghicitul cu ajutorul inelelor consta în următoarele: fetele își
aruncau inelele într-un vas cu apă care era acoperit cu o pânză. Corul intona
cântece cu un sens simbolic, în timp ce posesoarele își găseau inelul. Cântecele
cântat în clipa când Tatiana își regăsește inelul prevestește nu numai moartea,
cum spune Pușkin în nota 29 ci și bogăție.

Pe-al ei ea tocmai și-L afla, Când corul chiar așa cânta: „Colec sunt toți
țărani bogăți, Adună-argintul cu lopata: Urămu-l spor la casa toată și slavă!”
Toți rămân mirați: Cântarea-l tristă, sărăcuța, Mai mult le place „pisicuța” 29

IX iu noapte-l ger. Sub bolți senine Cântarea corului de astre,
O-mbie-ncet, printre suspine,
Din depărtările albastre.
Tatiana, în veșminte scurte,
Tiptil se furișează-n curte,
La lună potrivind oglinda,
Dar luna-și deapănă colindă.
Zăpada scârțâie. Un drumeț.
În pasu-l tainic, cătinel,
Fecioara lunecă spre el,
Și glasul sună, din nămeți: Cum vă numiți fso. Și-n aspru-l ton
Răspunse dânsul: Agațon!

X Tatiana cu dădacă-n șoapte, Se pregăti de viraja-apoi. Și porunci, în
miez de noapte, Să-l pună masa pentru doi La baie a. „Gândind la Svetlana,
înfricoșată și Tatiana Cu mine copleșiți, în strajă, De spaimă renunțăm la vrajă;
Tatiana brău-l de mătase Scoțând, s-a ghemuit în perne: Deasupra-l, visul albei
ierne Plutea în roiuri luminoase, Iară sub pernă-l stă ascunsă Oglinda-l. Tania
doarme dusă.

XI Și are-un vis ciudat Tatiana: Visa că singură mergea Prin albi nămeți,
printr-o poiană Și-o ceață trist se prelingea; • întrucât în baie nu se punea nici
o icoană, ea era considerată ca încăperea ideală pentru practicile vrăjitoarești,
inclusiv cea de a-și vedea iubitul, la miedul nopții, într-o oglindă așezată
înaintea unei luminări. Pușkin face o aluzie directă la balada lui Jukovski,
influențată de Lenore a lui Biirger, unde Svetlanei îi apare, în loc de mire,
însuși diavolul, ducând-o într-O pustie, lângă un sicriu.

Iar prin troianul alb, din față, jucându-și unda săltăreața, în clocot negru-ntunecat, Curgea un râu neferecat; Și două bârne prinse-n gheață Durau podețu-ngust un brâu Peste acest năprasnic râu; Privind la trecătoare-n față, Lângă vârtoarea-ntunecaiă, Ea se opri înfricoșată.

XII La râu, în surghiunirea-l tristă,

Tatiana blestemă de zor; Dincolo nimeni nu există Să-l dea o mină de-ajutor; Deodată, se mișca-n zăpada: Și ochiul ce putu să-l vadă?

Un urs zburlit o crudă fiară; Tatiana vai! Iar ursul zboară.

Și-ntinde ascuțira-l labă Cu gheare; și, încetișor,

Ea, sprijinindu-se ușor,

Pășește peste puntea slabă; O ia-nainte, cu pași grei,

Iar ursul drept în urma ei!

XIII Ea nu-ndrăznește să privească în urriă-l, tot grăbind la pas, Iar fiara s-o tot urmărească Nu încetează, ceas cu ceas: Din urmă-l, mormăind, tot vine, în față-l codru-nalță pinii, Cu frumusețea-l încrunțată Și orice creangă encărcată Cu nea. Prin crengile sihastre De plopi, mesteceni, tei și-arini, Mijesc nocturnele lumini. Drum nu-l. În licărit de astre, Colină, codru și hățişuri Zac sub troian, în luminişuri.

XIV Tatiana-n codru! Urmărită De urs! La brâu troianu-ajunge; Când de o cracă-l gheruită, Când din urechi o gheară-l smulge Cerceii de-aur; când piciorul Zorind, își pierde pantofiorul; Când, fluturând, batista-și scapă și-n spaima-l n-o ridică-n grabă; Iar ursul după dânsa vine,

Din urmă-l, mormăind mereu; Grăbește ea și suflă greu. Nici haina nu-ndrăznește-a-și ține j Aleargă, tot cu ursu-n spate și-acum, să fugă nu mai poate.

XV Căzu-n nămeți. Iar ursu-n grabă Prinzând-o-n brațe, o ridică Și fuge. Ea, simțind o labă, Nu mișcă, nu suflă de frică; Grăbește. Prin pădurea mare; Deodată, un bordei răsare Dintre copaci. Cu alb troian Tot e-mbrăcat, ca-ntr-un suman. Sclipesc lumini dintr-o fereastră, Iar în bordei e vuiet, scheaun. „Aici cumutni-mi are scaun: Poftim să te-ncălzești și-adasta! Rostește ursul și la prag își lasă el odorul drag.

XVI Trezindu-se, privi Tatiana, Dar ursul nu-l! Ea stă în tindă, Iar după ușă, larmă, zvoană, Că Ia ospăț. Și n-o surprinde.

Privește ea prin broasca ușii Dar, ce să vezi? Petrec ghidușii La masa lor, dihăanii crude, Strigoii și monștri, paparude: Stă un încornorat-capcâne, Un țap cu creasta de cocoș, Iar alți strigoii rânjesc hidoși, La vrăjitoarele bătrâne. Și-n preajma lor, slujesc pitici Semi-cocori, semi-pisici,

XVII Dar mai ciudat și mult mai groaznic Un rac pe un paing călare; O hârcă de găscan obraznic Sub roșul fes în clătinare; O moară căzăcească joacă, Bătând din aripi, în târbacă. Râd, latră, zbiară infernal și grai de om și trap de cal! 3t Tatiana s-a mirat avan Când printre oaspeți alelei Sta dragul dar și groaza ei Eroul nostru din roman! Oneghin chefuia la masă, Privind furiș spre ușa groasă!

XV111 El face-un semn și mutre hâde Rânjesc; el bea și toți închină; El râde și toți prind a râde; Stă încrunțat și toți suspină. Se vede el e-aici stăpân; Dar Tania, cu fncă-n sân, întredeschide curioasă, în taină, ușa dușmănoasă. Deodată, vântu-n suflu-l rece A stins făcliile în noapte; Strigoii inormăiesc în șoapte și-acum, nemaiputând petrece, Oneghin supărat se scoală și toți spre ușă dau năvală.

XIX Tatiana-n graba-l, îngrozită,
Ar vrea să fugă undeva,
Dar, vai! Nu poate și zdrobită Se zbate, neputând striga.
Să miște nu e chip! Deodată,
Evgheni-mpinge ușa toată: Văzând-o, bestiile-n cor Zbiară la ea
îngrozitor; Din trompe strâmbe și copite,
Din cozi și clămpănit de dinți,
Mustăți, limbi roșii și fierbinți,
Din coarne, gheare ascuțite,
Cu toții, arătând spre ea,
Răcnesc în cor: „E-a mea! E-a mea XX „E-a mea!” strigă Evgheni
groaznic.

Și banda toată a pierit; Și-n noaptea gerului năprasnic,
Rămase ea, cu-al ei iubit; Oneghin, pe Tatiana-ncet O duce într-un colț
discret³²

Domol pe-o bancă o aşază,
Și fruntea-nfierbântată-și lasă Pe umăru-l. Într-o clipită Intră și Olga;
după ea Și Lenski. Ziua lumina. Oneghin pumnul își agită, Privind la ei urât și-l
ceartă: Tatiana-l țepănă, ca moartă S XXI Și cearta se-nteti. Deodată, Evgheni-
nfige un cuțit în Lenski. Și însângerată Se-nclină fruntea-l. S-a sfârșit! Un țipăt
disperat se-aude. Bordeiul dispăru. Și crude Vedenii pier. Tatiana-ndată Din vis
se deșteaptă, speriată. O rază-l scaldă-n calde unde, Prin geamuri, camera ei
mică; Iar Olga ca o rândunică, Ca Auroră-n caș pătrunde: Hai, spune-mi cine
ți-e sortit și cine-n vis ți s-a ivit?

XXII Dar ea pe sora-l n-o zărește,
Stă-n pat, tot răsfoind o carte t Fila cu filă o citește,
Cu gândul rătăcind departe.
Deși aceste scumpe pagini Nu au poetice imagini,
Nici adevăruri nu conțin; Dar nici Vergiliu, nici Racine,
Nici Scott, nici Byron, nici Seneca,
Și nici jurnalul nou de Mode N-nveau atracții mai comode: Era, amici,
Martin Zadeka³³ Șefu-nțelepților caldei, Talmaci de visuri, domnii mei!

XXIII Acest op vechi și important Tania l-a cumpărat odată La negustorul
ambulant Cu o Malvkia a disparată; După tocmeli îndelungate Plăti trei ruble
jumătate, Mai dete, ca răscumpărare, Un tom de basme populare, Gramatici,
două Petriade b, Volumul trei din Marmontel. C De-atunci Martin Zadeka-l cel
Mai drag amic, căci de șarade El e talmaciul nelipsit Din cămăruța-l de dormit.

» Malvina roman al. Scriitoarei franceze Marie Conin (1770-1807), apărut în traducere rusească în 1816 b Petriada poem epic în zece cânturi despre Petru f, scris de A. Grusințev și apărut în 1812 c F.]. Marmontel (1723-1799) scriitor francez, cu idei apropiate de cele ale iluminiștilor din secolul al XVIII-lea și cunoscut în Rusia prin traducerile lui Karamzin.

XXIV O tulbură aceste visuri Și se frământă să pătrundă în nepătrunsele abisuri!

Tatiana-n gânduri se cufunda.
Acum ea cauta-n zadar, în tainicul abecedar,
La codru, urs, bordei, făclie,
Arici, podeț, corb, vijelie.
Și altele. Îngândurarea Martin Zadeka n-o destramă,
De visu-avut îi este teamă,
Căci prevestește supărarea!
Deși trec zilele la rând,
O tot frământă-aoelași gând!

XXV Priviți, cu Tnma-mpurpurată³⁴ Cum ziua, prin colini, din zare Cu soarele ne-mbie-o dată La onomastica serbare. Din zori e plină casa Larin: Curg oaspeți care mai de cari-n Chibitee, briște, săniuțe, în cabriolette și căruțe: Roiesc din cele patru zări.

În tindă larmă, oaspeți noi Se-adună în salon puhoi,
Vacarm și răs și sărutări și-n prag lătrat și ploconeli, Plâns de copii și cicăleli.

XXVI Cu soțioara-l durdulie, Sosi grăsunul Pustiakov; Gvozdin, bun gospodar se știe Stăpân pe zdrențăroșii robi; Scotinirii, pereche dalbă, Cu toți copii lor o salbă: De la treizeci pân la-un an Și PetușkoV crai județean și vărul meu cel bun, Buianov, Gătit cu șapcă și viziera³⁵ (Om renumit pentru manieră) Și consilierul tainic, Fhanov. Un mincinos viclean și-abraș, Mâncău vestit, corupt și laș.

XXVII Sosi familia Harlikov Cu monsieur Triquet duduică, Glumeț vestit de la Tambov, Cu ochelari și cu perucă; Buianov este eroul satirei scrise de unchiul lui Pușkm, intitulata Vecinul primejdios, din care poetul citează În nota 35

Ca un adevărat franțuz Triquet Tatianeii i-a adus Un madrigal cor de copii: Reveillez-vous, belle endormie l în fila unui alamanh Se publicase acest cuplet; Triquet, recunoscut poet, L-a scos din prăfuitu-l brac: Și suplini pe belle Nina h Cu versul belle Tatiana. C XXVIII Dintr-un cătun cu crânguri dese Sosi și-un idol de salon, Nădejdea multor preotese, Brav comandant de escadron; Intră. Ah, noutate rară: Avem fanfara militară! Chiar colonelu-a spus halal! Ce bucurie: va fi bal!

A „Tixv. Estc-te frumoasă adormită” (fr.). Autorul acestui c? N-tec este dramaturgul francez Charles Riviere Du Fresny (1648-1724) care a compus și multe cuplete populare în vremea lui. Pe melodia „Reveillez-vous” s-au scris nenumărate cuplete și versuri de felicitare.

B Pf Elicitare.

„Preafrumoasa Nina” (fr.). „Preafrumoasa Tatiana” (fr.).

Să se distreze fetișcana! 8B Dar, iată, se servește cina: La braț vecinul cu vecina S-așază. Pe lângă Tatiana —

Roi domnișoarele-o asalta De-o parte. Domnii de cealaltă.

XXIX Pe-o clipă vorba încetase. Toți rumegă. Răsună doară Cuțite, furculițe, vase, Tacâmuri, sunet de pahară. Și lumea iarăși se pornește Pe vorbă; zarva se-ntetește: Râs, zgomot, vorbărie multă, Niciunul de cellalt n-ascultă. Dar, iată, Lenski-n ușă-apare,

Cu el Oneghin. Cer sfințit!

Strigă stăpkia: în sfârșit! „Din oaspeți; care mai de care Oferă loc, la masă. - Aici: Poftindu-l pe cei doi amici.

XXX I-așază-n față cu Tatiana; Mai palidă ca luna-n zori, Ea, ca o ciută în prigoană,

Triști, ochii săi scăpărători Nu și—I ridică. Foc și pară Palpită-n inima-l amară: Felicitarea de rigoare Ea n-o aude-n supărare. Și lacrimile-l stropi fierbinți Abia le ține, gata-gata Să-și piardă firea! Judecata, Voința-nfrâng. Și printre dinți, Șoptind o vorbă nențeleasă, A stat pânda sfârșit. la masă.

XXXI Manifestările migrenii, Cu nervii fetelor, leșinuri, De mult nu le-ndura Evgheni, Satul de lacrimi și de chinuri. Excentric la ospățul mare. Simțind a fetei tulburare De ciudă, el s-a supărat și ochii-n jos și-a aplecat Cutremurat de indignare, Jurând acum să se răzbune Pe Lenski pentru-nșelăciune; Și, triumfând cu-anticipare, A prins a-și ticlui, haîne, Caricaturile vecine.

XXXII Desigur, nu numai Evgheni,

Văzua Taniei tulburare: Dar în disputa-ntre rudenii Era plăcintă-n cinste mare (Cam prea sărată, din greșeală).

Din sticlele cu dop de smoală (între fripturi și feluri rare)

Turnau Țămleanskoe -n pahare: Mai mici, mai mari în front și ele Cu talii zvelte de cristal: Ca tine, Zizib, ideal Și muza versurilor mele: Nectar al inimii, ales,

De care mă-mbătai ades!

XXXIII Deodată-o sticlă desfundată Pocnește: dopul a zburat! Și vinul sfârâie. Îndată Triquet se scoală torturat De stihul sau. În adunare Se întronă tăcere mare.

Tatiana a pălit complet. Cupletul dedicat, Triquet l-l cântă, fals. Și când sfârși, Aplaudat de toți cu-ardoare și-nclină fruntea-l gânditoare: Discret, Tatiana-l mulțumi. El primu-n cinstea ei închina și-l trece foaia cu pricină.

XXXIV Felicitări și complimente Tatianei toți îi adresează: Curg mulțumirile-l atente; Evgheni-n umbră-ntârziată; Sfiala, chipu-l obosit în suflet milă i-au trezit: Tăcut, Oneghin se înclină, în ochi c-o mângâiere lină, Părea că, dezmiardând, o cheamă: Fu oare-ntr-adevăr mișcat, Sau numai poate-a cochetat? Nevrând, sau vrând, de bună seamă, Oricum, privirea lui ce-o-mbie Tatianei inima-l învie.

A Vin roșu sau alb spumos din regiunea Donului, care pe atunci era preparat aidoma șampaniei.

B Nume de alintare, îl Kupraxiei Wulf, tânsra fiică a Ossi-povnei, moșierită vecină eu Pușkm.

XXXV Dar scaunele se umesc Și ceata spre salon aleargă, Precum albinele roiesc Din stupi înspre câmpia largă. Sătul, vecinu-n urma cmei îi pufăie-n obraz vecinei: Trec doamnele lângă cărrțin, Prin colțuri fete se-ntrețin, Râzând voios. Și masă verde I-atrage-n cerc pe jucători: Boston și lotnber pe seniori; Și whist-vX locul nu și-l pierde Din jocurile oboselii Copiiei dulci ai plictiselii.

XXXVI Al optulea rubber: i jucară Eroii whist-urm: de-opt ori Ei locurile își schimbă. Beau ceaiul. Mie-mi place-n nori De ceai, sau miros de cotlete Să-mi măsor vremea pe-nde! Ete, Cum timpu-l socotim la țară Amiază-n prânz și cină-n seară: Stomacu-l ceasul credincios Și, a propos, o paranteză: Ades, în strofa mea drept teză, Vă-mbii la vreun ospăț copios: Homer, ca tine, zeul meu, De trei milenii viu mereu!

XXXVII, XXXVIII, XXXIX Dar ceaiu-l dat și domnișoara Lângă cealaltă-abia s-așază, Când din salon tună fanfara: Fagot și flaut antrenează. Lăsându-și ceaiul său cu rom, Când auzi glas de trombon Petușkov Paris provincial Pe Olga o pofti la bal; Pe Tania Lenski; Harlikova, Mireasă matură și tristă, Se-avântă cu poetu-n vârstă; Buianov e cu Pustiakova: Dansează toți doi câte doi Și balul strălucește-n toi.

A La whist două jocuri (din trei) câștigate, după carej partenerii își schimbă locurile.

XL La începutul de roman, (Caietele-mi vedeți cum curg) Am vrut și eu, precum Alban Să vă descriu la Petersburg Un bal. N-am dus-o la-mplinire, Furat de dulcea amintire Despre frumoase piciorușe. Dormiți, iluzii, sub cenușe!

Destul cu-această rătăcire!

Căci anii mei în van s-au dus,

Și tinerețea mi-a apus: E timpul ca să-mi vin în fire!

În trebi și-n stil să mă îndrept Cu-acest al cincilea caiet!

XLI Și monoton și nebunatic, Ca viața tânără-n gătej, Se-nvârte valsul furtunatic Perechi după perechi vârtej! Cu gândul răzbunării sale, Oneghin face pași agale,

Spre Olga o ceru la dans: Cutrcierând pereche-n vals, Gentil pe scaun o așază, Discută despre una-alta și-ncepe tura cealaltă De vals și-amabil o curtează. Mirată, toată lumea vede, Iar Lenski ochilor nu-și crede!

XLII Mazurcă-n anii tinereții, Fanfara când pornea tunând, în sală tremurau pereții, Podeaua sub călcâi gemând! Scrâșneau lucioase dușumele, Ferestrele dansau și ele. Acum noi lunecam cu doamna Peste parchet, ca umbra toamna. Dar, pe la târguri, pe ta sate,

Mazurca încă și-a păstrat,

Specific, saltul avântat,

Mustăți, călcâie-mpintenate.

Căci moda-lun tiran nespun Pentru oricare tânăr rus.

A Francesco Albani, numit și Alban (1578-1660) pictor italian renumit pentru tablourile sale cu subiecte mitologice, de o grație afectată.

14Î I

XLIII—XLIV Buianov, vărul meu, ce zboară Cu Olga și Tatiana-n trei
Către erou se îndreptară: Oneghin și-olga, cu pași grei, Alunecând cu
neglijență, S-ableacă-n danțu-l, cu decență; El îi șoptește un banal, Un vechi
crâmpei de madrigal. Strângându-l mina. Îndrăznează, Ea toată s-a îmbujorat.
Văzând-o, Lenski indignat, Gelos și stacojiu la față, O-așteaptă pe-Olga în salon
S-o ceară-n dans la cotilion!

XLV Cum, ea nu poate?! Ce să-nsamne?

Și-a dat cuvântul ei, trufașă,

Iar lui Oneghin? Doamne! Doamne!

Ce-aude el? Abia din fașă Scăpând, cocheta cea șireată încearcă să-l
trădeze-ndată!

Și, Lenski, blestemând capriciul Și pe femei, smulgându-și biciul Pe cal
zbură plin de-ndignare.

Iar moftul tinerei vestale L-or destrăma două pistoale, Ce-l vor aduce
dezlegare: Prin gloanțe altă cale nu-l Se va decide soarta lui!

Capitolul al șaselea „La, sotto i giomi nubilosi e brevi, Nasce una gente a
cuie morir non dole. „

Petrarca •

Văzând că Vladimir se duse, Cu Olga, prins de plictiseală, Oneghin iar pe
gând căzuse, Prea mulțumit de răfuială. Iar Olga, ca și dânsul cască, Cătând pe
Lenski să-l găsească Tot cotilionul nesfârșit Era ca somnul chinuit. Dar se
sfârși. Și cina-l dată. La oaspeți șir de paturi fac; De la salon pânla iatac.

Toți dorm: odihnă meritată.

Oneghin singur-singurel Pleacă acasă numai el.

Acolo unde zilele sunt înorate, scurte,

Se naște-o gintă căruia de moarte nici nu-l pasă (it.).

II E pace peste tot. În pături Dorm sforăind ca Pustiakov,

Cu jumătatea sa alături,

Gvozdin, Buianov, Petușkov Și Flianov cam bolnăvicios; Toți dorm, pe
scaune, pe jos,

Pe dușumea-n sufragerie,

Triquet-n halat și cu tichie.

Iar în iatacul Tatianeii Și-a Olgăii numai domnișoare.

Cu gândurile ei amare,

Scăldată-n razele Dianei,

Tatiana mai veghează încă,

Spre șes privind: ce noapte-adâncă III Sosirea lui neașteptată Și gingășia-
l din privire, Apoi purtarea lui ciudată Față de Olga și-al ei mire: Tot sufletul i-

au tulburat Până-n adâncu-l nentinat. Nu poate Tania să priceapă, Tristeți și gelozii o sapă: Inima-l strânge. Și-un abis Sub dânsa bezna-l și-a deschis.

„Știu c-o să pier, dar a mea viață Cu moartea lesne mi-aș schimba l fericirea nu-mi va da!”

IV Hai, deapănă-te iar, istorie!

Ne cheamă azi un nou ortac,

Cinci verste de la Krasnogorie Vecin cu Lenski de conac.

Și-acum la viață se îmbie în pusta-l de filosofie: Zarețki, vechi scandalagiu,

Trișor la cărți și zurbagiu,

De haimanale calfă bună,

Iar azi un simplu gospodar,

Vechi familist, celibatar Boier și-n cărciume tribun,

Și-un om cinstit binențeles: Nu-aduce veacul doar progres?

Adesea, gura lumii rea încuraja bravura-l goală: E drept că din pistol trăgea La țintă-n aș, fără greșală: De la cinci stânjeni. Și-n război, El s-a distins printre eroi: De pe calmucul său comos,

Căzu-n mocirlă curajos.

Beat turtă. Iară un franțuz L-a prins captiv zălog prețios.

Modernul Regul a zeu gelos —

Oricând nu-l gata de refuz: Pe datorie a goli O sticlă-două la Very! 37

VI Știe cu ifos să glumească, Să-și bată joc de câte-un prost; Pe-un om cuminte să-l prostească, Făcând o glumă făr de rost. Dar și flecarului glumeț îi da de hac câte-un isteț. Și-ades și el, ca prostănacul, Cădea-n capcana-l, fiert ca racul. Știa cu glumele-l obtuze Să fie veninos și-anost, Să tacă uneori cu rost. Iar alteori, ca să se-amuze, Pe prieteni i-ațâță chiar el, Vrând să provoace un duel î

1 Mărcuș Attilius Regulus general roman din secolul al II-lea î.e. n., renumit pentru comportarea sa stoică în captivitate cartagineză.

13 Evghenl Oneghin VII Tot el eu stăruinți împacă Pe doi certați, ținând, în trei, La masa lor brav să petreacă, Apoi să-și bată joc de ei! Șed alia tempora! A Deci fala (Ca visul dragostei momeala) Cu tinerețea-l spulberată; Făptură-acum astâmpărata, Zarețki-n umbra de acațiu Stă cumințit după furtună. Retras trăiește-n voie bună: Sădește varză, ca Horațiu, Crescând boboci și-nvață chiar Copiii săi abecedar!

VIII Prost nu era. Și-al meu Evghani Neprețuind inima-l rea,

Doar duhu-l pus pe sfătoșenii,

Priceperea lui le iubea Și chiar de-aceea, cu plăcere,

Avea cu el întrevedere: Și astfel n-a rămas mirat,

Când l-a văzut venind la sfat.

Dar, după prima salutare, Zarețki încă zâmbăreț - Vorbirea i-a-nterupt semeț, Dând a poetului scrisoare: Oneghin, către geam retras, Citind, pe gânduri a rămas.

IX E un bilet de provocare Scrisoare scurtă, sau cartela Prin care Lenski, cu onoare, Chema pe-amicu-l la duel. La pasu-l impulsiv din fire Oneghin astfel cu pripire Răspunse solului și el: Oricând e gata de duel. Zarețki, fără-ntârziere, Zorind spre casa lui, în grabă. Unde avea un car de treabă, Plecă. Evgheni în tăcere în sufletu-l nemulțumit Rămase singur și scârbit.

» Dar alte sunt vremurile (lat.). 156

Provocare la dud. 13

I Pe drept! Căci cercetând procesul, în intima lui judecată, El aspru și-a blamat excesul; întâi purtarea-l vinovată, Când a glumit chiar cu iubirea Lui Lenski, zădărându-l firea; Al doilea să lăsăm dojană: Să-și facă și poetul toană, Scuzat la optsprezece ani! Iubind pe tânăru-l amic, Evgheni trebuia un pic Să cugete! Regretă-n van: Mai bine chibzuia-nainte Om de onoare și cuminte!

XI Putea s-arate el simțire, în loc de-a se zburli ca fiară; Se cuvenea el cu iubire Să-l dezarmeze inimioara. „Acuma e târziu gândește, Țimpu-l pierdut. Și-apoi, în clește M-a prins bătrânul duelist: E rău, perfid și șantajist. Desigur, merită dispreț Cuvântul lui de mincinos, Dar șoapte, râsul pe din dos.”

Părerea publică-l la prețM: Resortul cinstei idol cum e Pe axa lui se-nvârte o lume!

XII Poetul, în pripita-î faptă, Fierbând de ură, clocotea; Nerăbdător răspunsu-așteaptă: Vecinul un triumf vestea. Acum, pentru gelos e praznic! El se temea de-acel obraznic, Să nu-l scornească iarăși glume: Să-l facă de rușine-n lume! Șiret, să nu-și ferească pieptul De ținta țevii de pistol: De-acuma n-o să tragă-n gol, Când l-o ochi în piept, de-a dreptul; Chiar mâini, la moară. - O să se-nfrunte, Vor trage-n coapse, sau în frunte!

XIII Urând cocheta nendurată, înflăcăratul Lenski, el Nu vrea pe Olga s-o mai vadă în pragul crudului duel. Apoi, lăsând-o mai domol, La urmă, dând doar un târcol,

Se pomeni iar la vecine: S-o dea pe Olga de rușine! ©ar ce să vezi? Ca mai-nainte, Fugind poetului în față, E gata ea să-l ia în brață, Din prag, privind la el cuminte: Speranță dulce-l flutura Precum a fost, așa era!

XIV De ce aseară. - Așa degrabă Ne-ați părăsit, fărăun cuvânt? De-ndată Olga îl întreabă. El ochii-și pleacă, în pământ: Pieriră-n suflet ură, ciudă, Și neagra-l gelozie crudă, Văzând privirea ei curată și gingășia ci de fată; Sorbind lumina ei senină, Gândi la ea cu-nduioșare și simte că-l iubit cu-ardoare și-acum, regretă cruda-l vină și-n inima-l cu ea-mpăcat: E fericit, e-nviorat!

XV, XVI, XVII Și trist, cu fruntea-ngândurată. Tăn fața Olgăi dragi ca ieri -Ulادimir iarăși nu-și arată, îngrijorateile-l dureri,; Gândește: „Fi-voi salvatorul! Nu voi lăsa corupătorul, Ou lingușiri și cu suspine. - Bă-l fure inimii virgine • iubirea desfrânatul vierme! Petala crinului s-o roadă Și «cu «trava lui neroadă, Să-nvenineze-a florii steme.” Aceasta-nseamnă, orice-ai zke, Că, rriiini. - Ne-duelăm, amke!

XVHJ Fi știut el care-l, Ge «n pieptul Taniei ardea Și de-ar fi bănuț Tatiana Ce crudă soartă-l aștepta Că Lenski cu Oneghin sortii Și-l pun în joc în

fața morții Se poate că iubirea sa Pe prieteni încă-l împăca! Dar pătimiFea ei e-o taină Și nimerii n-o deaeoperi.

«tei I

Oneghin n-o mărturisi, Iar Tatiana n-o destaină! Putea doar bănui
dădaca, Dar n-a-nțeles nici ea săraca!

XIX Distrat fu Lenski seara-aitreagă,

Când taciturn, când vesed iarăși; Cel legănat de Muza-l dragă Mereu cu
gândul e tovarăș I

Mai îngâna oîte-un suspin Discret și trist la alavecîn,

Privind la Olga rătăcit,

Șoptea: „Sunt tare fericit!”

Dar e târziu; gândind să plece, în pieptu-l inima se frânge: Cu drag de-
adio mâna-l strânge; Și ea, privind în fața-l rece: Tristeții vru să-l dea de rost:
Ce ai? Nimic! Și duș a fost.

XX Ajuns acasă, la pistoale Privi, strângând-u-lk-n cutie. Și,
dezbrăcându-se agale, Cu versai-l Schiller îi imbie.

Dar gândurile-l prind în plasă, în pieptu-l inima-l apasă: Ei vede-n
dragostea-l aprinsă, în frumusețea-l neînvinșă Pe Olga lui. Și cartea-ndată A-
nchis. Își moaie a sa pană, Scrie-o poamă diafană, Iubirii sale închinată; Citește
versu-l, cu tristețe, Ca Delviga, beat, pe la ospete!

XXI Dax versurile-l le-am păstrat și iată dar cum sună ele: „Ah, încotro v-
ați depărtat, Voi, zile-a primăverii mele? Privesc la ziua viitoare Și-ntreb: ce mi-
o aduce, oare? Dar ea s-ascunde-n giulgiul cetii, Zădărnicie-l clipa vieții. Și
dreaptă-l judecata sorții: Străpuns cădea-voi sub săgeată, Sau fruntea mea de-
o fi cruțată, la fel voi spune-n fața morții: Fii binecuvântată, zi, Sau noapte ce
mă vei răpi!

A. A. Delvig (1798-1831) coleg de liceu și prieten al lui Pufkin, poet și
admirator al cântecelor populare.

I XXII Sclipi-vă raza dimineții,

Și ziua va zâmbi frumoasă; Iar eu, în floarea tinereții,

Voi trece-n umbra-ntuneooasă î,

Și amintirea ta, poete,

Se va-neca în râul Lete.

Toți te-or uita; dar tu, fecioară Frumoasă, vei veni tu, doară,

Să-ni verși o lacrimă pe urnă,

Gândind: «El m-a iubit pe mine!

Și mie tristețele-l destine în zori de viață taciturnă,

Mi k-anchinat, el, dintre toți l»

Iubii», vin la al tău soț!”.

XXIII Deci ceață, umbra-ntunecata. (Romantic plin de pesimism! Deși, pe
bună judecată, Nu văd, de ce-ar fi romantism!) Dar Lenski, în sfârșit, în zori,
Lin ațipi la cântători, Cu chipu-l ostenit și pal, Pe vorbă nouă: ideal.

Dar numai ce-l cuprinse somnul Și în tăcutu-l cabinet,

Cu pas tiptil, intră discret Vecinul său: Mai doarme domnul!

Grăbește, că-l trecut de șapte!

Oneghin stă să ne aștepte!

XXIV Se înșela. Evgheni încă Dormea buștean în pat, pe când Cocoșii-n bezna cea adâncă Pe Vesper» salutau cântând. • Oneghin mai dormea profund, Iar discul soarelui, rotund, Se-nalță-n nor de vijelie: Și bat la geamuri din chilie Nămeții albi. Vrând să mai doarmă, Evgheni, din oulcușu-l moale, Nu se îndură să se scoale. Dar, în sfârșit, trezit de larmă, Perdeaua-și trage. Timpul trece El trebuia demult să plece.

• în mitologia greco-latină steaua lui Venus, adică Luceafărul serii, dar și al dimineții.

XXV Sună nervos. Guilâot valetul Franțuz s-a. Și ivit, supus Halat, papuci și cu pachetul De albituri i le-a adus. Oneghin repede se-mhracă Și slugii porunci să treacă Să-l țină (-n loc de aghiotant) Cutia lui de combatant Și-n sanie suind agale, în goană telegarii zboară; Și cere ajungând la moară Lepage 39-le cu țevi fatale. Iar sania cu telegari S-aștepte-n deal la doi stejari.

XXVI La moară, pe zăgaz tăcut Așteaptă Lenski-n nerăbdare; Zarețki meșter priceput - Vorbea de roți și piatră mare. Oneghin scuză-n grabă-și cere Pentru prea marea-ntârziere. Zarețki, duelist pedant: —Dar sunteți fără secundam?

C-avea-n duel metodă dreaptă: Pe-un om lat să-l întinzi în drum Nu se admite orișicum,

Gi-n stricte pravile de artă!

(De-aceea el și se cuvine Să fie lăudat în fine!)

XXVII Vreți secundam? Evgheni zice 5 Pe-ainicul meu monsieur Guillot Și cred că nu-mi veți contrazice Cuvintele, așa socot. Bărbat necunoscut, modest, Un om de treabă și onest! Zarețki buza și-a mușcat. Pe Lenski-oneghin l-a-ntrebat: Pornim? Hai, să pornim!

Nesigur Vladimir zise. Și s-au dus, Jos, după moară. Iar mai sus Doi martori: „om-de-treabă” sigur Și ou Zarețki fac tocmeala: Dușmanii-așteaptă răfuiala.

XXVIII Dușmani? De când, pornind asaltul, Setoși de sânge se-nfruntau? Adesea unul lingă altul Nu stau la masă, nu gândeau? Prieteni, ieri? Iar azi cu ură Privesc cu sufletul la gură: Doi monștri, ee-ntr-un vis urât Le strigă să se ia de gât,

Să se ucidă dușmănește.

Nu și-ar putea ei mâna strânge Pân ce nu și-au scăldat-o-n sânge?

Să se despartă prietenește?

O, vrajba lumii, uri haine!

Se tem de falsa lor rușine.

XXIX însă pistoalele sclipiră; Ciocanul bate în vergea și gloanțele se nituiră; Trăgaciul clămpăni. Curgea Albastră pulbere în țeva și cremenea fără zăbavă E prinsă-n dinții de oțel. Guillot stă supărat și el. Și-aruncă mantia dușmanii.

Zarețki treizeșdoi de pași A numărat pentru vrăjmași, Rostind ritos
cuvinte stranii. Și-l despărți pe-amici pe sol, Dând fiecărui un pistol.

XXX Acum porniți! Și fiecare,

Fără-a ținti cei doi vrăjmași —•

Unul spre cellalt cu răbdare Măsoară-alene patru pași,

Ca patru trepte către moarte.

Și un pistol sclipi de-o parte: Evgheni, neștintind în gol,

Ridică-ncet al său pistol.

Mai fac cinci pași lin măsurat.

Și-acuma sorții vor decide!

Când Lenski ochiul stâng i-nchide,

Oneghin trage. A sunat,

Fatala clipă! Și poetul Din mână-și scapă pistolul:

...XXXI Ducându-și mâna către piept, El cade. În priviri doar ceață E
moarte, nu e chin inept. Așa, din munte-un sloi de gheață,

Sub soare scânteind feeric,

Se prăbușește-n întuneric.

Oneghin simte lungi fiori,

Spre tânăr face pași ușori,

Zadarnic pe poet l-îmbie: El nu mai este: cântărețul Muri prea timpuriu;
înghețul L-a prins, ca floarea-n vijelie; În zori se vesteji-n zadar: S-a stins foc
sacru pe altar!

XXXII Sta nemișcat și-o umbră vană Pe frunte pacea-l tulbura,

Sub brațul stâng, din caldă rana Tot sângele îi șiroia.

Doar înainte co clipită în inima-l ce nu palpită! —

Zvâcneau nădejdi, iubire, ură,

Clocot de viață și căldură; Și-acum, ca-n părăsite case,

E gol, întunecat și mut,

Și viața toată s-a pierdut!

Vezi var pe geam, obloane trase,

Stăpânul nu e să te-mbie.

Dar unde-l? Cel de sus doar știe î.

XXXIII Plăcut îți e pe-un crud dușman Să-l zădărești cu-o epigramă,

Plăcut îți e, când pe-un tiran îl prinzi de coarne, fără teamă,

Iar el, privindu-se-n oglindă, își vede mutra lui pälindă.

Ți-e mai plăcut, amicul meu,

Când va urlă: „Sunt eu! Sunt eu!

Plăcut e, în tăcere mare,

Să-l pregătești sicriu cinstit,

Punând capacul țintuit De la distanța de rigoare: Dar, să-l trimiteți la
strămoși Nu cred că sunteți bucuroși!

XXXIV Și dacă țeava armei, toantă, Ucide-un tânăr, bun amic, Ce cu-o
privire arogantă, Sau c-un cuvânt te-agață-un pic, Ori la o sticlă desfundată,

Sărindu-l țandăra, deodată, La luptă mândru te provoacă: Aceasta cui poate să-l placă?

Dar ce ți-o spune conștiința, Când vezi lungit pe sol, deoparte, Unt om? Cu f runtea-n chin de moarte Ce-l hnpietrește-n veci ființa! Când, surd, chemarea nu-l pătrunde Și, mut, la strigăt nu-ți răspunde!

XXXV Evgheni, prins de remușcare, Striuagrad pistolu-n mâni nervos, Privi la Lenski, cu-ntrebare: Da! E ucis! Rosti tăios Zarețki: Sigur, e ucis! Privind la Lenski, ca-ntr-un tis, Oneghin s-a cutremurat Și, îngrozit, s-andepărtat. Zarețki, trupul înghețat, în sanie; —ca pe-o comoară îl urcă. Telegarii zboară,; Simțind stăpânul mort; se zbat. Și akargă-n goana-nfierbântată, Spre curte năvălind săgeată! I XXXVI.

Prieteni, voi jeliți poetul,
Pierdut în floarea tinereții,
Plin de nădejdi și cu regretul Că nu-și plini menirea vieții!
S-a stins! Vai unde sunt penaiții Și nobilele-l aspirații,
Simțiri și cugete curate,
Idei și gânduri avântate?
Și unde-l, vai, floarea iubirii.
Și setea muncii și-a științei,
Și foamea dulce-a suferințe».
Și voluptățile gândirii,
Și voi, năluci nepământești,
Poetice visări cerestL? L XXXVII Poate c-a fost spre bine-n kiine,
Sau pentru glorie născuți Și lira lui cu falnic nume În veac de veae i-ar fi crescut —

Prin cântee faima de po6t 5
Sau poate că în hu» e. - Neet,
Ar fi suit înalte trepte.
Ci-n viața veșniciei drepte El poate-a dus o sfântă taiaă,
Și sacrul sufletului foc S-a stins, în noapte, sub obroc, în Acoperit de-a morții haină; Și, la mormântul lui, în floare, în cânt nu-l vor slăvi popoare l XXXVIII, XXXIX Sau, poate, pe poet, în viață, îl aștepta o altă soartă; • Schimbat la suflet și la față, Sleit, bătea la altă poartă; De muză divorțând, el, dornic, își făurea cămin statornic; Și fericit, încornorat, Tânjean papuci și în halat; Gustând din cupa vieții dulce: La patruzeci de ani cu gută, Mâncând și bând stafie mută, Grăbind în patu-l să se culce. Și-n fine. - Ntre copii, nepoți Murea la vatra-l, plâns de toți.

XL Oricum n-ar crede cititorul: Poetu-ndrăgostit de vis, Frumos și tânăr, gânditorul, Fu de-un amic smintit ucis!

Pe locu-n stingă, de la. Satul Unde-și avu cuib inspiratul Poet doi pini îngemănați Cresc într-un trunchi îmbrățișați, în umbra lor, plugari la râu Privesc cum curg «lin la vale Și cu ulcioare vin agale, Secerătoare de la grâu, Să-și stingă eetea arzătoare Privind spre monument arare.

XLI Acolo. - N primăveri, când plouă, Pe câmpuri verzi, scăldate-n soare,
Privind la holdele cu rouă, Câte-am păstor, lingă mioare, Cu ochii triști, cu fața
suptă, Cânta, cârpod opinca-l ruptă; Sau câteo lină fecioară, Venind de la
oraș la țară, Aicea se oprea, semeață, Strunind fugarul său în frâu, La alba
piatră de la râu: Luându-lși voalul de ipe față, Citind inscripția de jale, Trist
lacrima, plecând agale.

I XLII La pas ea merge, pe câmpie, Gândind la Lenski tulburată, Că viața-
l cu zădărnice I-a fost iubirii închinată. „Dar Olga, unde-o fi? Gândește Pe
Lenski tot îl mai jelește? Și oum s-o mângâie, sârmana? Și unde-l sora ei,
Tatiana? Și unde e fugaru-ascet, Dușmanul tinerelor grații, Omul ciudatelor
distracții: Călăul junelui poet?” Acum de el nu pot vorbi, Dar mai târziu voi
reveni,: -; XLIII Acuma, nu! Deși iubindu-l Din suflet pe eroul meu, Acum la el
nu-mi este gândul. Dar, mai târziu, voi spune-o eu. Ci anii mei la aspra proză
Mă-mping, gonindu-mi rima rozS și-ți urma ei, cu pas alene, Ofcând, eu
zăbovesc cu lene. Și pana mea azi nu mai zburdă, Să zmângălească pe hârtie;
Ci ake visuri mă îmbie,

Și alte aspre griji m-asurdă, în larma vieții sin tăcere. Scârmând în suflet,
cu durere,

XLIV s Mijesc acum alte dorințe, Cunosc acum altă tristețe: Jelind apuse
suferințe, Daplâng ipierdittta-mi tinerețe O, visuri, visuri: dulci iluzii, Voi,
rimelor, la glasul Muzii, Demult, săltați de voie bună și-acum stați veștede-n
cunună? Demult? Și-acum, de bună seamă, S-a dus, în zbor de rânduneie și
primăvara vieții mek Precum glumeam fără de teamă), Nu se va-nă» arce
niciodată? Și-nmi bat treizeci de ani la poartă?

XLV Așa-mi bătu și-amiaza vâeții, O recunosc aceasta eu: V-ați dus voi,
ani ai tinereții, Cu voi s-a dus și-avântul meu! Vă mulțumesc. Pentru plăceri,
Pentru tristețe și dureri j I

Zburdalnicii, furtuni, ospețe și toate darurile vieții. Vă mulțumesc, dar,
tuturora! Cu voi, în larmă și-m tăcere, M-am desfătat eu, cu plăcere l Adio,
viața mea, aurora.

Cu suflet nou pornesc lla drum; Trecutul să-mi mângâi de-laoum!

XLVI Privesc napoi: Adio, umbre,

Unde cu ziMe-lmi pustii Se scurse viața-n patimi sumbre, în trudă și
zădărnicii.

Și tu, candidă poezie,

Imaginația mi-o-imbie Și focul sacru —• de sub spuză - în inimăni
aprinde, Muză,

Și nu lăsa să se răcească Poetjun sufletul de jar: Să se inverșuneze-amar.
Și, în sfârșit, să-ncremenească.»

Unde-n viitoarea de pe-aici Mă bălăcesc cu voi, amici! •

Capitolul al șaptelea „O, Moscova, fiic-a Rttiei iubită, Cu cine mai poți fi
tu asemuită f Dmâtriev a („Cum să nu-mi iubesc eu Moscova natală?”

Baratânski „Prigoană-a Moscovei f Ce-nseamnă să poți vedea întreaga
lume!

Și oare unde e mai bine?

Unde nu suntem noi anume!” Griboedov Goniți de raza primăverii Din munți cu creste argintii, Nămeții sub cupola zării Revarsă râuri pe câmpii. În dimineața cea senină, Zâmbește firea pe colină, Sub poala bolților albastre; Vuiesc pădurile sihastre Și-nimugurind, prind să-nverzească. Când după dajdie -albina Aleargă părăsind stupina, poet liric, fabulist i să». Dmitriev (1760-1837) tirc rus.

H A. G, Griboedov (1795-1837) autorul renumitei comedii satirice Prea multă minte strică, din care citează Pușkin.

Colinele prind să-nflorească ii Ce tristă -ești tu, primăvară,

Timp drag ou daruri de iubire I

Ce tulburare mă-oifioară,

Simt sângele în clocotire S Cu câtă trstă-nduioșare,

Cu câtă dulce alinare Mă chemi ta, primăvară fațgă,

La sânul păcii din viroagă!

Din amorțita mea tăcere,

Tuj viața, nu mă mai îmbii Cu vis, cu (dor și bucurii,

Cu alinare în durere?!

Și sufletu-sni Înțepenit Din noapte im -S-a mai ttefck?!

III Să n-avem, oare, bucurie,

Când frunzele, pierduten toamnă Cu primăvara iar învie,

Și zvon din crfng la vi Au, eu natura ce renaște,

Jn gând îndurerat ne paște: ISO Tânjim că anii ai s-au dus, Cu tinerețea ce-a apus? Au, poate, ne revine-n minte, Un vâs poetic ce-nfioară, De-o altă veche primăvară, Ce prinde-n inimi să ne cânte, Visând o țara depărtată, Cu nopți și lună fermecată?; Iv E timpul vostru, trândavi leneși,

Libovnici epkureeni,

Sub: Levșin41 fericiți pui penesi Născuți în puf, pretorien; Priami ai zărilor rurale,

Voi, doamnelor sentimentale!

Vă cheamă dulcea primăvară,

Cu toții să porniți la țară,

Unde e trudă, câmp în floare,

Timp cald, cu nopți de inspirații,

Prielnice pentru tentații.

La câmp, amiciy cu nerăbdare: Landouri, briște, echipaje Porniți la drum, de la orajei O, cititor mărinimos, în butca ta din țări străine Lasă orașul zgomotos Unde ai dus-o iarna bine; Cu muza mea capricioasă Hai în dumbrava răcoroasă Tot foșnetul să-l auzim Pe lingă râul anonim. Pe unde, ros de plictiseală, Oneghin însuși a iernat Vecin cu-al Tatianei sat, Codana plină de sfială. Dar el acum pe unde este? Pieri și urma-L, ca-n poveste.

VI La câmpu-mprejmuit cu dealuri, Să mergem dar la râuleț, Ce curge, șerpuid în valuri, Sub bolți de tei unde răzleț Cântă în nopți privighetoarea și un măceș și-arată floarea, Iar râul murmură ca-n vis; Sub doi pini gârboviți stă

scris, Pe fața pietrei funerare,: „Aici Vladimir Lenski zace, Murind viteaz, visează pace.

În anul Domnului cutare. Răpus. la umbra de brădet. Dormi pururi, tinere poet!”

VII Prin crengi de pini, în primăvară, Trist vântul, mângâindu-l urna, Oftă k piatra funerară, în taină ilegănând cununa. Și-n fapt de seară două-amice Tăcute des veneau aice: Se-mbrățișau sub disc lunar Lângă mormânt plângeau amar. Iar azi. Stă monumentul trist, Uitat de toți, pe cărăruie Crescură spini. Cununa nu e. Doar vreun păstor (și el artist), Bătrân cărunt, cu fața suptă, Cânta, legând opinca-l ruptă.

VIII, IX, X Sărmane Lenski! După tine Nu mult a plâns a ta mireasă: Nu «ui oftează cu suspine,

Și-n doliu nu-ți e credincioasă;» Un altu-l mângâie durerea, Cu lingușită iui iubire, Flatându-li vanitoasa fire. Acum iubește ea ulaul; Și uite-o ou el împreună, i Lingă altar stă sub cunună împărtășindu-l tot elanul: Privea cu ochii în pământ, Rostind voiosul jurământ.

XI Sărmane Lenski! Au, sub huma Grea tresări-vei în mormânt, Trist cântăreț, aflând acuma Trădarea-n nou-l legăanânt? Sau, adormit pe râul Lete, Tu fericit visezi, poete și-n lumea tainică și mută, Dormi dus în umbra cea tăcută? Așa, cuprinși de grea uitare, Vom adormi și noi, în ani și glas de-amki și de dușmani, Nu ne-o trezi din nepăsare: Doar ceartă de moștenitori Prin zarva-l ne va da fiori.

XII De-un timp, al Olgăi glas sprintar La Larini nu-l de auzit: Chemat de-un ordin nilitar El a plecat; ea l-a-nsoțit. Bătrâna foarte-ndurerată, Părea că ceasul îi sunase; Tatiana lacrima-și secase: Ca moartea palidă și tristă, Privea cu împietrita-l față, Lipsită de elan și viață. Trecând pe-ai casei în revistă, Perechea salutări le-mparte Tatiana-l petrecu departe.

XIII Și lung, prelung din urmă lor, Privea Tatiana-n vâl de ceață: S-a dus amica anilor De bucurii și jale-n viață. S-a dus, în zbor de porumbiță, Intima vieții ștregărița, Menit i-a fost acum, de soartă, De-a pururea să se despartă. De-acuma singură o umbră Privea-n grădina lor pustie: Nimica-n suflet n-o îmbie.

Pe fața-l împietrită, sumbră,

Curg lacrimi picuri mari de rouă Și inima-l se frânge-n două.

XIV Și, în tăcerea-l solitară, Mai tare patima-l saprinde, Pe-Oneghin de departe, doară, în trista-l inimă-l cuprinde. N-o să-l mai vadă niciodată, Datoare e ca viața toată Că fratricid să-l poarte ură. S-a stins firava lui făptură Și nimeni nu-și mai amintește De el: logodnica semeață Altuia i s-a dat pe viață, După poet nu mai tânjește! Doar două inimi, când și când, De ce-n zadar l-or fi plângând?

XV E seara și pe cer se stinge Lumină-n zumzet de amurg și hora veselă se frânge; în văi domoale ape curg,

Iar peste nu, în noapte, focuri Aprind pescarii pe alocuri. Și luna tocmai din tărie Argintu-și varsă pe câmpie. - Tatiana-n noapte rătăcea Și de pe deal

zări, deodată. Un sat și-o curte luminată, Grădina, râul din vâlcea. Ea trist privi și, tulburată, Des prinse inima să-l bată.

XVI De îndoieli e încercată: „Să plec napoi, să merg nainte?

El nu-l aici ca altădată; Să-l văd doar casa”-și zise-n minte Grădina, curtea lui pustie,

Din deal în gând mereu o-mbie,

Și pironind trista-l privire,

Tatiana stă-n nedumerire.

Dar intră-n curtea părăsită Și câinii, buzna dând, o lătră; La strigătu-l de iingă vatră,

Copiii sar într-o clipită,

S-o apere cu toți o droaie —

Scăpând pe Tania de-o potaie.

15 Kvgheni Oneghin I

XVII VLn să văd curtea boierească, Se poate? Tania îi întreabă. Copiii, gata s-o servească, Aleargă după chei, la babă. Anisia, grăbind spre dânsa, în față-l ușile deschis-a. Pe Tania-n casa cea pustie îndată pașii o îmbie, în cuibul unde-acel erou Trăi. Vezi tacul trist în sala Tăcut cum stă pe masa goală De biliard. Și pe birou Cravașa-l. Tania stă-n ungher. Aici, lângă cămin, stingher XVIII Boierul sta Anisia-l zise Cu Lenski, cu vecinul, bietul, Luând ei cină-n doi, aice, Pofțiți, acesta-l cabinetul, Aici dormea, sorbea cafele» Vechilu-aici da socotele Și cărți citea dis-dimineța; Aici își petrecea el viața Și domnul mare. - Al său părinte; Duminică și-n zile mari, Punând pe nasu-l ochelari, Jucam noi cărți, țiu bine minte! Sărmanul! Dumnezeu să-l ierte Și în mormântu-l să nu-l certe!

XIX Cu ochii plini de-nduioșare,

Tatiana-n jurul ei privea La toate, plină de mirare,

Și-n sufletu-l se-nviora Cu dulcea-l patimă nestinsă; Pe masă candela sta stinsă,

Și-un vraf de cărți; în colț retras,

Un pat, sub covoraș de-atlas; Lunare raze drept colan; Pe un perete ca blazon —

Portretul lordului Byron Și-un bust de bronz dârz corsican Tricorn pe tâmpk încruntate Și brațele-l încrucișate.

A Bustul lui Napoleon I. 15 189

XX Tatiana-n cabinet rămasă Privea la toate fermecată.

Târziu. Vânt rece. Noaptea-și lasă Pe crâng tăcerea-ntunecată.

Pe văi și râu se-așterne ceață.

Iar luna se-adumbri la față,

Sub nori. Tatiana-ntârziată Se cuvenea a fi plecată De mult. Dar grija-l și-o ascunde în inima-l, oftând cu jale; Spre casă când pornește-agale, își cere voie a pătrunde Aici, la curtea boierească,

Să vină cărți să mai citească.

XXI Tatiana de la chslăriță, Rămas-bun își luă la poartă. Dar pasul ei cu sânguina, A doua zi, din nou o poartă Aici. În cabinet, tăcută, Rămâne singură. - Abătută, Uitănd de lume și-n suspin Prelung își plânge-amaru-l chin.

Apoi a prins să răsfoiască Prin cărți, ca un copil distrat, Dar conținutul lor ciudat Atenția-l știu să-l sporească: Și ea în tainice volume Descoperi o nouă lume.

Xxrr Deși știm bine că Evgheni Demult de cărți s-a săturat, El operele unor genii De surghiunire le-a salvat: Ici bardul lui Ghiaur și Juan 2 e Și alte două-trei romane, în care secolul avan Cu omul lui contemporan Aproape-l zugrăvit fidel, Cu sufletu-l destrăbălat, Sec, egoist și îngâmfat, Romantic, mândru și rebel, Cu mintea-l, stup de răutate, Tierbând în acțiuni deșarte.

A Ghiaur și Don Juan nume ale lui Byron.

Protagoniștii poemelor cu acekți XXIII Păstrau și azi multe din pagini Sublinieri de unghii fine Și-atentă iscodea imagini Cu ochii plini de agerime: Tatiana se-arăta mirată De-un gând, de-o faptă minunată De care-a fost cutremurat Oneghin, când le-a relevat. Și vede ea pe marginalii, Tot ce-ansemnat creionul lui. Și pretutindeni sufletu-l Se-nfiripează din detalii: Printr-un cuvânt, o exclamare, Un semn tăcut de întrebare.

XXIV Și-acum Tatâana mea „începe Câte puțin a înțelege Pe cel ce nu-l putea pricepe Și taina prinde să-l dezlege. Acuma vede după cine A trebuit ea să suspine: Că e un trist original, Un înger, demon infernal, Ce e? Un ins cu ciudățeniei?

Un moscovit ce joacă-n roî, Sub mantia lui Childe Harold? Un interpret printre vedenii? Un lexicon modern să fie? Au nu-l cumva o parodie?

XXV Atunci enigma-l dezlegată?

Atunci cuvântul e găsit?

Dar țimpu-l scurt. E așteptată,

Acâș de mult să fi sosit.

Aice, grijulii, vecinii Ținură sfat în preajma emir: Ce să mă fac? Tatiana-l mare Bătrâna spune cu-ntristare -

Doar Olga-l mult mai tinerică,

Și-ar trebui cu lumea-n rând S-o văd pe Tania mai curând,

Dar nu mai pot să fac nimica: La toți ea le refuză mâna.

Trist rătăcind prin crâng, într-una.

XXVI S-o fi îndrăgostit? De cine? Buianov o ceru: refuz; Și Petușkov la fel, vezi bine! Pâhtin husarul iar mofluz S-a dus îndrăgostit lulea De Tania! Naiba-l zbenguia! Gândeam c-acuma nunta-l gata! De unde? Iar refuz, netoata!

Măicuțo, eu atâta zic,

La Moscova, la Mici de fete! Acolo mofturi n-o s-arăte!

O, Doamne, dar câștigu-l mic! «O iarnă tot o să te-ajungi! De nu, ți-om da și noi din pungii!

XXVII Cu-aceste vorbe sfat cuminte -Bătrna planul și-l încheagă, La socoteli luând aminte: La Moscova o iama întreagă Trăi-vă biata Tatiană, Șo vadă lumea orășană în frumusețea-l naturală, Modestă și provincială, Cu

demodate toalete și vorba ei înapoiată, S-o-nfrunte Moscova-n gâmfată, Ochiri de fanți și de cochete!; Vai, ce rușine! Ah, mai bine Să steaua pădurile-l virgine!

XXVili Trezindu-se cu prima rază,
Acum la câmp grăbește ea; Privind în juru-l, se-ntristează,
Duios la toate le vorbea: „Adio, pașnice coline,
Voi, munți cu vai și râuri line,
Și voi, umbroaselor păduri,
La sânul falnicei naturi,
Și veselă și vie-n toate: Vă schimb lumina dulcea păci,
Cu larma capitalei reci!
Adio, sfânta libertate!
De ce grăbesc la altă poartă?
Ce-o să-mi ofere cruda soartă?

XXIX Plimbă rea-și prelungește-acum Când pe-un colnic, când la pârâu,
Tatiana-și pironeste-n drum Privirea-l cu păreri de rău. Că-l sunt prieteni vechi
și dragi Și câmp și codrii verzi de fagi, Cu cari pe rând se sfătuia, Că vară se
călătorea. Sosi și toamna aurită; Natura se îngălbeni, Cu flori de jertfă se-nveh.
Din bolta nordica-mpietrită Porni un vaier și-n persoană Sosi fermecătoarea
iarnă.

XXX Veni, se risipi în pale Pe crengi, pe arbori albă floare; Cover se
așternu pe vale,

Pe câmp, pe dealuri, pe ogoare.
Pe țârm și nuri nemișcate,
Dregându-și punțile-argintate,
Sclipi și gerul peste țarnă: Bine-ai venit, măicuță iarnă!
Doar Tania nu e bucuroasă,
Nu se grăbește-a întâlni,
Albi, primii fulgi; a-și răcori Obrajii cu nămeți, voioasă,
Să-și spele fața-l: nu! Tatiana Din drumu-l vrea să-ntoarne iarna.

A Aluzie la ritualurile păgâne care cereau împodobirea altarului de jertfă
cu ghirlande de flori.

XXXI Ziua plecării întârzie, Sosi și ultimul soroc. Trăsura hârb de fierărie
Fu dreasă pentru pocinog, Formând convoi din trei căruțe, Cu fel de fel de
catrafuse: Tingiri și scaune, saltele, Borcane multe, canapele și cuști cu gaițe,
cocoși, Castroane, lăzi, etcetera Și ce comoară mai era. Plâng unii șerbi; alții,
voioși La carele cu hodoroabe înhamă optsprezece gloa”be.

XXXII Trăsura mare-l înhamată; Cu prânzul la bucătării,
Zoresc. Chibitca e-ncărcată; Se iau la hartă surugii Și babe. Pe-un
schelet de gloabă Stă primul vizitiu cu barbă; Și slugile băteau plocoane,
Urând drum bun pentru cucoane.
Spre porți trăsura de onoare Porni. „Adio, curți tăcute!
Adio, plaiuri cunoscute!
Ne-om mai vedea, vreodată, oare?” „ „
Și picuri grei de suferinți,

Din ochii Taniei curg, fierbinți.

XXXIII Când binefacerea culturii Ne-o trece granița târziu,
Cu timpul, dând imbold naturii, (Cum filozofii-n table scriu,
Se pare, peste ani cinci sute)

Avea-vom și noi alte rute,

Tăind Rusia cu șosele,

Și poduri ghintuite, grele,

De fontă, arcuind pe-abis,

Vor trece peste văi și râuri; Tuneluri cu boltite brâuri Vor sfredeli prin
munți, ca-n vis; întreaga lume creștinească» în gări tractire-o să găsească.

XXXIV Dar azi la noi sunt drumuri rele4S, Cu poduri vechi ce putrezesc;
Prin stații ploșnițe rebele Și purici noaptea te sfârșesc.

Nici birturi nu-s. În izba rece, Sub ochi un Preiskuranta îți trece
Flămând, mâncări inexistente Trezindu-ți pofte violente. Prin sate meșteresc
ciclopul La foc domol, suflând în foaie, Dreg cu ciocan și nicovale Produsul slab
al Europei, Blagoslovind și deal și vale. Și toate râpele natale!

XXXV Dar când în drum fulgi albi se-aștera Călătoria e plăcută: Stih
searbăd dintr-un cânt modern,

Și calea iernii e bătută.

Automedoniib mână iute,

Și zboară troici pe întrecute Iar stâlpii verstelor c de brazi, îi vezi la fel ca
pe-un zăplaz 4S.

Dar biata Larina, sârmana,

Temându-se de cheltuială,

Listă de prețuri (germ.).

B Automedon, scutierul și conducătorul carului de luptă a! Iui Ahile, a
devenit sinonim cu vizitiul iscusit.

C Stâlpi vopsiți cu dungii negre și albe, pentru vizibilitate, c indicau
verstele (mai puțin de un kilometru).

Plutea-n chibitca ei domoală și, desfătându-se, Tatiana S-a săturat de
zări sterile De șapte nopți și șapte zile.

XXXVI Dar sunt aproape! Merg zorite, Spre Moscova din piatră albă; Ca
jarul, crucile-aurite. Pe turle scâpărând în salbă, Ah, frate, vino să le-admiri!
Clopotniți nalte, mânăstiri, Grădini cu ronduri și palate. Cum îți se-arată-n față
toate! Ades, în trista-mi pribegie, Cu soarta mea rătăcitoare, O, Moscova, cu-
nduioșare, Gândeam la tine în urgie: O, Moscova, ce mult grăiești, Tu unei
tăiate rusești!

XXXVII Și iată-n preajma-l cu dumbravă, Petrovsk, castelu-ntunecat Stă
mândru de recența-l slavă: Napoleon c așteptat Zadarnic beat de fericire, Să-l
facă Moscova primire, Dând cheia porților Kremlin: Nu, n-a vrut fruntea să-și
încline în fața lui înghenuncheată! Nu sărbătoare falnic dar Ci foc, potop
incendiar, Ia pregătit, nenduplecată! Deaici eroul, de departe, Privea la Moscova
cum arde!

XXXVIII Adio, martor al căderii Din slăvi, Castel Petrovsk! Fecior, Hai, mână! Porțile barierei Albesc. Pe Tverskaia b dau zor Palatul lui Petru, așezat pe șoseaua Petersburgului, nu de-mparte de porțile Moscovei. După incendierea orașului, în 1812 găfapoleon a fost silit să se mute din Kremlin în acest palat pe t-care, atunci când Moscova a fost despresurată, francezii l-au jefuit și incendiat. • f, b Strada Tverskaia (azi Gorki) una din arterele prin-lcipale ale Moscovei, în prelungirea șoselei Petersburgului (astăzi Leningrad), ducând până la Piața Roșie.

Prin gropi și hopuri hodorabe: Fug chioșcuri, prăvălii și babe,

Și felinarele-n sclipiri,

Livezi, palate, mânăstiri,

Buharib, grădini de zarzavaturi,

Mujici și precupeți, vitrini Pe bulevarde cu lumini,

Cazaci și farmacii și caturi,

Și porți cu lei străji la răscruci —

Și-n stoluri negre ciori pe cruci.

XXXIX—XL Plimbarea (drumul lung dezgustă!)

O oră-două le mai poartă,

Și-n Haritonia b îngusta Trăsura se opri la poartă; La bătrânică lor mătușă,

Cea ofticoasă, bat la ușa.

Și le-a deschis, călcând mărunț,

Un biet bătrân, calmuc cărunț Cu ochelari și-n rupt halat,

Ținând ciorapul vechi în mână.

Când a văzut-o pe bătrână,

Prințesă-n patu-l a țipat.

Cu lacrimi se îmbrățișară Și fericite exclamară: Cultivatori de zarzavaturi veniți din Buhara. Haritonie străduță mai dosnică, un lundac.

XLI Princesse, mon ange! 3 —

Pachette! Alina. Visez? Câți ani, e greu de spus î Pe mult timp? Draga mea l

Cuzina l la stai! O, ce minuni de sus! Zău, pare-o scenă din romane.

Și-aceasta-l fiica mea, Tatâana.

Ah, Tania, vino lingă mine, Visez cumva? Îmi pare bine! Cuzino, Grandison. Ții minte?

Cum Grandison? Da! Gran dison! Țin minte. Unde-l acel domn?

Aici, la Simion cuminte Trăiește. M-a și invitat Când fiul și l-a însurat.

XLII Dar celălalt? Sunt sumedenii De spus! Așa-l că pe Taniușa Măine o ducem la rudenii: Mă tem că n-o putea mătușă Să meargă: simt piciorul greu, Mă mișc, târându-mi-l mereu, • Prințesă, îngerul meu! (fr.). 16 203

Dar voi de drum veți fi trudite, Hai la odihnă! Pasămite și bucuria mi-e povară.»

Nu numai jalea. Sufletele! Vai, bătrânețele sunt rele. Și viața-l tristă și amară și bătrânică istovită Căzu de tusa-năbușită.

XLIII Tatiana se înduioșează,
De a bătrânei dezmiardare: La viața-l din iatac visează,
Trist regretând a ei schimbare.
Sub perdeluțe de mătăsii,
Pe pleoape somnul greu se lasă.
Să sune clopotele prind,
O zi de truda prevestind.
Atunci și Tania, trezită,
Tăcut se-așază lângă geam,
Privind la geana de mărgean,
Dar nu-l câmpia ei iubită: Străina curte vede azi Cu grajduri, cuhnie și
zăplaz.

XLIV Pe Tania. - N orice zi, aice O duc! A mese, la rudenii: Pe la bunici,
pe la bunice Să-l vânture tingirea lenii.

Venind la rude de departe,
Toți dezmierdări prind a-l împarte Și exclamări și pâine-sare: Cum a
crescut Tatiana mare! Eu, doar mai ieri o botezai!

Eu o țineam la sân, păpușă L. Tot ea cu dulciuri o-ndopai! Îi spun
bătrânele în cor: Cum mai trec anii nostri-n zbor!

XLV La ele nu-l nici o schimbare; E totul după obicei: Princesse Hellene,
mătușa, are Scufia ei de tul temei.

Fardată e Lukeria Lvovna; Sac cu minciuni Liubov Petrovna Ivan Petrovici
fără har; Simion Petrovici tot avar; Pelaghia Nicolavna tot Amică cu M-onsieur
Finemouche,

Cu-același șpiț și soț ghiduș,
La club rozându-și câte-un cot.

I Bărbat supus și surd-cimpoi, ă, bea ca pentru doi.

XLVI Pe Tania o îmbrățișează La Moscova tinere grații, întâi tăcut o
cercetează Din cap pânlă picioare! Alții Găsesc la ea câte-o scădere:
Provincialele-l maniere, Cam palidă și cam gingașă, în totul însă-l drăgălașă! Și,
devenind mai naturale, Se împrietenesc cu ea: O pupă. - O prind a mângâia Și
bucle-l fac după taclale. Și toate-apoi îi fac discrete, Destăinuirea lor de fete!

XLVII Străine și-ale lor victorii, Nădeji și visuri și iubiri, Curg în povestea
șezătorii, Ușor brăzdată-n clevetiri. Apoi și ei, ca să-și resfire A inimii
destăinuire, îi cer drept plată, dinadins; Dar Tania, ca-ntr-un tainic vi Ascultă
graiul lor isteț: La toate fără-mpărtășire, Copleșitoarea ei simțire, Comoara-l
sfântă, fără preț, în fundul inimii ji-ascunde și nimeni taina nu-l pătrunde
XLVIII Tatiana-n convorbiri dorește Să afle tot și să asculte: Dar în salon se
flecărește, Se vântură cuvinte multe, Discuții palide, confuze, Chiar clevetirile-s
optuze. Cuvinte fade și uscate, Minciuni năstrușnice și plate, Nu scapă-o vorbă
mai cu haz, Un gând să scapere nu poate Din mințile întunecate și-n inimi,
provocând necaz, O glumă pe netoți nu-l cearta Ești searbădă, lume deșartă!

XLIX Iar tinerii de la Arhivă a Privesc la Tania cu mândrie, Bârfind cu
toții de-o potrivă, își rumegă a lor prostie. Un tăntălău fără-ndoială Găsi că este

ideală. Și rezemat de-o ușă scrie, Vrând să-l dedice-o elegie. Iar la o tușă cam uitucă Văzând-o Viazemski. Firește, Pe buze zâmbetu-l sădește. Și-un bătrânel, purtând perucă, Privind fetița ce visează, De dânsa se interesează.

Acolo unde Melpomena b Urlându-și tragicele-l fapte Și-agită mantiile mondene în fața gloatei nemișcate Și, unde Thalia c vestită Doar prin aplauze-l trezită, a Un grup de tineri funcționari de la Arhiva Ministerul» Afacerilor externe de la Moscova. B Muza tragediei. C Muza comediei.

Și Terpsihora mimai ea Pe tineri spectatori mișca, (De-acele vremuri fabuloase, Ca voi și eu am fost pendinte), Ea n-a atras luare-aminte Lornietei doamnelor geloase. Și nici privirile experte, Din stal și lojele inerte.

LI O duc pe Tania la baluri,
Acoîo-l cald și-nghesuială,
Mazurca tuna-n ritm de valun,
Perechi se-nvârtejesc în sală; în roaleta lor ușoară Frumoasele sclipesc în seară; Și-rt cerc, buchetul de mirese Provoacă sentimente-alese.

Aici trufașii eleganți Adopră mutre insolente,
Plimbând lomete neatente; Aici husarii aroganți Apar în zomăit de pinten,
Sclipesc, înving și zboară sprinten.

LII Lucesc în noapte mii de stele,: Și. Moscovite frumuseți; Dar mai frumoasă decât ele; E iuna-n cerul ei semeț.

La fel și tu, când toți te-admiră,
Eu nu-ndrăznesc să-ți cânt din liră,
Căci strălucești și tu, ca luna latre femei și fete una!
Cu ce pași grațioși, cerești,
Ușor aluneci pe pământ!
Ce piept, cu gingășii de-avânt; Cu ochi serafici, îngerești!
Să tac, destul! Plătii tribut Eu nebuniei În trecut.

LIII Zvon, Sârmă, hohote, plocoane, Galop, mazurca, vals. Distrată, Lingă mătuși, între coloane, Tatiana stă neobservată. Privește neatent la lume. Șj. - N pieptu-l ura crește-anume: A.ici se-năbușă, iar gându-l O poartă, dorul legănându-l. La satul cu colibi sârmane: Țărani săraci pe câmp tăcut, Unde curgea un râu pierdut, La flori, la scumpele-l romane și unde, sub alei de tei, Ieșise el în calea ei.

LIV Așa, departe-o poartă gândul,
Uitând de lume și de bal,
Dar chipu-l, dintr-un colț, pândindu-l,
Din ochi n-o pierde-un general.
Mătușele semn își făcură,
Ba mai primi și-o-mbolditură,
Și fiecare îi șoptește: La stânga repede privește!
La stânga? Cum? Dar ce să fie?
Ce-o fi să fie! Uite. - Anume.

În cerul înțesat de lume, Vezi, două uniforme-mbie: El s-a desprins. Stă mai retras. Cum, generalul ăsta gras?!

LV Aici, pe draga mea Tatiana, O felicit pentru succes! Și plec la drum, privind icoana Eroului de liră ales!

Și-acum atât, doar un cuvânt: Pe-tânărul amic mi-l cânt, Cu ciudățeniile- l toate și, fie-mi binccuvântate, A mele munci, epică Muză! Și dă-mi tu credincios toiag Să nu mai rătăcesc pribeag! Destul! Arunc povara dusă Dând clasicismului obolul: îndeplinii cu cinste rolul.

Capitolul al optulea Fare thec well, and if for ever, Still for ever, far ihee well. Byrtm b Pușkin parodiază aici eroice clasice.

Pompoasele invocații ale epopeile» în zilele când în grădina Liceului creșteam senin. Din Apuleiusb luând lumina, Din Cicero citind puțin, Când lebedele cu suspine Chemau din tainice coline Pe-aibastru lac, în primăvară, Veni și Muza-mi solitară; Și-n studenteasca mea chilie, Părea că sunt la un banchet, Iar Muza îmi cânta discret De vesela copilărie Și de străvechea noastră slavă -Visarea inimii suavă.

B Adio, iar dacă-l pentru totdeauna Atuncea pentru totdeauna, adio!
(Engl.)

I k Lucim Apuleius scriitor latin din secolul al II-lea, au-teruâ romanului fantastic și satiric Măgarul de aur.

II Și lumea o-ntâlni cu drag; Succesul prim ne-a-ntraripat; Derjavin a cel bătrân. Din prag. Murind, ne-a binecuvântat.

III Și impunându-mi ca o lege,
Doar pasiunea arbitrară,
Simțind cu gloata se-nțelege —
Grăbii cu Muza mea sprintară!

În larmă de ospăț, la praznic, s De rond, în miez de noapte groaznic, a G. R. Derjavin (1743-1816) cel mai de seamă poet rus al secolului al XVJII-lea, care i-a prezis iui Pușkin an viitor strălucit.

Și la nebunele ospete, În dar, frumoasă-l tinerețe Și-aduse tânăra bacantă Și oaspeților, la beție. Ea le cânta cu frenezie: Și junii o curtau, galantă, Iar eu și-amicii, cu mândrie, Priveam la Muza mea zglobie.

IV Curând, de cercuri amicale Eu am fugit. Ea după mâne. Și Muză-n taciturna-mi cale, Alinătoare de destine, Mă fermeca cu tainic glas! Și-ades, prin munții din Caucaz, Ea, ca Lenore-n nopti cu lună, Cu mine călărea-mpreună! Pe țărml falnicei Tauride, Adesea mă chema să-ascult Al mării vuiet în tumult, Șoptituâ glas de nereide a: Eternul valurilor cor Imn înălțat spre Ziditor;

• Nimfele mării, fiicele zeului marin Nereu.

Uitând de baluri și ospete, De capitala depărtată, Cu gloata șatrelor răzlețe, Ea prin Moldova întristată Printre nomazi a rătăcit Și-acolo s-a sălbăticit: Uitmd de graiul zeilor Pentru săraca limba lor Și cântul stepelor, gingaș. Deodată, tot se primeni Și în grădina mea veni Ca domnișoară de oraș Cu gândul trist în ochi senini Și-o carte franțuzească-n mâini.

VI Și astăzi pentru prima oară Las Muza-mi la raotit⁴⁴ să vie. La zâna stepei, subțioară, Privesc cu multă gelozie. Prin rândul strâns de-aristocrațx, De militari și diplomați, Printre cucoane cu emfază Ea trece-ncet și se așază,

Privind lămuritoarea lume, în rochi și haine elegante,
Ce gazdei vorbe-l spun galante; Bărbații-n negrele costume, în jurul doamnelor de seamă Sunt ca la un tablou o ramă»

VI t „ îi place mândra prezentare,

Oligarhia perorând,

Și atmosfera de rigoare; Cu ranguri, vârste rând pe rând.

Dar cine în selecta gloată,

Tăcut, cu fruntea-ngândurată.

Sta între toți ca un străin?

Prin față-l se perindă, vin Și pleacă roiuri de vedenii.

Pe chipu-l ce vezi? Plictiseală?

Orgoliu-nfrânt, chin de-ndoială?

Dar cine-l? Nu cumva Evgheni?

Să fie el? De bună seamă!

De mult e-aci? Ce dor îl cheamă?

VIII Același e? Ori s-a smerit? Sau face pe originalul? Cum s-a întors, mai umilit? Sau va stârni mereu scandalul? Cum se prezintă-acum? Melmoth

Cosmopolit, sau patriot, Childe Harold, quaker b ipocrit,

Cu altă mască-mpodobit?

Sau, simplu om de treabă, cată A fi ca tine, ca o lume,

Precum l-aș sfătui, anume: Să-și lase moda perimată,

Destul a zăpăcit o lume.

L-ați cunoscut? Doar după nume î IX De ce cu-atâta aroganță Vorbiți voi despre el grăbit? Nu pentru că, din ignoranță, în toate judecăm pripit?

» Protagonistul romanului Melmoth vagabondul de Chatt Maturin (1782-1824), care aducea oamenilor numai nenorocii împotriva voinței lui.

B Membru al unei secte religioase din America de Nord,

Că sufletele-nflăcărate, Ca orice mediocritate, Stârnesc surâs și răzmerițe; C-o minte nu se-ncurcă-n ițe; Că vorba plină de-ngâmfare Adesea o luăm drept faptă; Că nerozia-l rea, nedreaptă; Că la cei mari nimicu-l mare și că banalitatea, dar, Ne-a năpădit și nu-l bizar?

X Ferice de-acel tânăr care De june s-a maturizat și gerul vieții temerare Treptat cu anii l-a-ndurat; Fantome n-a vista nicicând, Mondenii nobili nesfidând; La douăzeci dandy în notă; La treizeci însurat cu dotă; La cincizeci s-a eliberat De datorii și obligații și gloriei, bani și decorații, Pe toate le-a cules, treptat. Și despre el auzi curent: N. N, bărbatul excelent!

17 Evgheni Oneghin XI E trist să cugeți că-n zadar O tinerețe ne-a fost dată,

Că ea ne-a înșelat amar Și-a fost de noi și ea-nșelată; Să știi că bunele dorinți Și visurile dragi, fierbinți,

S-au irosit, în vânt îndată,

Ca frunză-n toamnă spulberată.
E trist să tot privești în față La mese pururi înșirate,
Ca la o ritualitate,
Și-n urma gloatelor, în viață,
Să mergi codaș, fără-o dorință,
Nempărtășind nici o credință.

XII Nu e plăcut (vă rog, fiți drepti!) Să fii subiectul de scandal și între oamenii deștepți Să treci drept un original; Să-ți meargă vestea de smintit, Sau de un monstru îndrăcit, Sau cum e și eroul meu Oneghin „Demonul” cel rău,
Ce și-a ucis (cumplit a fost!) într-un duel pe-un bun amic; La vârsta lui să fii nimic, Tânjind în viață fără rost: Să n-ai nici slujbă, nici soție, Să lăncezești în trândăvie.

XIII Pătruns de-o tainică mustrare, în alte părți mereu s-ar duce, (Povară grea, chinuitoare, A celor care poart-o cruce); Curând își părăsi conacul, Ogorul și pădurea, lacul, Pe unde jalnic i se-arată Tăcuta umbră-nsângerată. Și-n rătăcirea-l fără țel, Cuprins de patima-l se-avântă: Dar hoinăria nu-l încântă și-acum, sătul de toate, el Se-ntoarce-n cercul lui banal, Ca Ceațki a de pe vas, la bal.

I Personaj din celebra comedie Prea multă minte strică a jului Griboedov. După ce a Jipsit din patrie timp de trei ani, chiar în ziua întoarcerii sale la Moscova a luat parte la un bal.

XIV Deodată lumea s-a mișcat,
Prin sală trece-al șoaptei val.
De gazdă s-a apropiat,
Urmată de-un brav general, •
O doamnă, nici prea expansivă,
Nici rece, nici prea guralivă,
Fără privirea insolentă,
Fără pretenție stridentă,
Fără grimase de salon Și fără gesturi imitate: Tăcută-n grava-l simplitate,
Părea adevărat tablou Du comme ii faut. Șișkov b, mă ierți: Nu știu, s-o talmăcesc la terți.

XV Spre ea vin doamnele, amabil,
Batrânele-l zâmbesc din prag,
Bărbații se înclină-afabil,
Privind în ochii ei cu drag,
Și domnișoarele tăcute,
Trec prin salon cu pași de ciute; a Al buneicuvințe (fr.).

B Aluzie la amiralul A. A. Șișkov, fondatorul societății „Convorbirile iubitorilor secolului al XIX-lea”, care susținea teza întoarcerii la formele perimate a! E limbii bisericesti, opunându-s-; dezvoltării firești a limbii literare ruse.

Iar mândrul general alene Pășea, umflându-se în pene. N-aș spune că-l o frumuseță: Dar de la cap până la picioare. Nici un cusur vădit nu are, Nici cum

ar zice modă-n speță, în cercu-nalt de londonezi: Vulgar. (Nu pot s-o spun, mă crezi!)

XVI Îmi place mult acest cuvânt, Dar nu pot să-l traduc, amice: La noi el nu și-a luat avânt, Nm cred să aibe preț pe-aice! De-o epigramă ar fi bun. Dar despre doamnă să vă spun Fermecătoare-n simplitate, La masă le-ntrecea pe toate, Cu Nina Voronskaia-n frunte, Această Cleopatră-aieve, Pe țărml minunatei Neve: Dar Nina nu putea s-o-nfrunte, Cu frumusețea-l statuară, Nu-și întrecea vecina, dară.

XVII „Nu-l ea? Evgheni s-a-ntrebat Posibil? Este ea. Ba, nu-l. De-acolo, din pustiul sat?” Și tot mereu lornieta lui O-ndreaptă spre-aceea care,

Ca-n vis să-l semene, îi pare,

Aidoma cu chipul ei.

Ia, spune-mi, prințe, dacă vrei, Nu știi tu, cine-o fi anume,

Cea cu bereta de carmin, Spaniolul sol îi e vecin?

Aha! De mult n-ai fost prin lume!

Îndată te voi prezenta.

Dar cine e? Soția mea!

XVIII Te-ai însurat? Ea ți-e sultana! De mult? De vreo doi ani, mai bine!

Cu cine? Larina! Tatiana?

Tu o cunoști? Moșii vecine!

Ei, dar să mergem! Prințu-mbie, Ca să-l prezinte la soție Pe prietenul și ruda sa. Prințesa l-a văzut și ca, Semnă l-a întâmpinat, Oricât în suflet turburată, Privind la dânsul nemișcată și cu nimic nu s-a trădat: Păstrând același ton plăcut Și-același liniștit salut.

XIX Și, zău, nu s-a cutremurat,

N-a-ngălbenit, nu s-a roșit,

Nici o sprinceană n-a mișcat,

Și nici din buze n-a clintit.

Chiar de-o privi cu insistență,

O urmă de reminiscență Oneghin nu descoperi.

Să intre-n vorbă el dori,

Și nu putu. Ea îl întreabă,

De când e-aici, de unde vine,

De nu-l cumva, din părți vecine?

Apoi, privind la soț, în grabă Plecă, cu aer obosit.

Iar el. Rămase-ncremenit.

XX Aceasta, oare, e Tatiana, Pe care, în singurătate, La începutu-mi de roman, a Trăit în plaiuri depărtate? El o mustră fără sfială,

Citindu-l aspra lui morală; Să fie-aceea de la care Păstrează tainica scrisoare, în care totul e deschis: În care ininia-l vorbește?

E fata, ce-și destăinuiește Iubirea-l ce-a respins-o. Vis?

Sau l-a privit chiar ea în față,

Indiferentă și semeață?

XXI Și plictisit, din sala-ncinsă,

El pleacă-acasă-ngândurat,
Trist răscolind cenușa stinsă,
Furat de-un vis întârziat.

Trezindu-se spre prânz, primește Un plic: N, prințul, îl pofteste La o serată. „O-o! La ea. Mă duc! Mă duc!” el se gândea, Scriind răspuns de mulțumire. Dar ce-l cu el? Ce vis îl prinde! Ce dor în suflet i se-aprinde,

Trezindu-l iar din lenevire? Necaz? Zădărnicii? Tristețe, Sau dragostea-l din tinerețe?

Xxir Oneghin, tot privind la ornic,
Așteaptă să se facă seară,
Dar bate zece, țimpu-l spornic.
Trăsura l-a lăsat la scară.
Zorit, la principesa urcă,
Tatiana-l singură. Se-ncurcă.

Trecură câteva minute: Ei tac ca două statui mute.

Oneghin, palid și ursuz, îngână două-trei cuvinte.

Și gânduri negre-l trec prin minte Privind în ochii ei, confuz.

Iar, dânsa, liniștită, rece, în nepăsarea-l se întrece.

XXIII Sosește soțul. Și-nterupt e Nu prea plăcutul tete-a-tete a: Ei și-amintesc de vremi trecute, Zburdălnicii de tineret.

B Discuție între patru ochi (fr.). 22?

Fac haz, glumesc. Sosesc noi oaspeți: Și-n grupuri, musafirii proaspeți
Presar cu glume piperate Discuțiile animate. Și-n fața gazdei primitoare, Toți,
tară vorbării pedante și adevăruri epatante, Se-ntrec cu vervă-n scăpărare,
Nesperiind nici o ureche C-o vorbă nesărată, veche.

XXIV Era chiar floarea capitalei, Protipendada, lume fină, La modă și figuri banale și imbecilii de duzină. Vedea și acre băbății Cu trandafiri și cu scufii, Dudui scăpate de dădace Și mutre pururea posace. Era aici și-ambasadorul, Ce discuta idei de stat; Și bătrânelul parfumat, Care glumea, stârnind umorul Deși plăcut la-nfățișare El astăzi cam ridicol pare.

XXV Era aici și-un domn acrit, Pe toți și toate măraios! Pe ceaiul gazdei, prea-ndulcit, Pe soți naivi și sex frumos și pe romanele confuze, Pe monograma unor bluze, Război, minciuna din jurnale și farmecul soției sale.

XXVI Era Prolasov cel vestit, Cu suflet plin de josnicii, Ce prin albumuri și-a tocit Creioanele tale, St. Priestea! Un alt director peste bal în ușă poză din jurnal Stă rumen ca un heruvim,

S. E. K. St. Priest (1803-182) conte, fiul unui emigrant francez care desena în albumurile înaltei societăți caricaturi, dovedind mult talent, fapt pentru care era și iubit, dar și temut Șa același timp.

Încorsetat și mut. Cum știm. Și-un voiajor aventuros, Scrobit și mândru și obraznic, Un cioclu rătăcit la praznic, Cu aer cam pretențios —

Și toți, privind la anonim, îl cjsândiră unanim!

XXVII Și-al meu Oneghin, seara-ntreagă,

E ocupat doar de Tatiana: Nu de fetița ca o fragă,

Îndrăgostită și sărmană,
Ci de prințesa glacială,
Inaccessibilă vestală, fTronmd acum pe țărml Nevei.
Ah, oameni, strănepoți ei Evei,
La fel sunteți voi cu străbuna: Nu ce-l permis îți place ție,
Ci șarpele mereu te-mbie La pomul tăinuit, într-una: Doar mărul cel oprit
să-l dai,

Căci raiul fărde el nu-l rai!

XXVIII Cu totul se schimbbase Tania, Pășind în rolu-l de cucoană: Ce grabnic și-a-nșușit ea strania Maniera de amfitrioană. Cine-ar putea, de bună seamă, Să vadă-n falnica madamă, Legislatoarea de salon, în lumea asta, de bon-ton, Pe gingașa fecioară dulce, Ce nopți întregi gândea la el și somnul no prindea de fel, Pe când Morfeu a zorea s-o culce: Visa în zorii tinereții Cu el să-și lege firul vieții.

XXIX Iubirea vârstele supune, Dar pentru-o inimă fecioară, E-aseemenea unei furtune Cu ploi în câmp de primăvară; Sub ploaia patimii, ca holda, își crește pentru pâng recoltă și viața, odrăslind din lut, Dă flori la timp și rod plăcut. Când vârsta stă-n târziul prag, Cu anii veștezi, fărde roadă, E tristă dragostea neroadă, Cu-al patimii mort vâlmășag, Ca-n toamnă-un furtunos puhoi Ce schimbă câmpul în noroi.

În mitologia greacă, fiul lui Hipnos, zeul somnului.

T XXX Evgheni, fără îndoială,

E-namorat cuc de Tatiana,

Și zi și noapte, cu sfială,

L-adastă dragostea, vicleană.

Neascultând de glasul minții,

La pragul ei robit dorinții, în fiecare zi grăbește,

Ca umbră după ea pășește; E fericit, când îi permite,

Boa a la gātu-l de-l agață,

Sau când de mânai, sloi de gheață,

Și-atinge mâna lui fierbinte,

Făcându-l loc printre lachei Și ridicând batista ei.

XXXI Pe dânsul ea nu-l băga-n seamă, Oricât s-ar zbate, chiar de moarte, în casa-l, ca pe toți, îl cheamă, Iar la ospete, de departe, Salutul i-l evită parcă, Iar alteori nici nu-l remarcă. Cochetă nu e, nici nu pare, Căci asta-l blam în lumea mare. Oneghin suferă, slăbește, • Fâșâie lungă de blană sau de pene, purtată de femei în jurul gâtului.

Dar ea nu vede, nici nu-l pasă; El s-a uscat, e numai oașă, în pieptu-l oftica-ncolțește, îi țin toți medicale predici Și e trimis la băi de medici!

XXXII Dar el nu pleacă, ci e gata Să scrie la strămoși, degrab, De revederea-apropiată. Tatianeii (ăsta-l sexul slab!) De dânsul nici un pic nu-l pasă. Dar el mai speră, nu se lasă; Mai dârz decât cel sănătos, Prințeseii scrie inimos Misiva lui cea pătimașă. Deși-n scrisori el nu mai crede Și sens în ele nu mai vede, Dar inima-l dă ghes, abfașă și chinu-l scapă din zăbală, Iată-l

scrisoarea textuală: SCRISOAREA LUI ONEGHIN CĂTRE TATIANA „Prevăd că va stârni jignire Destăinuirea mea bizară: Vă va aprinde în privire Dispreț, sau ironie-amară! Ce mai doresc? Ce mă îmbie Să tulbur spuza, imprudent? La ce batjocură târzie Vă dau prilej de-amuzament?

Când v-am văzut întâmplător, Simțind înfiripatul dor, N-am cutezat să cred scânteia, Pornirea-mi stăvilind. Și, poate, Ținând la mândra libertate, Nu am voit s-o pierd, de-aceea. Și ne-a mai despărțit, din prag, Sărmanul Lenski jertfă-anume Și tot ce mi-a fost scump și drag, Mi-am smuls din piept, plecând în lume. Străin de toți și degajat, Gândeam că libertate, pace, în viață fericit m-or face! Ce grea pedeapsă mi-am luat!

Nu! Să vă văd în orice clipă, Să vă-nsoțesc la orice pas, Un zâmbet, o privire-n pripă S-o prind cu dragoste-n extaz! S-ascult prelung, să vă-nțeleg Cu sufletu-mi desăvârșirea Și-n chinuri mistuit întreg Să pier. Aflându-mi fericirea!

Lipsit de-aceasta, spre-al tău prag Pornesc mereu pe furișate,

Mi-e clipa dragă, ceasul drag,

Căci zilele-mi sunt numărate; Eu știu că, rânduit de soartă,

Curând mi-o bate moartea-n poartă.

Dar ca să mai râvnesc la viață,

Mă vreau călăuzit de-o stea: Să știu, în orice dimineață,

Că peste zi vă pot vedea!

Mă tem că-n ruga mea smerită, Privirea aspră să nu vadă Vreo uneltire-nchipuită, S-adun dojenile grămadă. O, dacă-ați ști ce grozăvie E să-nsețezi după iubire, Să arzi! Iar mintea să-ți îmbie Tot sângele la potolire! Să vrei să-ți plângi tot avatarul Și să te tângui la picioare; Să-ți verși tot chinul și amarul Din sufletul plin de ardoare! Și, totuși, să rămâi de gheață. În conversații, în privire: Să-ți tănuiești orice simțire,

3 I Să fii cu zâmbetul pe fața Dar fie! Mistuit de chin, Să-ndur îmi e peste putință: în mâna voastră a mea ființă V-o-ncredințez cu-al meu destin!

XXXIII Nici un răspuns. El iar mai scrie; Scrisoarea doua, ba și-a treia.

Nici un răspuns. La sindrofie Sosind, își vede-ndată zeia Ce-l taie calea supărată: În ochi, în gesturi și pe față Ca-n Bobotează-un sloi de gheață!

Ea reținuta indignare Pe buze-abia și-o stăpânea,

Stăruitor el o privea: Nu vede-un strop de îndurare,

De lacrimă încremenită —

Doar furia-l greu stăpânită!

XXXIV Sau, poate, tema-l tănuită, Ca să nu afle soțul, lumea De dragostea-l nesăbuită,

Tot ce știa Oneghin numai. Speranțe nu-s! În deprimare Blamând nebună să purtare, El pleacă, renunțând la lume. Spre ce liman să se îndrume? Și-acuma, cufundat în sine, În cabinetul său tăcut, El cugetă, ca în trecut, La vechi ipohondrii haine, Ce-l năpădiră pân la gât, închis în colțu-l mporât.

XXXV Porni iar pe lecturi, de zor: Citi pe Gibbon a și Rousseau, Manzoni b Herder și Chamfort c Madame de Stael, Bichat a,

Tissote Citi pe scepticul de Bayle f, a E. Cibbon (1737-1794) cunoscut istoric englez.

B Logodnicii, romanul scriitorului italian A. Manzoni (1751-1823), apărut în 1827 și tradus în rusește în 1830 nu putea fi citit de Oneghin în 1825 când se încheie acțiunea romanului.

C N. S. Chamfort (1741-1794) publicist francez spiritual, citat des de Pușkân.

D M. F. Bichat (1771 -1802) medic și fiziolog francez.

E A. Tissot (1728-1797) medic elvețian, autor de cărți cu teme medicale.

F Pietre Bayle (1647-1706) filosof francez sceptic, unul din precursorii iluminiștilor din secolul al XVIII-lea.

Pe prodigiosul Fontenelle a Și dintr-ai noștri pe câțiva, Care-l spuneau câte ceva. Și almanahuri și jurnale, Coloane de morală pline, Unde mă-njură și pe mine, Iar alteori, cu madrigale, Mă onorează iarăși ei. E sempre bene b, domnii mei!

XXXVI Cât el citea cu ochi fierbinți, îi rătăcea departe gândul,

Tristeți și visuri și dorinți,

Tot sufletu-l întipărându-l.

Dar rânduri triste când citea,

Cu ochiul minții parcurgea Altfel de rânduri. C-un suspin în ele se-adâncea deplin Și în tradiții legendare, Cu datini tainice, bătrâne și-a inimii dureri păgâne, Cu vrăji și superstiții rare, Ori cu povești mai noi, bizare, Sau scrisul tinerei fecioare.

A B. Fontenelle (1657-1753) scriitor francez și gândite sceptic.

B E întotdeauna bine (ital.).

XXXVII Și-ncet el cade-n amorțire De simțuri, cuget; monoton Prin față-l trec, în răzvrătire, Năluci de la un faraon a, Ba prinde-anapoda să vadă, Cum stă-n nămeții de zăpadă, Un tânăr adormit, ca-n vis și-aude-un glas: „Da! E ucis!” Ba vede el trecând prin față, • Clevetitori și inamici și-un roi de tinere și-amici Mișei ce l-au trădat în viață; Sau la conac cum stă-n fereastră Ea, numai ea, mereu sihastră!

XXXVIII Astfel se pierde el încet, Te miri cum nu-și sări din minte, Sau cum n-a devenit poet, Ca să mi-o ia pe dinainte! Așa, cuprins de magnetism, Prinzând al rimei mecanism, El, cât pe-aci, n-a devenit, Elevul meu nechibzuit.

Un vechi joc de cărți.

Dar seamănă cu barzii caid Stă în ungherul anodin, Privind la focul din cămin, Din: Benedetta 3 fredonând, Său Idol mio h și pe loc Pantof, jurnal le scapă-n foc.

XXXIX Dar timpul trece. Și nămeții Se duc sub razele solare. El nu se-ntrece cu poezii și nici din minți încă nu-și sare. Nici nu muri. Acum renvie, Cu primăvara timpurie. Și-acolo, unde, ca o pință, Trist a iernat în suferință, Deschide dublele ferestre și-n sania-l, de dimineată, Spre Neva care se dezgheață, Trecând băltoacele terestre, Ce scapără pe străzi, la soare, Alunecă în goană mare.

Nete a Binecuvântata (hal.).

B Idolul meu (ital.). Cuvmtelc cu că, în. Italiene, foarte populare În vremea aceea: Ep două cançoXL Pe-Oneghin unde-l poartă goana?

Da, ați ghicit! Așa-l! Posibil!

Plecă la ea, la Tatiana: „Excentricul incorigibil.”

El intră un cadavru viu: În anticameră-l pustiu.

El trece mai departe-acum; Nu-l iese nimenea în drum.

Deschide ușa și. Îngheață: Prințesa, singură, trudită,

Stă palidă și negătită; Șuvoi de lacrimi curg pe față; Ținând în mâna-l o scrisoare,

Citește cu îndurerare.

XLI Oricui, văzând-o-n suferință, Pe principesa singurică, I-ar fi acum cu neputință A n-o ghici pe Tania-mică. Înnebunit de remușcare, Evgheni-l cade la picioare. Privindu-l pe Oneghin, mută, în ochii stinși, fața-l pierdută, Fără muștrări, fără mirare,

Ea vecăe-n ruga lui dojana Și l-a înțeles. Curând codana De altădată-n ea tresare Și visuri dulci, cu nostalgie, în inirria-l din nou învie.

XLII Privindu-l țintă, ca-ntr-o vrajă,

A-l ridica nu se decide,

Și mâna-l rece nu-și retrage De lângă buzele-l avide.

Ce visuri ea își înfiripă?

Se scurge clipă după clipă.

Îi spune dânsa trist, în fine: Destul, sculați! Căci se cuvine O explicație cinstită.

Oneghin, v-amintiți de-o seară,

Când în aleea solitară,

De soartă apropiați smerită V-am ascultat morala eu?

Azi îmi veni și rândul meu!

XLIII

...Oneghin, eu pe-atunci eram Mai tânără și mai frumoasă și-o știți: din suflet vă iubeam. Dă-n mintea voastră generoasă,

Eu ce ecou aflai? Cruzime! Nu-l drept? Respin s-ați cu asprime Iubirea unei fetișcane. Privirile dc-atunci dușmane și astăzi pot să mă înghețe! Și predica aceea. Dar, Nici nu vă-nvinuiesc măcar, Căci vă purtarăți cu noblețe; Ați fost om drept față de mine: Recunoștiința-mi se cuvine!

XLIV Atunci, la țară, în pustie,

Depart de-agitata lume,

Nu vă plăceam. Nu-l drept? Se știe!

Și-acum ce doriți anume?

De ce sunt astăzi urmărită?

Pentru că-n lumea de elită Sunt pretutindeni invitată; Că sunt ilustră și bogată,

Ca soțul meu e un erou,

Ce-a fost în lupte mutilat,

Că sunt distinsă la palat?
Sau dezonoarea mea ecou Găsind îndată-n societate și faima v-ar mai crește poate?

XLV Plâng. Dar pe vechea Tatiană,
De n-ați uitat-o până azi,
Să știți: o drastică dojana,
Tăioase vorbe de necaz —
De-ar fi după voința mea —
Pe-acelea eu le-aș prefera Pornirii josnic-pătimașe Și-acestor lacrimi și răvașe.

Pentru nevrâstnica-rni visare,
Și anii fragezi, de copilă,
Pe atunci, aveți atâta milă; De ce să-mi stați sclav la picioare,
Un om așa deștept și fin,
Supus de-un simțământ meschin?
XLVI Iar mie de-acest fast, anume, De viața mea strălucitoare și plină de succes, în lume, De casa mea costisitoare,

Nu-mi pasă. Orișieînd eu toaca Această tristă mascaradă,
Cu larmă, strălucit desmăț,
Eu le-aș schimba pe-un raft de cărți.
Pentru sălbatica grădină.

Acolo unde-odinioară V-am întâlnit întâia oară,
Și cimitirul, unde-n tină,
Sub crengi și crucea ei săracă,
Se află scumpa mea dădacă.

XLVII Când te gândești că fericirea Era aproape. Dar destinul S-a împlinit. Nechibzuirea Mi-a fost sortită, cu tot chinul. Măicuța mea-n cuvinte sacre-mi Mă imploră, în ochi cu lacrimi: Și biata Tania orice soartă A fost în stare s-o împartă! M-am măritat. Și vă invit Să mă lăsați de-acum în pace: C-un om de-onoare am de-a face! Eu vă iubesc (la ce să mint?), Dar altuia îi sunt soție Și-l port credință pe vecie!

Xlv ni Ea a plecat. Evgheni-nvins Stă, ca trăsnet, din cer, de sus, în ce furtună de nestins Se zbate sufletu-l răpus!

Deodată. - Un zomăit de pinten,
Și soțul Taniei intră sprinten.
Și pe eroul meu, de față, în clipa cea mai grea din viață,
Scump cititor, îl părăsim,
Pe timp mai lung. pe totdeauna!
Căci, după el, prin lume-într-una,
Am tot umblat. Deci poposim!
Să ne felicităm cu ură!
Destul! Să nu-ntrecem măsura!

XLIX Oricine-ai fi tu, cititor, Amic, sau dintre inamici, Mă ierți, dar țin pe viitor, Noi să ne despărțim amici. De-ai vrut în neglijente strofe Să vezi furtuni

și catastrofe, Odihnă, după munci cu roadă, Tablouri vii, sclipiri de spadă, Sau mici greșeli gramaticale. Dea Domnul: cartea mea de față, Cu vis și clocot de vieață,

Să toarne-n inimi amicale O picătură de plăcere.

Și-acum îți spun: „La revedere „

Drumeț de ciudățenii dornic,

Tu, al credinței ideal,

Tu, lucrul meu viu și statornic,

Primiți salutul cordial!

Cu voi eu am gustat discret Tot ce visează un poet: Uitare-n viforele vieții,

Și sfat cu-amicii tinereții.

Țimp lung s-a scurs de când Tatianeii,

Și lui Oneghin, ca în vis, întâia oară le-am deschis Romanul meu,

luptând cu anii,

Când încă-n magicul cristal Nu-ntrezăream acest final.

LI Prieteni, cărora aparte, întâia strofă le-am citit. Unii nu sunt, alții-s departe, Cum Saadi-odată a grăit. Pe-Oneghin fără ei l-am scris. Iar tu, imagine de vis,

Pe care-am zugrăvit icoană, Drag ideal, pentru Tatiana, Destinul crud mi te-a răpit! Ferice cel ce-n tinerețe, Pocalul vieții, la ospete, Până la fund nu fi-a sorbit, Romanul meu lăsând în drum, Cum cu Oneghin fac acum.

ADNOTĂRI LA „EVGHENI ONEGHIN”»

1 Scris în Basarabia.

2 Dandy elegant.

3 Pălărie a la Bolivar.

4 Renumit patron de restaurant.

5 Un simțământ de plictiseală demn de Childe Harold. Baletetele lui Didelot erau în interpretarea lor pline de imaginație și de fermecătoare frumusețe. Unul dintre scriitorii noștri romantici spunea că găsește în ele mult mai multă poezie decât în toată: literatura franceză.

Ffi Tout le monde șut quil mettait du blanc; et moi, qui nen croyais rien, je commencai de le croire, non seulement par lembellissement de tont teint et pour avoir trouve des tasses de blanc sur sa toilette, mais sur ce quentrant un matin; dans să chambre, je le trouvai brossant șes ongles avec une

) fetițe vergette faite expres, ouvrage quil continua fierement devant moi.] e jugeai quun homme qui passe deux beures tous Ies matins a brosser șes ongles, peut bien passer quelques W întocmite de Pușkin și notate în cuprinsul traducerii cu Icifre arabe.

Instants a remplir de blanc Ies creux de sa peau. (Confer sions de J. J. Rousseau) a.

Grimm a luat-o înainte veacului tău: astăzi în întreaga «a Europă civilizată, unghiile se curăță cu o periută specială. 7 întreagă această strofă plină de ironie nu este altceva decât o laudă publică la adresa frumoaselor noastre compatriote. Tot în același gen, sub forma unei muștrări, Boileau îl

preamărește pe Ludovic al XIV-lea. Doamnele noastre îmbină cultură cu amabilitatea și severă puritate a moravurilor cu acel fermec oriental, de care a fost atât de mult încântată M-me de Stael (vezi: Dix annees dexil h).

8 Cititorii își amintesc, desigur, de minunata descriere a nopții petersburgheze, din idila lui Gnedici: E noapte, dar nu se întunecă norii cu tivul de aur.

Nici lună, nici stele, în zarea cu fân borangic de lumină,
Departe, pe mare lucesc argintate vântrele,
Corăbii zărite de-abia plutesc pe sub cerul albastru.

Luciri neumbrite pe cerul noptatic sclipesc Și purpura-apusului cu răsăritul se-mbină.

Se pare că zorii din urmă grăbesc, rumenind Dimineața. Era acea oră de aur,

Când zilele verii inundă-ntunericul nopții,

Când ochii străinului sunt fermecați de azurul din nord,

De vraja penumbrei și rodia dulce-a luminii; Așa niciodată nu este brodat tot văzduhul amiezii,

Seninul acela asemeni frumuseții fetelor nordice, a Toată lumea știa că el își dădea cu pomadă; Deși nu-mi venea a crede, totuși am început și eu să cred, aceasta nu numai pentru că tenul său se înfrumuseța, dar și pentru că pe masa lui de toaletă se găseau borcane cu pomadă și, apoi, pentru că, într-o dimineață, intrând în camera lui, l-am găsit lustruindu-și unghiile cu o periuță făcută anume pentru așa ceva, lucru pe care l-a continuat și în prezența mea. Socotesc că cineva care-și irosește două ore, în fiecare dimineață, pentru a-și lustrui unghiile, poate să mai piardă câteva clipe ca să-și niveleze cu cremă și ridurile feței sale. (Din Confesiuni de J. J. Rousseau).

B Zece ani de exil (fr.).

L ochii albaștri și-obrajii mai rumeni că mărul,

Jticonjurați că de-o cadra de părul Qe curge în valuri șuvițe de aur.

Ktunci peste Neva și mândrul Petropol se vede Cu» er fără ceață și nopți fără umbră dispar, pe când Filomela sfârșește cântările nopții țȘi altele-ncepe, slăvind zorii zilei ce vine. ȘPar vremea-l târzie, adie răcoare pe tundrele Nevei, Și rouă se-așterne.

E miezul de noapte: e mut și al viselor freamăt; Pe Neva o undă nu mișcă. Pe oaspeți orașu-l adună; pe țarm nici un glas, nici un val nu mai saltă: tăcere. IDin când în când, doar, un zgomot de poduri pe ape străbate Și ctte un strigăt din sate răsună departe.

În noapte se strigă doar străjile una pe alta. Dorm toate.

9 A zeiței mângâiere Simte bardul inspirat: Toată noaptea în veghere De granit stând rezemat.

(Muraiov, Zeița Nevei)

10 Scris în Odesa.

11 Vezi prima ediție a lui Evgheni Oneghin. B2 Din prima parte a poemului Rusalca Niprului.

Ți 3 Cele mai sonore și mai plăcute nume grecești ca de pildă: I Agafon, Filat, Fedora, Fiocla și altele sunt folosite la noi S numai de către oamenii simpli, din popor. 14 Grandison și Lovelace sunt eroi a două vestite romane. P5 Și jamais la folie de croire encore au bonheur, je le cher cherais dans l'habitude. A (Chateaubriand).

F, 16 Sărmanul Yorik, celebra exclamație a lui Hamlet în fața cra-: niului bufonului (vezi Shakespeare și Stern).

F a Dacă așa avea nebunia să mai cred în fericire, așa căuta-o în obișnuință (fr.).

Evgheni Oneghin

17 În ediția anterioară, în loc de spre casă-n toană a apăruc greșit spre iarnă-n goană (ceea ce nu avea nici un sens). Cri. Tâcâi, neînțelegând aceasta, considerau strofele următoare că anacronice.

Îndrăznim să vă încredințăm că în romanul nostru timpul este calculat după calendar.

18 Julia Wolmar Noua Heloha. Malek Adel eroul anui roman mediocru de M-me Cottin. Gustai) de Lânar erou al unei încântătoare povestiri a baroanei Kriidener.

19 Vampir povestire atribuită din greșeală lui Byron. Mel-moth geniak operă a lui Maturin; Jean Sbogor cunoscutul roman al lui Charles Nodier.

20 „Lasciati ogni speranza voi chentrate” a. Autorul nostru, modest, nu a tradus decât prima jumătate a celebrului vers.

21 Revistă editată odinioară, destul de neglijent, de răposați, A. Ismailov. Editorul într-un rând se scuză, în fața publicului și pe calea tiparului, că de sărbători a cam chefuit.

22 E. A. Baratânski.

23 Unele reviste își exprimau mirarea, cum de unei țărănci simple i se spune fată, pe când puțin mai jos, unor domnișoare nobile, de la oraș, li se spune fetișcane.

24 Această înseamnă relevă unul din criticii noștri că băieții patinează. Exact.

25 De când viața îmi zâmbi, Iubesc poeticul ay Cu spumă lui cea zgomotoasă, Ce seamănă cu a iubi, Sau cu juneța furtunoasă, etc. (Către L. P.)

T Auguste Lajontxinc auâGiJĂ numeroaselor roman, Zigră-[vând familia. [37 Vezi Prima zăpadă, poeia prințului Viazemski. 28 Vezi descrierea iernii finlandeze în Eda lui Baratânski.

29 Cotoiul cheamă-o pisicujă Cu el să doarmă în cotruță.

Prevestire de nuntă, iar autul întâi prezice moarte.

30 Astfel se află numele viitorului mire.

ȘSI Prin jurnale se criticau cuvintele vechi: blop, molv și top, ca o nefericită inovație. Aceste cuvinte au rădăcină veche în limba rusă, ex: „Ieși Bova di» cortul său, să se răcorească și l auzi grai (molv) omenesc și tropot (top) de cai”. (Povestea despre Bova Korolevici). Cuvânrul blop se întrebuintează în graiul popular curent în loc de hlopanie (aplauze), la fel ca șip în loc de șipenie,

(șuierat), în limba rusă. A scos un șuierat (șip) de șarpe (Dintr-o străveche poezie rusă). Nu trebuie în nici un caz să stânjenim libera dezvoltare a bogatei și preafrumoasei noastre limbi! 32 Unul din criticii noștri pare-mi-se că găsea și în aceste i versuri un fel de indecență, neînțeleasă de noi. 33 Cărțile de ghicit se editează la noi sub firma „Martin Za-dcka”, om onorabil care n-a scris niciodată cărți pentru ghicit, precum ne informează B. M. Feodorov. Parodia cunoscutelor versuri ale lui Lomonosov: C-o mâna-mpurpurată zorii, Din unda clarei dimineți, Scot soarele, dând zor aurorii, etc.

35 Buianov, bunul meu vecin.

» Lăsați orice speranță, voi, care intrați aici (ital.). 252

Mai ieri veni la mine, cu mustăți stufoase, Mototolit, cu puf pe haine, cu șapca-l cu vizieră.

(Vecinul periculos)

Criticii noștri, admiratori de totdeauna ai sexului frumos, au judecat cu asprime indecența acestui vers.

57 Proprietar de restauram la Paris.

38 Vers de Griboedov.

39 Vestit maestru armurier.

40 În prima ediție, capitolul al șaselea se termină astfel: Iar tu, o dulce inspirație, Tulburi a mea imaginație și inima mea receo-nvie Cu sacrul foc de poezie Și nu lăsa să se răcească Simțirea bietului poet Și-al lumii ucigaș banchet Plnla sfârșit să n-o-mpietrească Printre nesimțitori trufași Și proști strălucitori și lași.

XLVII În lumea de mișei cu faime, Feciori vicleni și răsfățați, De hoți cu suflete infame Și de zănateci îngâmfați, Judecători cu minți confuze, Cochete gata să se-amuze. Cu toate că-s bigote ele, Printre iobagi în lanțuri grele, încovoiați până la brâu, Printre pustictoare scene: Trădări cu farmece mondene, În lumea asta de desfrâți, în rea bulboană, pe aici, Mă bălăcesc, cu voi, amici!

41 Levșin autorul mai multor opere, tratând despre gospodărie (agricultură).

Grădini sunt drumurile noastre: Copaci străjeri - peluze-albastre,

Destulă trudă și ispravă: Folos puțin, dar multă slavă!

Păcat: pe-acest întins teren Nu poți pleca cu nici un tren: Stai cu copacii de planton,

S-aștepți venind vreun pieton.

Ori drumu-l bun la toate cele,

De zile bune, zile rele,

Dar pentru bieții călători Drum liber e de două ori: Când cu Mak-Eva, Mak-Adam,

Cu vifore și cu tam-tam,

Zburlita iarnă rusă vine Peste vâlcele și coline,

Cu mare zor de peste munți,

Să dreagă peste nuri punți Și să presare pe pământ Nisip mărunț, de mărgărim,

Sau când străpunge vreo arșiță,
De seacă smârcuri și gărlită Ca orice muscă și culbece
Cu ochi-nchiși să poată trece!

(Stația de poștă, de prințul Viazemski)

43 Această comparație este împrumutată de la K, care era atât de cunoscut prin bogata sa imaginație jucăușe. K. povestea odată că, fiind trimis drept curier, din partea prințului Po-temkin, la împărăteasă, el a mers atât de rapid, îneîț capătul spadei sale, ieșind prin marginea trăsucii, se izbea de stâlpii verstelor, ca de palancele unui gard. 44 Raout serată fără dansuri; propriu zis adunare.

FRAGMENTE DIN CĂLĂTORIILE LUI ONEGHIN Ultimul capitol din Evgheni Oneghin a fost publicat sepa lat, având următoarea introducere: Strofele eliminate adeseori dădeau prilej la dezaprobări și ironii (de altfel destul de îndreptățite și spirituale). Autorul recunoaște cu toată sinceritatea că el a eliminat din romanul său un capitol întreg, în care era descrisă călătoria lui Oneghin prin Rusia. De el depindea să indice acest capitol omis, fie cu puncte, sau cu cifre. Dar pentru a ocoli ispita, el a considerat mai bine ca, în loc de nr. 9 să pună nr. 8 deasupra ultimului capitol din „Evgheni Oneghin” și să sacrifice una din ultimele strofe: Destul! Repaos până-mi cere, Căci nouă cânturi am cântat, Spre maluri barca-mi cu plăcere Cu-al noulea val ne-a săltat, Mărire voită, nouă muze! Et.

P A. Katenin (al cărui admirabil talent poetic nu-l împiedică să fie și un critic subtil) ne-a atras atenția asupra acestei eliminări, care poate fi utilă cititorilor, însă poate primejdui planului întregii opere, fiindcă trecerea de la Tatiana, domnișoară provincială, la Tatiana, doamnă de eliră, pare prea neașteptată și nejustificată. Observație ce vădește pe artistul rafinat. Autorul a simțit justetea remarcii, dar este hotărât să elimine acest capitol tot, din motive de mare însemnătate nu atât pentru public, cât pentru el însuși. Unele din aceste fragmente au fost publicate. Le inserăm aici, mai adăugându-le câteva strofe.

Evgheni Oneghin pleacă din Moscova la Nijni-Novgorod:

...În fața sa Makariovula se tot frământă, Fierbând de abundența-l grea:
Adus-a perle indianul, Vin prefăcut europeanul; Goni-un samsar de cai betegi,
Din stepe, herghelii întregi; Cu zaruri vechi, cărți măsluite, Vin pe-ntrecute
cartofori, Boierii cu fețele lor,

Ele cu mode învechite: Toți mint, se-agită juvenil și-l peste tot duh
mercantil.

Tristețe! Oneghin pleacă la Astrahan și, de acolo, în Caucaz El vede
Terekul năvalnic, Cum roade-n țărnuț său stâncos, Se-avântă-n zbor vulturul
falnic și cerbu-n coarne rămușor Lângă cămilă se-odihnește, Pe câmp cerchezul
cal gonește Și-n preajma șetrelor nomazi Calmuci pasc turmele-n fânaț.
Departa-n culmi zărești Caucazul; a Makariov oraș de lângă Nijni-Novgorod,
unde se țineau iarmaroace anuale.

Prin lupte drumu-a fost deschis, Peste hotar de culmi și-abis, Scrutând primejdios zăgazul: Cu-Aragva și Kura sub cer, De pază rusul grănicer.

Pustiului deșert de pază,

Cu stane-n jur, pe frunți cauc —

Bestii cel țuguiat veghează,

Vecin cu verdele Mașuk: La limpedele lui izvoare,

De grele boli vindecătoare,

Bolnavii se adună-n roi,

Eroi și jertfe de război.

Fanți plini de patimă chiprida,

Visând să-și scalde firul vieții în elixirul tinereții: Cochete-a anilor obidă
Să-nece ar vrea; bătrâni în pripă Să-ntinerească pentru-o clipă.

Amare gânduri năpădindu-l, Printre bolnavi (nesuferind), Oneghin,
lămurindu-și gândul, Privea-n izvorul fumegând, Spunându-și trist și cu
dojană: De ce nu am și eu vreo rană? De ce nu sunt bătrân și chel, Ca
precepețul prichindel. Sau precum judele clin Tuia, De ce nu sunt paralizat. Să
stau în casă nemișcat,

Ades, pe-o vreme mai ploioasă, Grăbeam eu în ocol, la boi. Ptiu! Rătăcire
odioasă, Flamandei școli pestriț gunoi! Așa eram când dăm în floare? Aveam
această cugetare? O spune tu ce-mi murmurai, Fântână din Bahcisarai! Când
ascultam eu lingă ține Povestea cu Zarema dragă, O floare-n viața mea
pribeagă! Și-oneghin, trei ani după mine, Pe-aceste țarmuri rătăcea Și trist de
mine-și amintea.

Stăm în Odesa prăfuită.

Sub cer albastru și senin,

Unde negoțul se agită,

Nălțându-și pânzele din plin!

Aici Europa larg respiră,

Aici, pe străzi, voios alai,

Auzi italianul grai; Grăbesc, când vesel, când mai grav Francezul, grecul
și armeanul,

Și sobru umblă mândrul slav,

Și țitul vechiului Egipt,

Morali fost corsar vestit.

A Turcul egiptean Mavri-Ali, fost pirat, cunoscut de Pușkin la Odesa.

În versuri ne-a descris Odesa Tumanskia, bunul meu amic: Pe-atunci o
proslăvea adesea, Ca pe-un oraș de mare șic. Venind aici poet vestit în
hoinărire a pornit; Cu Iornion privind la mare, Grădinile încântătoare A tot
slăvit în versuri el. Iar eu vă spun, fără sfială, Că-n jur e numai stepă goală,
Doar ici-colea un copăcel, Spre-a te umbri, din loc în loc, De al dogoarei silnic
foc!

Rămas-am cu povestea unde?

Orașu-l plin de colb pe păr, în gloduri gata să se-afunde,

Și nu vă mint, într-adevăr!

Din voia zeilor, Odesa Vreo șase săptămâni adesea E înecatã în noroi,
Până la gât case și noi!
Și ca să treci de-o stradă-n alta, încerci să mergi pe catalige,
Ca să-ndrăznești noroiu-a-nvinge,
Și ca să poți să birui baltă, înjugi la carul înglodat, în loc de cal, un bou
bălțat!

A W1 Tumanski (1802-1860) poet și coleg al lui Pujkin în cancelaria guvernatorului general, contele Voronțov, A scris o poeie înaripată despre Odesa (în 1824)!

Dar vezi, ciocanul sparge piatra, Curând va fi pava] blindat: Pe ulița Odesei, lată, Se va așterne drum pavat, Deși terenu-l umed tare, Odesa are-o lipsă mare: Ce crezi f De apă de izvor! Dar nu-l nimic, muncid de zor, S-o face și-asta: Nu-l pricina! Și-apoi avem, de bună seamă, Noi vin ce vine fără vamă: Dar soarele, dar marea lină? Ce mai doriți, prieteni, dară: Nu-l binecuvântată țara?!

În zori, când tunurile-n zare De pe corăbii bat vârtos Ades, grăbit alerg la mare Cu țärm abrupt și nisipos! Apoi, scăldându-mă în pripă, Mi-aprind incandescența pipă și sorb cafea din filigran, Cu zaț, ca orice musulman. Apoi, mă plimb voios pe-afară, Căci e deschis la. Cazino! Marcherul mătură acolo, Urând, cam zgomotos pe scară și tot acolo, către zori, S-au întâlnit doi negustori!

Privește, plină-l piața-ntreagă, E totul viu, pestriț și des: Cu trebi și fără trebi, aleargă După afaceri mai ales l În port neguțătorii pleacă Pavilioane să petreacă! Și cerul ce le-a mai trimis Din cele ce-au visat în vis? Așteaptă marfă-n carantină t Sosiră buțile cu vin? Incendiu fu în vreo cabină? Năpaste negre, foame, ciume, Război, sau alte plăgi pe lume?!

Iar cei golani nu de duzină —

Cu negustorii stând la sfat,

Așteaptă stridii să le vină,

De pe vechi țärm, din Țarigrad!

Vin stridii? Vin! Ce bucurie: Aleargă toți cu lăcomie,

Din scoici să-nghită stridii vii,

Stropite-n sucuri de lămâi.

Oton a clienții își servește: Fum, larmă, ceartă. Vinuri reci —

Aduse de Oton din beci,

Și timpul trece, contul crește,

Iar când colea, Oton nu-l tont: Cu toți sunt îngroziți de cont!

Oton renumit patron de restaurant din Odesa. 265

În seri, cu mugurii luminii,

Spre operă ne-am îndieptat: Acolo jalnicul Rossini —

Orc» de-Europa dezmiertat —

Uitând de critică severă,

De-a pururi nou în vechea-l sfera,

Revarsă cântecu-l superb Și notele-l în triluri fierb,

Ca sărutarea tinereții —
Iubirea dulce-a dragii mele —

Ca vinul revărsând mărgelile în curcubeul dimineții: Vai! Dar cu vinul din
subsol Poți să compari: do-re-mi-sol?

Dar farmecele nedescrise l Ochiade săgetând lornietul? Ln rendez-vous
după culise? Dar primadona? Dar baletul? Dar loja, unde stă retrasă
Neguțătoarea cea frumoasă C-un grup de fanți în jur, decor și soțu-l mare
negustor? Ascultă și priviri aruncă. Aude dup-o cavatină și gluma, lingușirea
fină. Iar soțu-l istovit de muncă: Țipând, din somnu-l s-a trezit Și iar adoarme
fericit!

Finalul tunet! Fiecare Din sală-afară se grăbea: Sub stele și sub felinare
în piață lumea năvălea. Trec fiii-Ausoniei ferice, Cinând cântări de pe aice; Am
prins și, preluând motivul, Urlăm și noi recitativul. Odesa a-nceput să doarmă.
E noapte mută. Numai luna Din slavă lummează-ntr-una. Senin și cald. Scutit
de larmă Respiră cerul. Totul tace. Doar Marea Neagră n-are pace.

Trăiam pe-atuncea în Odesa.

Capătoul al zecelea l

Stăpân nevrednic și viclean b, Chel, dușman al oricărei munci, încins în
slava-l de tiran, împărăția la noi atunci.

3 Acest capitol a fost distrus de Pușkin și din el nu au rămas decât
fragmentele pe care le reproducem aici. B Este vorba de țarul Alexandru I.

11 știi; el se smerise foarte, Când bucătari străini soseau Și-n tabăra lui
Bonaparte Vulturul rus îl jumuleau.

IU Prăpăd! Opt sute doisprezece! Dar cine ne-a scăpat la greu? Poporu-n
luptă, iarna rece Barclay, rusescul Dumnezeu f IV bte-ai împlinit, o, Doamne,
visul. Invins-am pe dușmanii tari Și ne-am trezit lutnd Parisul, Iar țarul rus,
țar peste țari!

Cu cât se-ngrașă și-n șerbie Ți-o fi mai greu, popor prostit, Ce limbă ți-o
putea descrie.

VI O șibolet, peste popoare, O odă ți-aș fi dedicat, Ci-ncurcs-rime de rang
mare M-a prevenit. Și l-am cruțat!

Pe mări stăpân e Albionul,

V7

De-o merge un bogat la schit Și Nikolai va da porunci, Cel În Siberia
surghiunit Va reveni la ai săi prunci.

Și drumuri vom avea. Pavate.

VIU Acest bărbat, ales al sortii, în față-l regi s-au prosternat Sol-călăreț,
simbol al forții, De însăși papa-ncoronat!

A Pușkin se referă la Napoleon I. 20 269

Supliciu-păcii andurat!

IX Se clătinară Pirineii,

La „Napole vulcanu-ardeaa Și ciungul prinț amic Moreei b Din Chișinău îl
îmbia.

Pumnalul L. și umbra fi.

Ce și-au predat cândva tiranul La găzii cei mai sângeroși.

XII Rusia fu iar priponită De țarul petrednd vârtos Dar vezi scânteia cea mocnită Veghea-n adâncuri nemilos.

„Cu-al meu popor supun tot globul I” Promis-a țarul la congres, Nu sujlă-o vorbă despre tine.

XIII Ei onorează lumea-adusă: La masa c-un clondir de vin Și c-un pahar de votcă rusă.

Lui Alexandru u ești robul.

XI Format de Petru-nțâi Titanul, Un regiment de mustăcioși XIV Familie-n bravuri vestită În toi, se adunau recent: Când la războinicul Nichita Când la Ilia b cel prudent.

A Aluzie la revoluția din Spania și la răscoala de la Neapole din 1820 b Este vorba de A. îpsilanti.

A Aluzie la fruntașul decembrist N. M. Muravioc. (1797-1847).

B Adică I. A. Dolgorukov (1797-1847), alt decembrist.

XV Amic cm Venus, Bachtts, Marte, Propunea Lunin a îndrăzneț Să schimb lumea, ca la carte și mormăia pe sub mustăți. Citea poemele lui Pușkin, Iar melancolicul Iakuskin b Părea că prin tăcerea sa Pumnalul ucigaș scotea În contra țarului-călau. Pe lume doar Rusia vede, Din ea Răcind al vieții scop, Pe când Turgheniev cel șchiop Urând robia, sincer crede Că chiar ai boierimii fii Țăranii și-l vor dezrobi.

XVI Așa-l pe Neva înghețată; Dar, primăvara undeva Deasupra Kamenkăi scăldată, La Tulcin mi se prevestea, Unde-a lui Wittgenstein armată Stătea pe Nistru răsfirată Pe unde Bugul stepe-nșiră. Acolo alte trebi porniră: Pestei c aici pentru tirani Puzderie de-armată-aduns, Un general cu sânge rece,» M. S. Lunin (1787-1843), decembrist.

L I. D. Iakuskin (1793-1857), decembrist, deportat în Siberia.

C P. I. Pestei (1793-1826), fruntaș decembrist din sud.

Iar Muravioc a, tot îndemnându-l, Doar la răscoală stă cu gândul.

XVII întâi, comploturile-aceste Între cliquot și un laffitte Erau discuții, sigur este,

Și-n inimi loc nu și-au găsit,

Știința cea vijelioasă Ne aducea plictis în casă!

Idei din mintea tinereții Pentru poznași, un joc al vieții!

Părea că.

Nod la nod.

Și mreaja tainică treptat Rusia.

Iar țarul moțâia.

SFÂRȘIT